

**PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA
I PLAN GOSPODARKI ODPADAMI
DLA GMINY BRANICE**

ZLECENIODAWCA:

URZĄD GMINY W BRANICACH
48-140 BRANICE ul. Słowackiego 7

Wykonał:

ECOPLAN®

45-010 OPOLE, ul. Szpitalna 3/9
tel/fax 456 65 16, 455 89 50
e-mail: ecoplan@ecoplan.pl

Prawa autorskie zastrzeżone

Opole, sierpień 2004

CZEŚĆ I

**DIAGNOZA STANU ŚRODOWISKA
W GMINIE BRANICE**

CZEŚĆ II

**PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA
DLA GMINY BRANICE**

CZEŚĆ III

**PLAN GOSPODARKI ODPADAMI
DLA GMINY BRANICE**

SPIS TRESCI:

1. WSTĘP	1
1.1 Podstawa formalno-prawna sporządzenia gminnego programu ochrony środowiska wraz z planem gospodarki odpadami	1
1.2 Zakres i zawartość opracowania	1
1.3 Metodyka opracowania	4
1.4 Podstawa ustalenia celów strategicznych	4
2. UWARUNKOWANIA REALIZACJI PROGRAMU	6
2.1 Uwarunkowania zewnętrzne wynikające z polityki ekologicznej państwa	6
2.2 Uwarunkowania wynikające ze „Strategii rozwoju województwa opolskiego na lata 2000-2015”	7
2.3 Uwarunkowania wynikające z Programu ochrony środowiska województwa opolskiego, Wojewódzkiego planu gospodarki odpadami i Planu zagospodarowania przestrzennego województwa opolskiego	8
2.4 Uwarunkowania wynikające ze Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Branice	11
2.5 Priorytety programu ochrony środowiska Gminy Branice	17
2.6 Limity krajowe wykorzystania środowiska w Polsce	19
3. STRATEGIA OCHRONY ŚRODOWISKA NA LATA 2004-2010	22
3.1 Nadrzędny cel programu ochrony środowiska i jego znaczenie dla rozwoju gminy	22
3.2 Cele i zadania o charakterze systemowym	22
3.2.1 Włączanie aspektów ekologicznych do strategii i programów rozwojowych gminy	22
3.2.2 Aktywizacja rynku do działań na rzecz ochrony środowiska	23
3.2.3 Planowanie przestrzenne	24
3.2.4 Edukacja ekologiczna społeczeństwa i dostęp do informacji	25
3.3 Ochrona dziedzictwa przyrodniczego i racjonalne użytkowanie zasobów naturalnych	28
3.3.1 Ochrona przyrody i krajobrazu, wykorzystanie lasów	28
3.3.2 Ochrona zasobów wodnych w tym ochrona przed powodzią	34
3.3.3 Ochrona powierzchni ziemi w tym ochrona gleb i kopalin	41
3.4 Poprawa jakości środowiska i bezpieczeństwa ekologicznego	45
3.4.1 Poprawa jakości wód podziemnych i powierzchniowych	45
3.4.2 Ochrona powietrza i przeciwdziałanie zmianom klimatu i wykorzystanie energii odnawialnej	53
3.4.3 Ochrona przed hałasem	62

3.4.4	Ochrona przed promieniowaniem elektromagnetycznym	67
3.4.5	Gospodarka odpadami	70
3.4.6	Poważne awarie przemysłowe	75
4.	PLAN OPERACYJNY NA LATA 2004-2006	78
4.1	Kryteria wyboru projektów	78
4.2	Plan operacyjny – harmonogram rzeczowo-finansowy	79
4.3.1	Ochrona przyrody i krajobrazu, wykorzystanie lasów	80
4.3.2	Ochrona zasobów wodnych w tym ochrona przed powodzią	83
4.3.3	Ochrona powierzchni ziemi	86
4.3.4	Poprawa jakości wód podziemnych i powierzchniowych	88
4.3.5	Ochrona powietrza, przeciwdziałanie zmianom klimatu i wykorzystanie energii odnawialnej	92
4.3.6	Ochrona przed hałasem	95
4.3.7	Gospodarka odpadami	97
4.3.8	Poważne awarie przemysłowe	99
4.3.9	Edukacja ekologiczna społeczeństwa i dostęp do informacji	101
4.3.10	Integracja zagadnień ochrony środowiska z planowaniem rozwoju gminy	103
4.3.11	Monitoring środowiska	105
5.	ZARZĄDZANIE PROGRAMEM OCHRONY ŚRODOWISKA	107
5.1	Instrumenty polityki ochrony środowiska	107
5.1.1	Instrumenty prawne	107
5.1.2	Instrumenty ekonomiczno-finansowe	108
5.1.3	Instrumenty społeczne, edukacyjne i informacyjne	109
5.1.4	Instrumenty strukturalne	110
5.2	Organizacja zarządzania środowiskiem	111
5.3	Główne działania w ramach zarządzania programem	112
6.	MONITORING I OCENA REALIZACJI PROGRAMU	114
6.1	Monitoring środowiska	114
6.2	Zakres monitoringu	114
6.3	Wskaźniki efektywności realizacji programu	115
6.4	Sprawozdawczość z realizacji programu	117
6.5	Główne działania w ramach zarządzania Programem	117
7.	NAKŁADY NA REALIZACJĘ PROGRAMU	118
7.1	Ramy finansowe wdrażania programu	118
7.2	Źródła finansowania	119
7.2.1	Fundusze i programy funkcjonujące w zakresie ochrony środowiska, rozwoju regionalnego i rozwoju wsi	120
7.2.2	Programy i fundusze unijne	121
7.3	Koszty realizacji i struktura finansowania przedsięwzięć na lata 2004-2006	125

1. WSTĘP

1.1 Podstawa formalno-prawna sporządzenia gminnego programu ochrony środowiska wraz z planem gospodarki odpadami

Program niniejszy wraz z planem wykonano na podstawie umowy nr 05-04 z dnia 30 marca 2004r zawartej pomiędzy Urzędem Gminy w Branicach a Zakładem Ocen i Planowania Środowiska ECOPLAN w Opolu.

Podstawą prawną opracowania jest art. 17 ust. 1 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001r. *Prawo ochrony środowiska* [Dz.U. z dnia 20.06.2001, nr 62, poz. 627 z późniejszymi zmianami] oraz art. 14 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001r. *o odpadach* [Dz.U. z dnia 20.06.2001, nr 62, poz. 628 z późniejszymi zmianami], które zobowiązują władze gminne do sporządzenia gminnego programu ochrony środowiska wraz z planem gospodarki odpadami stanowiącym integralną część gminnego programu ochrony środowiska.

Zgodnie z art. 18 ust.2 w/w ustawy, z wykonania programu i planu zarząd gminy, co 2 lata, sporządza raport, które jest przedstawiany radzie gminy.

1.2 Zakres i zawartość opracowania

Zakres gminnego programu ochrony środowiska wraz z planem gospodarki odpadami określają wymagania zawarte w następujących przepisach:

1. Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001r. *Prawo ochrony środowiska* (Dz.U. nr 62, poz. 627 z późniejszymi zmianami), art.14, ust. 1.

Zgodnie z przepisami ustawy, w programie ochrony środowiska, uwzględniając aktualny jego stan, określa w szczególności:

- cele ekologiczne,
- priorytety ekologiczne,
- rodzaj i harmonogram działań proekologicznych,
- środki niezbędne do osiągnięcia celów, w tym mechanizmy prawno-ekonomiczne i środki finansowe;

2. Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001r. *o odpadach* (Dz.U. nr 62, poz. 627 z późniejszymi zmianami), art.14, ust. 2 oraz art. 15 ust. 3.

Zgodnie z przepisami wymienionej wyżej ustawy plan gospodarki odpadami określa:

- aktualny stan gospodarki odpadami,
- prognozowane zmiany w zakresie gospodarki odpadami,
- działania zmierzające do poprawy sytuacji w zakresie gospodarowania odpadami,
- instrumenty finansowe służące realizacji zamierzonych celów,
- system monitoringu i oceny realizacji zamierzonych celów.

Plan gospodarki odpadami musi zawierać następujące elementy:

- Rodzaj, ilość i źródło pochodzenia odpadów, które mają być poddane

procesom odzysku lub unieszkodliwienia

- Rozmieszczenie istniejących instalacji i urządzeń do odzysku lub unieszkodliwienia odpadów,
- Wykaz podmiotów prowadzących działalność w zakresie odzysku lub unieszkodliwienia odpadów
- Listę działań prowadzących do zapobiegania powstawaniu odpadów lub do ograniczania ilości wytwarzanych
- Listę działań prowadzących do ograniczenia negatywnego wpływu odpadów na środowisko,
- Listę działań określających właściwe postępowanie z odpadami wytwarzanymi na danym terenie, w tym – przede wszystkim redukcje ilości odpadów ulegających biodegradacji w odpadach komunalnych
- Planowany system gospodarki odpadami

Ponadto gminny plan gospodarki odpadami powinien zawierać informacje o:

- Rodzajach i harmonogramie realizacji przedsięwzięć
- Harmonogramie uruchamiania środków finansowych i ich źródłach

Plan ochrony środowiska wraz z programem gospodarki odpadami, sporządzane na poziomie gminy, powinny uwzględniać cele określone w dokumentach publicznych na poziomie krajowym, wojewódzkim i powiatowym a w szczególności w:

- Polityce ekologicznej państwa na lata 2003-2006 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2007-2010.
Program gminny ochrony środowiska powinien swoją zawartością odpowiadać zapisom tego dokumentu, a więc powinien w szczególności określać:
  - cele średniookresowe do roku 2010,
  - zadania na lata 2004-2006
  - ocenę realizacji programu,
  - nakłady finansowe na realizację programu.
- Programie ochrony środowiska województwa opolskiego na lata 2003-2006 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2007-2010
- Planie gospodarki odpadami w województwie opolskim

W trakcie opracowywania dokumentu uwzględniono zasady dobrej praktyki wynikające z *Wytycznych do sporządzania programów ochrony środowiska na szczeblu regionalnym i lokalnym*, określające sposób i zakres uwzględniania polityki ekologicznej państwa w programach ochrony środowiska oraz ich części składowe. Zgodnie z wytycznymi, program powinien uwzględniać takie zagadnienia jak:

- racjonalne użytkowanie zasobów naturalnych,
- poprawę jakości środowiska,
- narzędzia i instrumenty realizacji programu
- współpracę przygraniczną
- harmonogram realizacji i nakłady na realizację programu
- kontrolę realizacji programu.

Zgodnie z powyższym dokumentem gminny program ochrony środowiska i plan gospodarki odpadami powinien się składać z następujących części:

- zadania własne gminy - przedsięwzięcia, które będą finansowane w całości lub w części ze środków budżetowych i pozabudżetowych będących w dyspozycji gminy),
- zadania koordynowane - przedsięwzięcia związane z ochroną środowiska i racjonalnym wykorzystaniem zasobów naturalnych, które są finansowane ze środków przedsiębiorstw oraz ze środków przedsiębiorstw i ze środków zewnętrznych, będących w dyspozycji organów i instytucji szczebla powiatowego, wojewódzkiego, centralnego

Zakres i zawartość Programu ochrony środowiska Gminy Branice na lata 2004-2006, z perspektywą na lata 2007-2010, jest zgodny z powyższymi ustawami i opracowaniami, poszerzając je dodatkowo o główne problemy i ocenę dotychczasowej polityki ochrony środowiska na poziomie regionalnym i lokalnym.

Struktura niniejszego Programu obejmuje następujące działy stanowiące uporządkowaną całość:

- Wstęp – stanowi wprowadzenie do Programu, zawiera opisy podstawy prawnej opracowania, zakres i zawartość opracowania, metodykę i główne założenia oraz spójność Programu z innymi dokumentami na poziomie krajowym i regionalnym.
- Uwarunkowania realizacji programu – zawiera ona ogólną charakterystykę gminy Branice, główne zagrożenia i problemy z tej dziedziny, spójność programu z dokumentami strategicznymi rangi regionalnej oraz lokalne priorytety ochrony środowiska.
- Cele i zadania o charakterze systemowym – obejmuje powiązanie rozwoju gospodarczo-społecznego gminy z ochroną środowiska (inkorporacja zagadnień ochrony środowiska do strategii rozwojowej i gospodarki przestrzennej gminy) oraz wzmocnienie udziału społeczeństwa w działaniach na rzecz ochrony środowiska, zarówno przez dostęp do informacji, jak i edukację ekologiczną.
- Cele i zadania z punktu widzenia ochrony dziedzictwa przyrodniczego i racjonalnego użytkowania zasobów naturalnych oraz poprawy jakości środowiska i bezpieczeństwa ekologicznego – zawiera ona w układzie poszczególnych zagadnień wyróżnione cele średniookresowe do 2010 r. sformułowanie na podstawie stanu wyjściowego, uwarunkowań prawnych i wymagań polityki ekologicznej państwa i regionalnej polityki ochrony środowiska.
- Plan operacyjny (program wykonawczy) – zawiera narzędzia i instrumenty realizacji programu wraz z określeniem struktury zarządzania programem, sprawozdawczości i monitorowania programu, a przede wszystkim harmonogram rzeczowo-finansowy programu z rozróżnieniem zadań własnych i koordynowanych. Zadania te, przewidziane do realizacji w latach 2004-2006, zawarte zostały na liście przedsięwzięć istotnych dla ochrony środowiska na poziomie regionalnym i lokalnym, z określeniem szacunkowych terminów realizacji, kosztów i źródeł

finansowania, a także instytucji odpowiedzialnych za realizację danego przedsięwzięcia.

- Koszty realizacji programu w gminie Branice na lata 2004-2006 – szacunkowe koszty wdrożenia przedsięwzięć przewidzianych do realizacji w harmonogramie rzeczowo-finansowym z podziałem na zadania inwestycyjne i pozainwestycyjne według poszczególnych obszarów tematycznych ochrony środowiska zawartych w Programie oraz źródła finansowania.

1.3 Metodyka opracowania.

Opracowanie Programu ochrony środowiska dla gminy Branice przebiegało w dwóch etapach przy czym:

- I etap - stanowi diagnoza i ocena stanu zasobów, walorów oraz standardów środowiskowych gminy Branice,
- II etap - stanowi sformułowanie celów polityki ekologicznej gminy oraz programu wykonawczego dla realizacji tych celów

Program wykonawczy (harmonogram rzeczowo-finansowy przedsięwzięć) sformułowano przede wszystkim w oparciu o zadania wynikające z obowiązku ustawowego, Programu ochrony środowiska województwa opolskiego, Planu gospodarki odpadami dla Województwa Opolskiego, a także zgłoszone w ramach ankietyzacji przez podmioty prowadzące działalność gospodarczą oraz jednostki podległe władzom lokalnym.

W opracowaniu umieszczono także zadania uzgodnione podczas konsultacji z przedstawicielami administracji gminnej, instytucji oraz organizacji.

Projekt Programu został przedstawiony Zarządowi Gminy Branice, a po jego przyjęciu skierowany do uzgodnień z komisjami Rady Gminy oraz zaopiniowania przez samorząd powiatowy. Uzgodnienia z powyższymi jednostkami stanowią podstawę do przygotowania ostatecznej wersji Programu i przyjęcia przez Radę Gminy.

1.4 Podstawa ustalenia celów strategicznych

Podstawę opracowania celów strategicznych i strategii wdrożeniowej *Programu ochrony środowiska gminy Branice na lata 2003-2006 z perspektywą na lata 2007-2010* stanowią dokumenty przyjęte na poziomie krajowym, w szczególności:

- II Polityka Ekologiczna Państwa,
- Program wykonawczy do II Polityki Ekologicznej Państwa na lata 2002 - 2010",
- Polityka Ekologiczna Państwa na lata 2003-2006 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2007 –2010,

a także dokumenty na poziomie regionalnym (wojewódzkim):

- Program ochrony środowiska dla województwa opolskiego na lata 2003-2006 z perspektywą na lata 2007-2010,
- Wojewódzki plan gospodarki odpadami,

oraz dokumenty na poziomie lokalnym tj.

- Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Branice [Ago-Projekt Racibórz, 1995]
- Projekt założeń do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe gminy Branice [Polskie Towarzystwo Biomasy, Warszawa 2002]
- Kanalizacja sanitarna. Gmina Branice, województwo opolskie [Neustein s.c. Biuro Projektów Wodociągów i Kanalizacji, Opole 1999]
- Program ochrony zlewni rzeki Troi [Główny Instytut Górnictwa – Zakład Ochrony Wód, Katowice 2002]
- Program działań mających na celu ograniczenie odpływu azotu ze źródeł rolniczych dla obszaru szczególnie narażonego, wyznaczonego przez Dyrektora RZGW Gliwice [Energopomiar Sp.z.o.o. – Zakład Ochrony Środowiska, Gliwice 2003]
- Wieloletni program inwestycyjny dla gminy Branice stanowiący załącznik do uchwały VIII/36/03 Rady Gminy Branice z dnia 2003-04-28
- Plan rozwoju i modernizacji urządzeń wodociągowo-kanalizacyjnych opracowany przez Zakład Budżetowy Gospodarki Komunalnej w Branicach i przekazany pismem nr ON-0201.I/24/2004 z dnia 21.05.2004 do Departamentu Zasobów Wodnych Ministerstwa Środowiska

VI Program działań Wspólnoty Europejskiej w dziedzinie ochrony środowiska na lata 2001 – 2010 wskazuje na konieczność osiągnięcia zrównoważonego rozwoju poprzez poprawę środowiska i podniesienie jakości życia mieszkańców, a wśród czterech priorytetowych obszarów działań wymieniony jest obszar „środowisko i zdrowie”.

Strategicznym celem polityki ekologicznej państwa, w tym również na terenie województwa opolskiego i gminy Branice jest zapobieganie zagrożeniom zdrowia w środowisku i ograniczenie ryzyka dla zdrowia wynikającego z narażenia na szkodliwe dla zdrowia czynniki środowiskowe.

Na podstawie sporządzonej *Diagnozy stanu środowiska przyrodniczego na terenie gminy Branice* można stwierdzić, iż do najważniejszych zagrożeń środowiska zaliczyć należy:

w wymiarze długoterminowym (wielopokoleniowym) – postępującą degradację wartości zasobów przyrodniczych stanowiących podstawę rozwoju gminy tj. postępującą erozję fizyczną i chemiczną wysokiej jakości gleb, oraz zanieczyszczenie wód podziemnych i powierzchniowych

w wymiarze krótkoterminowym (jednopokoleniowym) – pogarszanie warunków higieniczno-sanitarnych w zakresie jakości powietrza i natężenia hałasu komunikacyjnego w środowisku zamieszkania

2. UWARUNKOWANIA REALIZACJI PROGRAMU

2.1 Uwarunkowania zewnętrzne wynikające z polityki ekologicznej państwa.

Podstawowe założenia Programu wynikają przede wszystkim z głównych zasad polityki ekologicznej państwa. Mają one swoje odzwierciedlenie w celach strategicznych i średniookresowych polityki ekologicznej województwa opolskiego.

Wiodącą zasadą polityki ekologicznej, przyjętą w Konstytucji RP jest zasada zrównoważonego rozwoju, której podstawowym założeniem jest integracja polityk i działań w poszczególnych sektorach gospodarki i życia społecznego, aby zachować zasoby i walory środowiska w stanie zapewniającym trwałe, nie doznające uszczerbku, możliwości korzystania z nich zarówno przez obecne jak i przyszłe pokolenie, przy jednoczesnym zachowaniu trwałości funkcjonowania procesów przyrodniczych, oraz naturalnej różnorodności biologicznej.

Oprócz generalnej zasady zrównoważonego rozwoju *II Polityka ekologiczna państwa* określa również szereg zasad szczegółowych, t.j.:

- **zasadę prewencji i przezorności** oznaczającą, że odpowiednie działania powinny być podejmowane wcześniej niż pojawienie się realnego problemu, zasada ta wykorzystuje przede wszystkim: planowanie przestrzenne jako zapobieganie potencjalnym konfliktom na styku kilku płaszczyzn, w szczególności działalności gospodarczej, życia społeczności lokalnej i przyrody, stosowanie najlepszych dostępnych technik (BAT) jako zapobieganie powstawaniu zanieczyszczeń, zintegrowane podejście do ograniczania i likwidacji zanieczyszczeń i zagrożeń, recykling materiałów, surowców, energii, wody, prośrodowiskowe systemy zarządzania procesami produkcji i usług m.in. ISO 14 000 i EMAS;
- **zasadę integracji polityki ekologicznej z politykami sektorowymi** oznaczającą uwzględnienie w politykach sektorowych celów ekologicznych na równi z celami gospodarczymi i społecznymi;
- **zasadę regionalizmu** oznaczającą rozszerzenie uprawnień dla samorządów i wojewodów, regionalizowanie ogólnokrajowych narzędzi polityki ekologicznej, skoordynowanie polityki regionalnej z regionalnymi ekosystemami w Europie (m.in. doliny rzeczne i obszary wodno-błotne, szczególnie w strefach przygranicznych);
- **zasadę uspołecznienia** oznaczającą stworzenie warunków do udziału obywateli w procesie kształtowania modelu zrównoważonego rozwoju wynikających przede wszystkim z *Konwencji w sprawie dostępu do informacji, udziału społeczeństwa w podejmowaniu decyzji i dostępu do procedur sądowych w sprawach dotyczących środowiska*,
- **zasadę „zanieczyszczający płaci”** oznaczającą pełną odpowiedzialność sprawcy, w tym materialną za skutki zanieczyszczenia i stwarzania innych zagrożeń dla środowiska, odpowiedzialność tą powinni ponosić wszyscy użytkownicy środowiska, także konsumenci;
- **zasadę subsydiarności** oznaczającą stopniowe przekazywanie części kompetencji i uprawnień decyzyjnych dotyczących ochrony środowiska na właściwy szczebel regionalny lub lokalny (województki, powiatowy, gminny), tak, aby był on rozwiązywany na najniższym szczeblu, na którym może zostać skutecznie i efektywnie rozwiązany;
- **zasadę skuteczności ekologicznej i efektywności ekonomicznej** oznaczającą minimalizację nakładów na jednostkę uzyskanego efektu.

2.2 Uwarunkowania wynikające ze Strategii rozwoju województwa opolskiego na lata 2000-2015

Uchwalona w 2000 r. *Strategia rozwoju województwa opolskiego na lata 2000-2015* stanowi zasadniczy element procesu rozwoju regionu i jego dostosowywania do zmieniających się warunków zewnętrznych i wewnętrznych. *Strategia (...)* stanowi podstawę programowania i realizacji długofalowego rozwoju województwa w perspektywie najbliższych lat. Stanowi również punkt wyjścia dla formułowania celów i kierunków rozwoju na poziomie gminy Branice.

Zapisany w *Strategii rozwoju województwa opolskiego na lata 2000-2015* zbiór celów strategicznych, operacyjnych i kierunków działań zmierza do realizacji podstawowych priorytetów rozwojowych, ukierunkowanych na wzmocnienie konkurencyjności województwa

w stosunku do otoczenia zewnętrznego oraz do eliminowania niekorzystnych różnic w warunkach życia wewnątrz regionu, w szczególności życia w miastach i na wsi.

Osiągnięcie tych celów będzie możliwe poprzez koncentrację działań na sześciu strategicznych celach rozwoju, obejmujących:

- Rozbudowę i modernizację infrastruktury technicznej oraz istniejącego potencjału gospodarczego.
- Dobrze wykształcone społeczeństwo.
- Aktywizację gospodarczą regionu z wykorzystaniem europejskiego korytarza transportowego przebiegającego przez województwo opolskie.
- Restrukturyzację rolnictwa i rozbudowę sektora przetwórstwa rolno – spożywczego oraz wielofunkcyjny rozwój obszarów wiejskich i małych miast.
- Poprawę warunków życia w regionie.
- Rozwój współpracy międzynarodowej, kontaktów indywidualnych oraz współpracę transgraniczną.

Określone dla powyższych celów strategicznych cele operacyjne posiadać będą istotny wpływ na ochronę zasobów przyrodniczych, poprawę jakości środowiska i podniesienie standardów zamieszkania ludności również na obszarze gminy Branice.

Szczególne znaczenie posiadać będzie realizacja następujących celów operacyjnych, stanowiących rozwinięcie części z wymienionych wyżej celów strategicznych:

- w ramach celu strategicznego „Rozbudowa i modernizacja infrastruktury technicznej oraz istniejącego potencjału gospodarczego”:
  - **podniesienie standardu infrastruktury komunikacyjnej w drodze modernizacji istniejącej sieci drogowej i kolejowej, w tym polepszenie parametrów ruchu, modernizację dróg i realizację obwodnic drogowych**
  - **zapewnienie pełnej dostępności do mediów technicznych, w tym wodociągów, kanalizacji, energii elektrycznej, ciepłej, gazowej**
  - **systematyczną poprawą stanu komponentów środowiska przyrodniczego, w tym poprawą stanu czystości wód powierzchniowych i podziemnych, w szczególności zbiornika GZWP 333, wprowadzenie nowoczesnej gospodarki odpadami komunalnymi i przemysłowymi, dalszą poprawę stanu czystości powietrza atmosferycznego, ograniczenia hałasu, zachowania walorów krajobrazowych i bioróżnorodności przyrody**
  - **zapewnienie bezpieczeństwa przeciwpowodziowego gminy w drodze pełnej**

realizacji „Programu dla Odry 2006”

- **restrukturyzację i modernizację przemysłu z wykorzystaniem nowoczesnych technologii produkcyjnych, o wysokim stopniu złożoności i przyjaznych dla środowiska**
  - **racjonalne wykorzystanie zasobów surowcowych w dostosowaniu do zasad zrównoważonego rozwoju**
- w ramach celu strategicznego „Aktywizacja gospodarcza regionu z wykorzystaniem europejskiego korytarza transportowego przebiegającego przez województwo opolskie”:
- powiązanie komunikacyjne autostrady A4 z systemem drogowym województwa opolskiego wraz z optymalizacją dotychczasowych powiązań komunikacyjnych
  - wykorzystanie możliwości transportowych rzeki Odry

2.3 Uwarunkowania wynikające z Programu ochrony środowiska województwa opolskiego, Wojewódzkiego planu gospodarki odpadami i Planu zagospodarowania przestrzennego województwa opolskiego.

2.3.1 Program ochrony środowiska województwa opolskiego na lata 2003-2006 z perspektywą na lata 2007-2010.

Zgodnie z ustawą z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa, realizacja polityki ochrony środowiska zawarta w dokumencie strategicznym prowadzona jest w oparciu o programy wojewódzkie. W zakresie ochrony i kształtowania środowiska programem zapewniającym spójność z dokumentem strategicznym wyższej rangi, realizującym na poziomie regionalnym wyznaczone przez nie cele jest „Program ochrony środowiska województwa opolskiego na lata 2003-2006 z perspektywą na lata 2007-2010” oraz „Wojewódzki plan gospodarki odpadami”.

Cele polityki ekologicznej województwa wyznaczają główne obszary zainteresowań dla opracowywanego programu ochrony środowiska gminy Branice. Do głównych celów o charakterze regionalnym, mającym znaczenie dla polityki ochrony środowiska na poziomie gminy zaliczyć należy:

- w zakresie zapewnienia wymaganej jakości wód:
  - ograniczenie emisji zanieczyszczeń ze źródeł komunalnych i przemysłowych;
  - zmniejszenie ładunku zanieczyszczeń pochodzących ze źródeł punktowych i przestrzennych (rozproszonych), trafiających do wód wraz ze spływami powierzchniowymi (przede wszystkim z terenów zurbanizowanych)
- w zakresie jakości powietrza atmosferycznego:
  - systematyczną poprawę jakości powietrza w strefach, w szczególności na obszarze uprzemysłowienia i urbanizacji województwa

- w zakresie ochrony środowiska przed hałasem:
  - rozpoznanie stanu zagrożenia hałasem, przede wszystkim emitowanym przez środki transportu drogowego, kolejowego i przemysłowego, oraz ograniczenie jego oddziaływania na obszarach podlegających ochronie prawnej
- w zakresie nadzwyczajnych zagrożeń środowiska:
  - przeciwdziałanie nadzwyczajnym zagrożeniom środowiska w związku z poważnymi awariami przemysłowymi
  - eliminowanie lub zmniejszanie skutków dla środowiska z tytułu awarii
- w zakresie ochrony zasobów przyrodniczych:
  - ochronę i zwiększenie bioróżnorodności, zapewnienie spójności ekologicznej systemu przyrodniczego miasta z systemem regionalnym i krajowym oraz powiększanie zasobu przyrodniczego, objętego różnymi formami ochronny
- w zakresie racjonalnego użytkowania zasobów naturalnych:
  - zaniechanie nieuzasadnionego wykorzystywania wód podziemnych na cele inne niż komunalne,
  - wprowadzanie nowoczesnych technologii w przemyśle i energetyce w celu zmniejszenia wodochłonności, materiałochłonności, energochłonności i odpadowości produkcji oraz redukcji emisji zanieczyszczeń do środowiska (BAT)
  - wzrost wykorzystania energii ze źródeł odnawialnych stosownie do wymogów europejskich
  - ochronę i w miarę możliwości powiększanie powierzchni terenów leśnych
  - zachowanie zasobów przyrody, w tym różnorodności biologicznej, dobrego stanu ekosystemów oraz walorów krajobrazowo - kulturowych
- w zakresie gospodarki odpadami:
  - stworzenie podstaw dla nowoczesnego gospodarowania odpadami komunalnymi, zapewniającego wzrost odzysku odpadów komunalnych
  - zwiększenie poziomu odzysku odpadów przemysłowych
  - dostosowanie w okresie perspektywicznym gospodarki odpadami niebezpiecznymi do międzyregionalnego systemu gospodarowania odpadami niebezpiecznymi
- w zakresie wykorzystania energii ze źródeł odnawialnych:
  - stworzenie warunków dla wykorzystania energii odnawialnej na terenie miasta
  - promocję, popularyzację i wspieranie wytwarzania oraz wykorzystania energii odnawialnej
- w zakresie zapewnienia spójności lokalnych polityk sektorowych z polityką ekologiczną państwa:
  - ekologizację lokalnych polityk sektorowych w postaci zintegrowanego z celami regionalnej polityki ekologicznej podejścia do formułowania celów tych strategii, polityk i programów wykonawczych
- w zakresie zwiększenia aktywności społecznej w kształtowaniu i realizacji polityki

ekologicznej państw:

- kształtowanie proekologicznych zachowań mieszkańców, zapewnienie dostępu mieszkańcom miasta do informacji o środowisku oraz do udziału w podejmowaniu decyzji w sprawach dotyczących ochrony środowiska (w tym udziału w procedurze opracowywania i wdrażania "Programu ochrony środowiska")
- w zakresie doskonalenia struktur zarządzania środowiskiem

2.3.2 Plan zagospodarowania przestrzennego województwa opolskiego.

Plan zagospodarowania przestrzennego województwa stanowi dokument uwzględniający istniejące przestrzenne uwarunkowania, priorytety i cele strategiczne rozwoju województwa wynikające bezpośrednio z kierunków polityki społeczno-gospodarczej zawartych w *Strategii rozwoju województwa opolskiego na lata 2000-2015* oraz celów i kierunków zagospodarowania przestrzennego, określonych w koncepcji polityki przestrzennego zagospodarowania kraju, strategii zrównoważonego rozwoju kraju oraz polityk sektorowych (w tym polityki ekologicznej państwa), a w szczególności:

- wynikających z „Koncepcji polityki przestrzennego zagospodarowania kraju” warunków zapewnienia dynamicznego, harmonijnego i zrównoważonego rozwoju na obszarze całego kraju, umożliwiających aktywne i świadome kształtowanie procesu likwidacji istniejących dysproporcji rozwojowych i stwarzających optymalne warunki rozwojowe
- wynikających ze „Strategii zrównoważonego rozwoju Polski do roku 2025” warunków dla stymulowania rozwoju, sprzyjających sukcesywnemu eliminowaniu procesów i działań gospodarczych szkodliwych dla środowiska i zdrowia ludzi, promowania sposobów gospodarowania przyjaznych dla środowiska oraz przywracania równowagi na obszarach dewastacji i degradacji przyrodniczej
- wynikających z „Narodowej strategii ochrony środowiska na lata 2000-2006” oraz „II polityki ekologicznej państwa” kierunków działań, zapewniających poprawę jakościową poszczególnych komponentów środowiska oraz racjonalizację wykorzystania zasobów naturalnych dla celów równoważenia rozwoju

Opierając się na powyższych dokumentach krajowych i regionalnych, generalny cel strategiczny przyjęty w planie zagospodarowania przestrzennego województwa opolskiego określony został w następujący sposób:

Głównym celem zagospodarowania przestrzennego województwa opolskiego jest tworzenie struktury przestrzennej, która będzie pobudzała rozwój województwa, zapewniała konkurencyjność w stosunku do otoczenia zewnętrznego i eliminowała niekorzystne różnice w warunkach życia wewnątrz regionu.

Cel generalny i priorytetowe cele operacyjne zawarte w planie zagospodarowania przestrzennego województwa, stanowiąc przestrzenne rozwinięcie celów generalnych i celów operacyjnych, sformułowanych w „Strategii rozwoju województwa opolskiego na lata 2000 - 2015”, znajdować będą swoje odzwierciedlenie w strategii rozwoju, a w konsekwencji w programie ochrony gminy.

2.4 Wymagania wynikające ze Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Branice

2.4.1 Wymagania wynikające ze Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Branice

Ocena jakościowych cech układu przestrzennego Gminy Branice, w części dotyczącej (...) *Jakość środowiska przyrodniczego, a w szczególności lasów i pól w aspekcie realizacji polityki zrównoważonego rozwoju* (...) w stanie istniejącym [rozdział II *Studium uwarunkowań* (...)], uzyskała kwalifikację „nie zadawalający” z oczekiwaniem poprawy w przyszłości.

Sukcesywne pogarszanie się jakości środowiska przyrodniczego, a w szczególności rolniczej przestrzeni produkcyjnej, sklasyfikowano na trzeciej pozycji w hierarchii 5 głównych problemów wymagających rozwiązania [rozdział III *Studium uwarunkowań* (...)].

Określając możliwe sposoby i kierunki rozwiązania problemów oraz działań, w tym w szczególności dotyczących zagospodarowania przestrzennego gminy Branice [rozdział IV *Studium uwarunkowań* (...)], w odniesieniu do problemu sukcesywnego pogarszania się jakości środowiska przyrodniczego, a w szczególności rolniczej przestrzeni produkcyjnej, ustalono:

MOŻLIWY SPOSÓB ROZWIĄZANIA PROBLEMU /CEL ROZWOJU/

- Racionalne kształtowanie środowiska w sposób zapewniający:
  - jedność przestrzenną /zachowanie przyrodniczej konstrukcji obszaru/
  - równowagę biologiczną /stan odpowiadający obecnym i przyszłym potrzebom człowieka/

ŹRÓDŁO:

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Branice. Wyniki końcowe – Strategiczne kierunki zagospodarowania przestrzennego gminy Branice * Program działania samorządu gminy w zakresie zagospodarowania przestrzennego w okresie krótkim * Część tekstowa * AGO-PROJEKT, Racibórz 1995

Określając kierunki działań długookresowych, na około 20-25 lat, umożliwiających realizację celu ustalono w poszczególnych zakresach:

Działania dla wzbogacenia struktur roślinnych obszarów monokulturowych ag-rocenz minimalizowanie procesów erozji

- Zwiększenie lesistości na gruntach o niskiej produktywności oraz sukcesywne wprowadzenie i uzupełnienie śródpolnych pasów zadrzewień
- Podjęcie procesu tworzenia nisz ekologicznych zapewniających różnorodność gatunków i utrwalających system terenów zieleni
- Modernizacja dróg gospodarczych

ŹRÓDŁO: Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Branice. Wyniki końcowe – Strategiczne kierunki zagospodarowania przestrzennego gminy Branice * Program działania samorządu gminy w zakresie zagospodarowania przestrzennego w okresie krótkim * Część tekstowa * AGO-PROJEKT, Racibórz 1995

Działania dla zachowania i ochrony ekosystemów, mających wiodące znaczenie dla rolnictwa i leśnictwa

- Stała kontrola i ochrona zgodności użytkowania terenu z cechami i uwarunkowaniami przyrodniczymi
- Monitoring środowiska przyrodniczego

ŹRÓDŁO:

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Branice. Wyniki końcowe – Strategiczne kierunki zagospodarowania przestrzennego gminy Branice * Program działania samorządu gminy w zakresie zagospodarowania przestrzennego w okresie krótkim * Część tekstowa * AGO-PROJEKT, Racibórz 1995

Działania dla wprowadzania zabiegów zwiększających retencję wody w glebie

- Odbudowa małej retencji – odtworzenie dawnych zbiorników wodnych w dolinach Opawy i Troi
- Realizacja nowego zbiornika retencyjnego we Włodzieninie jako zadania ponadlokalnego /konieczność wynegocjowania z Wojewodą Opolskim wpisania tegoż zadania do programów wojewódzkich a następnie do wojewódzkiego rejestru/
- Realizacja projektowanego przełożenia drogi wojewódzkiej nr 27-220 relacji Włodzienin-Branice-Boboluszki na odcinku Włodzienin-Lewice ze względu na lokalizację zbiornika retencyjnego we Włodzieninie /konieczność wynegocjowania z Wojewodą Opolskim wpisania tegoż zadania do programów wojewódzkich a następnie do wojewódzkiego rejestru/
- Odbudowa naturalnych terenów podmokłych
- Budowa urządzeń nawadniających

ŹRÓDŁO:

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Branice. Wyniki końcowe – Strategiczne kierunki zagospodarowania przestrzennego gminy Branice * Program działania samorządu gminy w zakresie zagospodarowania przestrzennego w okresie krótkim * Część tekstowa * AGO-PROJEKT, Racibórz 1995

Działania mające na celu zachowanie oraz ochronę potencjału ekologicznego obszaru chronionego krajobrazu Lewice-Mokre

- Uzyskanie społecznej akceptacji wymagań ochronnych poprzez podmioty i uczestników gospodarki przestrzennej /spotkanie informacyjne, prelekcje edukacyjne/

ŹRÓDŁO:

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Branice. Wyniki końcowe – Strategiczne kierunki zagospodarowania przestrzennego gminy Branice * Program działania samorządu gminy w zakresie zagospodarowania przestrzennego w okresie krótkim * Część tekstowa * AGO-PROJEKT, Racibórz 1995

Działania dla ograniczenia ujemnego wpływu na środowisko przyrodnicze produkcji rolnej

- Racjonalizacja nawożenia i ochrony roślin – ustalenie lokalnych zasad nawożenia gleb i stosowania środków ochrony roślin uwzględniających potrzebę ochrony środowiska, a w szczególności zasobów wód podziemnych [źródła wody] oraz ujmowanej wody [ujęć wody].
- Likwidacja lub neutralizacja ognisk zanieczyszczeń na terenie gminy /właściwe składowanie odpadów rolniczych i odpadów bytowych ludności wiejskiej itp./
- Wprowadzenie monitoringu i wzmożonej kontroli potencjalnych ognisk zanieczyszczeń /np. szpitala/

ŹRÓDŁO:

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Branice. Wyniki końcowe – Strategiczne kierunki zagospodarowania przestrzennego gminy Branice * Program działania samorządu gminy w zakresie zagospodarowania przestrzennego w okresie krótkim * Część tekstowa * AGO-PROJEKT, Racibórz 1995

Działania dla poprawienia efektywności istniejących elementów infrastruktury technicznej w gminie – podjęcie działań zwiększających stopień jej komplementarności

- Realizacja sieci wodociągowej we wsi Lewice, Posucice i Dzbańce oraz połączeń sieci wodociągowych
- Realizacja lokalnych względnie tanich i skutecznych oczyszczalni ścieków i sieci kanalizacji w sytuacji wyposażenia wsi gminy w sieć wodociągową w pierwszej kolejności dla wsi Branice, następnie dla wsi: Wiechowice i Dzierzkowice /wspólnej/, Boboluszki-Wysoka /wspólnej/; w drugiej kolejności dla wsi: Bliszczycze, Włodzienin, Lewice, Wódka, Gródczany, a dla pozostałych wsi wykonanie sieci kanalizacyjnych ze zbiornikami – szambami wybieralnymi.
- Zainicjowanie procesu rozbudowy /obecnie obsługującego wieś Branice/ gazociągu /w aspekcie zadania prowadzonej polityki regionalnej/ z Republiki Czeskiej jako źródło zaopatrzenia w gaz południowej części gminy, wsie: Bliszczycze, Branice, Wysoka, Boboluszki, Dzierzkowice, Wiechowice. W pierwszej kolejności realizacja zasilania w gaz z tegoż gazociągu dzielnicy Branice-Zamek.
- Realizacja sieci gazowej wysokoprężnej z gazociągu systemowego wysokoprężnego ϕ 250 4.0 MPa relacji Racibórz-Głubczyce do stacji redukcyjno-pomiarowej I-go stopnia zasilającej północną część gminy – wsie: Włodzienin, Lewice /konieczność wynegocjowania z Wojewodą Opolskim wpisania tegoż zadania do programów wojewódzkich a następnie do wojewódzkiego rejestru/
- Realizacja spinki technologicznej średnim ciśnieniem obu systemów z jednoczesnym zasilaniem wiosek przyległych /wszystkich pozostałych/.

ŹRÓDŁO:

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Branice. Wyniki końcowe – Strategiczne kierunki zagospodarowania przestrzennego gminy Branice * Program działania samorządu gminy w zakresie zagospodarowania przestrzennego w okresie krótkim * Część tekstowa * AGO-PROJEKT, Racibórz 1995

Działania zmierzające do zachowanie oraz ochrony granicznych zasobów wód podziemnych stanowiących źródło wody służące do zbiorowego zaopatrzenia ludności gminy w wodę

- Zainicjowanie prac zmierzających do ustanowienia strefy ochronnej granicznych zasobów wód podziemnych – terenu ochrony pośredniej /jako wspólnego przedsięwzięcia użytkowników źródła wody/

ŹRÓDŁO:

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Branice. Wyniki końcowe – Strategiczne kierunki zagospodarowania przestrzennego gminy Branice * Program działania samorządu gminy w zakresie zagospodarowania przestrzennego w okresie krótkim * Część tekstowa * AGO-PROJEKT, Racibórz 1995

W rozdziale V studium określono cele rozwoju gminy Branice i ich hierarchię. Przedstawiają się one następująco:

- Kreowanie zrównoważonego, wielofunkcyjnego rozwoju gminy, zharmonizowanego z modernizacją rolnictwa:
  - Reorientacja struktury funkcjonalnej gminy w kierunku rozwoju funkcji pozarolniczych /kształtowanie mechanizmów generujących efektywny rozwój ekonomiczny/
  - Utrwalenie funkcji ponadlokalnego lecznictwa zamkniętego /Wojewódzkiego Szpitala Psychiatrycznego wraz z zapleczem/
- Racjonalne kształtowanie środowiska przyrodniczego w sposób zapewniający:
  - jedność przestrzenną /zachowanie przyrodniczej konstrukcji obszaru – ochrona i pielęgnacja środowiska przyrodniczego, a w szczególności podnoszenie jakości rolniczej przestrzeni produkcyjnej/,
  - równowagę biologiczną /stan odpowiadający obecnym i przyszłym potrzebom człowieka/
- Kształtowanie pożądanych warunków życia mieszkańców /dążenie do poprawy standardu cywilizacyjnego społeczeństwa/
- Świadome kształtowanie i pielęgnowanie krajobrazu wiejskiego /poprawa harmonii i prawidłowości w zagospodarowaniu struktur osadniczych, kształtowanie ładu przestrzennego, ochrona dziedzictwa kulturowego/.

Jako strategiczne kierunki zagospodarowania przestrzennego Gminy Branice [polityka przestrzenna samorządu Gminy Branice] przyjęto:

- Ewolucyjne przekształcenie struktury układów przestrzennych osadnictwa wiejskiego gminy oraz modernizacja rolnictwa poprzez:
  - Wielofunkcyjny rozwój gospodarczy, w szczególności przetwórstwa rolnego i obsługi ruchu turystycznego, w tym agroturyzm
  - Stopniowy rozwój wyposażenia osadnictwa
- Utrzymywanie funkcji wiodącej - rolnictwa
  - Ochrona środowiska przyrodniczego, a w szczególności podnoszenie jakości rolniczej przestrzeni produkcyjnej
- Utrwalenie funkcji ponadlokalnego lecznictwa zamkniętego /Wojewódzkiego Szpitala Psychiatrycznego z zapleczem/

2.4.2 Uwarunkowania wynikające z ustaleń projektu Programu działań mających na celu ograniczenie odpływu azotu ze źródeł rolniczych dla obszaru szczególnie narażonego, wyznaczonego przez Dyrektora RZGW Gliwice

Uwarunkowania związane z ochroną zasobów wodnych wynikają również z przygotowanego, aktualnie na etapie projektu, programu sporządzonego na podstawie art.47, ust.7 ustawy z dnia 18.07.2001 *Prawo wodne* [Dz.U. nr 115, poz. 1229 z późniejszymi zmianami].

W poniższej tabeli przedstawiono wnioski wynikające z w/w projektu, które nie mogą pozostawać bez wpływu na treść ustaleń niniejszego programu.

WNIOSKI POZWALAJACE NA OKRESLENIE DZIAŁAŃ I ŚRODKÓW ZARADCZYCH
<ul style="list-style-type: none">
● Wprowadzenie ograniczeń w stosunku do okresów stosowania nawozów – tak aby uniemożliwić straty azotu w okresach nie wykorzystywania ich przez rośliny, zwłaszcza w okresie jesienno-zimowym
● Racjonalny sposób nawożenia dotyczący dawek i sposobów nawożenia – dla zapobieżenia zbyt wysokich ilości stosowanych nawozów i niewłaściwego ich stosowania
● Określenie bezpiecznych sposobów przechowywania nawozów – budowa szczelnych płyt i zbiorników do przechowywania nawozów i pasz soczystych
● Właściwe stosowanie nawożenia na glebach położonych na zboczach – w celu uniemożliwienia splukiwania związków azotu ze zboczy
● Właściwe użytkowanie gruntów i organizacja produkcji – jako podstawa powodzenia programu i wprowadzania pozostałych środków zaradczych
● Metody nawożenia w pobliżu cieków i zbiorników wodnych – dla uniknięcia potencjalnego zanieczyszczenia związkami azotu ze spływów powierzchniowych
● Prowadzenie odpowiedniej dokumentacji realizowanej działalności, sporządzanie bilansów składników mineralnych oraz planów nawozowych – w celu racjonalnego zarządzania składnikami pokarmowymi w gospodarstwie i prowadzenia właściwej praktyki rolniczej
● Prowadzenie szkoleń i doradztwa dla rolników przez właściwe organy - pomoc dla rolników w wypełnianiu zobowiązań zawartych w programie działań i podnoszenie świadomości rolników
● Kontrolowanie przestrzegania działań narzuconych w programie
● Prowadzenie monitoringu rolnictwa, gleb, wód powierzchniowych i podziemnych – celem zobrazowania otrzymanych efektów wprowadzania programu działań
● Działania dodatkowe stanowiące pomoc w realizacji programu działań <p>ŹRÓDŁO: Program działań mających na celu ograniczenie odpływu azotu ze źródeł rolniczych dla obszaru szczególnie narażonego, wyznaczonego przez Dyrektora RZGW Gliwice [Energopomiar, Gliwice 2003] wraz z projektem rozporządzenia nr ... /2003 Dyrektora Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Gliwicach z dnia ..... 2003 w sprawie wprowadzenia programu działań mających na celu ograniczenie odpływu azotu ze źródeł rolniczych</p>

2.4.3 Uwarunkowania wynikające z ustaleń projektu Programu ochrony zlewni rzeki Troi

Dla zlewni rzeki Troi został opracowany program ochrony, który nie jest co prawda obowiązującym dokumentem publicznym, gdyż nie został uchwalony przez żadną z władz samorządowych, jednakże ze względu na ponadlokalny charakter tego opracowania, nie może być on pominięty przy opracowywaniu gminnego programu ochrony środowiska.

Wnioski wynikające z przedmiotowego dokumentu, istotne dla programu ochrony środowiska gminy Branice przedstawiono w poniższej tabeli:

WNIOSKI WYNIKAJĄCE Z PROGRAMU OCHRONY ZLEWNI RZEKI TROI	
<ul style="list-style-type: none"> ● Realizacja programu ochrony zlewni rzeki Troi powinna zostać dofinansowana ze źródeł zewnętrznych. Położenie w zlewni rzeki Odry na styku dwóch województw: śląskiego i opolskiego, a zarazem w Euroregionie Silesia powoduje, że Program ma charakter ponadlokalny co daje podstawę do ubiegania się np. o dofinansowanie z WFOŚiGW w Opolu, WFOŚiGW w Katowicach, NFOSiGW, oraz PHARE, ● Na potrzeby ubiegania się o fundusze zewnętrzne na przedsięwzięcia w zakresie gospodarki ściekowej należy przygotować studia wykonalności dla całego programu z uwzględnieniem poszczególnych zadań ● Koncepcje zawarte w niniejszym opracowaniu należy szeroko uwzględnić w przyszłych programach ochrony środowiska poszczególnych gmin ● Program budowy pasów wiatrochronnych należy niezwłocznie wdrożyć, a w jego uzupełnieniu podjąć tworzenie innych form zadrzewień na najbardziej eksponowanych pochyłościach terenu ● Proponowane zmiany sposobu gospodarowania w rolnictwie, a zwłaszcza związane z zabiegami agromelioracyjnymi, melioracjami wodnymi, zagospodarowaniem gnojowicy, zwiększaniem areалу użytków zielonych, oraz zalesianiem, wymagają akceptacji lokalnej społeczności. W związku z tym niezbędne jest przeprowadzenie konsultacji społecznych oraz wdrożenie programu edukacji ekologicznej dla rolników ● Biologiczna obudowa cieków wodnych i ich dolin musi zostać poprzedzona specjalistycznymi opracowaniami. Na prace badawcze oraz ich realizację należy pozyskać fundusze zewnętrzne np. z WFOŚiGW, Funduszu Małych Grantów oraz z Ekofunduszu ● Odbudowa użytków zielonych powinna zostać przeprowadzona w oparciu o własny materiał szkółkarski ● Budowa zbiorników retencyjnych we Włodzieninie, Nowej Cerekwi i Dzierżysławiu według istniejących koncepcji powinna być traktowana, jako element programu ochrony zlewni ● Przedsięwzięcia związane z ochroną zlewni, w tym ze zwiększeniem retencji oraz z biologiczną obudową cieków, z wyjątkiem wymienionych wyżej zbiorników, można prowadzić niezależnie od postępów w gospodarce ściekowej ● Dla zwiększenia szans na realizację zadań w zakresie gospodarki ściekowej i pozostałych zadań związanych z ochroną wód, warto rozważyć utworzenie porozumienia międzygminnego w skali całej zlewni rzeki Psiny, z uwzględnieniem ustaleń niniejszego Programu przyjętego dla zlewni Troi	
<p>ŹRÓDŁO: Program ochrony środowiska rzeki Troi * Część I i II * Główny Instytut Górnictwa – Zakład Ochrony Wód, Katowice 2002</p>	

2.5 Priorytety programu ochrony środowiska gminy Branice

W oparciu o diagnozę stanu środowiska, uwarunkowania zewnętrzne i wewnętrzne polityki ochrony środowiska oraz wymagania w zakresie jakości środowiska i racjonalnego użytkowania zasobów naturalnych (określone stosownymi ustawami, aktami wykonawczymi i rozporządzeniami, planami implementacyjnymi dyrektyw UE) - poniżej przedstawiono główne kierunki działań zmierzających do systematycznej poprawy jakości środowiska i racjonalnego użytkowania zasobów przyrody na terenie gminy Branice. Są to:

1. OCHRONA WÓD I GOSPODARKA WODNA

Ochrona wód podziemnych i powierzchniowych przed zanieczyszczeniem, wymaga realizacji szeregu przedsięwzięć inwestycyjnych i pozainwestycyjnych. Główne kierunki działań w tym zakresie, w perspektywie do 2010 roku to:

- Opracowanie i uchwalenie dokumentu publicznego obejmującego teren całej gminy [studium (...)/gminny plan przeznaczenia] z określeniem granic terenów szczególnie zagrożonych odpływem azotu ze źródeł rolniczych i innych istotnych źródeł zanieczyszczeń wód powierzchniowych i podziemnych
- Sporządzenie, dla potrzeb wymienionego wcześniej dokumentu publicznego, opracowania ekofizjograficznego ze szczegółową oceną warunków przyrodniczych, dla wyznaczenia terenów szczególnie wrażliwych na zanieczyszczenia azotanami pochodzenia rolniczego
- Wdrażanie zasad dobrej praktyki rolniczej na terenach obszarów szczególnego zagrożenia odpływem azotu, które zostaną określone w opracowaniu ekofizjograficznym, dla terenu całej gminy
- Przygotowanie i przyjęcie programu działań mających na celu ograniczenie odpływu azotu ze źródeł rolniczych dla obszaru szczególnie narażonego, wyznaczonego przez Dyrektora RZGW Gliwice

2. OCHRONA POWIERZCHNI ZIEMI I ŚRODOWISKA GLEBOWEGO

Dotyczy to przede wszystkim działań zapobiegających chemicznej i fizycznej degradacji warstwy glebowej. Główne kierunki to:

- określenie powierzchni terenu i gleb najbardziej narażonych na erozję warstwy glebowej poprzez erozję wodną i erozję wietrzną
- ustalenie powierzchni narażonych na ruchy masowe
- ustalenie powierzchni terenu i gleb narażonych na degradację chemiczną, zarówno na skutek złego użytkowania rolniczego, jak też poprzez zanieczyszczenia motoryzacyjne i przemysłowe

3. OCHRONA POWIERZCHNI ZIEMI PRZED ODPADAMI

Działania w tym zakresie ukierunkowane będą na zapobieganie powstawaniu niekontrolowanych składowisk odpadów, rekultywacji terenów na których takie wysypiska funkcjonują oraz opracowaniu mechanizmów finansowych zachęcających do korzystania z gminnego systemu gospodarki odpadami komunalnymi a w tym:

- rozszerzenie możliwości odzyskiwania części odpadów „u źródła” a przede wszystkim metali kolorowych, szkła białego, szkła kolorowego, tworzyw sztucznych i makulatury
- wprowadzenie systemowej gospodarki odpadami komunalnymi, zapewniającej osiągnięcie ustalonych dla województwa limitów i poziomów odzysku,
- wprowadzenie nowoczesnego systemu unieszkodliwiania i gospodarczego wykorzystania odpadów powstających w sektorze gospodarczym,
- przygotowanie kompletnej ewidencji podmiotów będących wytwórcami odpadów

4. OCHRONA POWIETRZA PRZED ZANIECZYSZCZENIAMI I NADMIERNYM HAŁASEM

Wymaga to przede wszystkim kontynuacji działań realizowanych dotychczas dla poprawy jakości powietrza, zwłaszcza intensyfikacji działań ukierunkowanych na proekologiczne rozwiązania systemu. Główne kierunki działań to:

- zmniejszenie niskiej emisji zanieczyszczeń, w tym podjęcie wstępnych analiz dotyczących gazyfikacji wsi i zmiany systemów grzewczych
- kontynuacja ograniczania emisji ze źródeł energetycznego spalania paliw, w tym również dla celów komunalnych
- podjęcie monitoringu zagrożenia hałasem w sąsiedztwie terenów wymagających szczególnej ochrony

5. OCHRONA DZIEDZICTWA PRZYRODNICZEGO I RACJONALNE UŻYTKOWANIE ZASOBÓW PRZYRODY

Dotyczy to przede wszystkim nowego podejścia do ochrony przyrody, uwzględniającego europejskie wymogi i doświadczenia w tym zakresie. Istotnymi zagadnieniami jest utrzymanie i rozbudowa miejskiego systemu przyrodniczego jako stabilizatora procesów rozwojowych i utrwalania bioróżnorodności oraz bufora łagodzącego presję funkcjonowania zespołu miejskiego i jego otoczenia.

2.6 Limity krajowe wykorzystania środowiska w Polsce

W Polityce ekologicznej państwa ustalone zostały następujące ważniejsze limity krajowe, związane z racjonalnym wykorzystaniem zasobów naturalnych i poprawą stanu środowiska – wszystkie dotyczą celów do osiągnięcia najpóźniej do 2010r.:

II POLITYKA EKOLOGICZNA PAŃSTWA

Limity krajowe

- zmniejszenie wodochłonności produkcji o 50% w stosunku do stanu w 1990 r. (w przeliczeniu na PKB i wartość sprzedana w przemyśle);
- ograniczenie materiałochłonności produkcji o 50% w stosunku do 1990r. w taki sposób, aby uzyskać co najmniej średnie wielkości dla państw ODCE (w przeliczeniu na jednostkę produkcji, wartość produkcji lub PKB);
- ograniczenie zużycia energii o 50 % w stosunku do 1990r. i 25% w stosunku do 2000r. również w przeliczeniu na jednostkę produkcji, wartość produkcji lub PKB);
- dwukrotne zwiększenie udziału odzyskiwanych i ponownie wykorzystywanych w procesach produkcyjnych odpadów przemysłowych w porównaniu ze stanem 1990;
- odzyskanie i powtórne wykorzystanie co najmniej 50% papieru i szkła z odpadów komunalnych;
- pełna (100%) likwidacja zrzutu ścieków nieczyszczonych z miast i zakładów przemysłowych;
- zmniejszenie ładunku zanieczyszczeń odprowadzanych do wód powierzchniowych, powierzchniowych stosunku do stanu z 1990r. z przemysłu o 50%, z gospodarki komunalnej (na terenie miast i osiedli wiejskich) o 30% i ze spływu powierzchniowego – również o 30%;
- ograniczenie emisji w stosunku do stanu w 1990r:

pyłów	o 75%,
dwutlenku siarki	o 56%,
tlenków azotu	o 31%,
niemetalowych lotnych	
związków organicznych	o 4%
amoniaku	o 8%
- do końca 2005r. wycofać z użytkowania etylinę i przejść wyłącznie na stosowanie benzyny bezołowiowej

KRAJOWY PROGRAM GOSPODARKI ODPADAMI

Zadania do realizacji dla dla sektora gospodarki komunalnej

- odzysk i unieszkodliwianie odpadów ulegających biodegradacji:
  - w roku 2010 – 25% (wagowo) całkowitej ilości odpadów komunalnych ulegających biodegradacji wytworzonej w roku 1995
  - w roku 2013 – 50% (wagowo) całkowitej ilości odpadów komunalnych ulegających biodegradacji wytworzonej w roku 1995
  - w roku 2020 – 65% (wagowo) całkowitej ilości odpadów komunalnych ulegających biodegradacji wytworzonej w roku 1995
- odzysk substancji, materiałów i energii z odpadów, osiągnięcie minimalnych poziomów odzysku i recyklingu:
  - do końca 2007r odzysk w wysokości 50 %, recyklingu 25%
- wydzielenie odpadów wielkogabarytowych ze strumienia odpadów komunalnych, założono rozwój selektywnej zbiórki:
  - w roku 2005 – 20% wytwarzanych odpadów wielkogabarytowych
  - w roku 2006 – 20% wytwarzanych odpadów wielkogabarytowych
  - w roku 2010 – 50% wytwarzanych odpadów wielkogabarytowych
  - w roku 2014 – 70% wytwarzanych odpadów wielkogabarytowych
- wydzielenie odpadów tzw. budowlanych ze strumienia odpadów komunalnych założono rozwój selektywnej zbiórki:
  - w roku 2005 – 15% wytwarzanych odpadów budowlanych
  - w roku 2006 – 15% wytwarzanych odpadów budowlanych
  - w roku 2010 – 40% wytwarzanych odpadów budowlanych
  - w roku 2014 – 60% wytwarzanych odpadów budowlanych
- wydzielenie odpadów niebezpiecznych ze strumienia odpadów komunalnych; założono rozwój systemu gospodarki odpadami niebezpiecznymi:
  - w roku 2005 – 15% odpadów będzie zbieranych selektywnie
  - w roku 2006 – 15% odpadów będzie zbieranych selektywnie
  - w roku 2010 – 50% odpadów będzie zbieranych selektywnie
  - w roku 2014 – 80% odpadów będzie zbieranych selektywnie

KRAJOWY PROGRAM GOSPODARKI ODPADAMI

Cele krótkoterminowe na lata 2004-2006

- objęcie wszystkich mieszkańców województwa zorganizowaną zbiórką odpadów; a co za tym idzie wyeliminowanie niekontrolowanego wprowadzania odpadów komunalnych do środowiska,
- podnoszenie świadomości społecznej obywateli,
- podniesienie skuteczności selektywnej zbiórki odpadów ze szczególnym uwzględnieniem rozwoju selektywnej zbiórki odpadów komunalnych ulegających biodegradacji,
- rozwój selektywnej zbiórki odpadów wielkogabarytowych,
- rozwój selektywnej zbiórki odpadów budowlanych,
- rozwój selektywnej zbiórki odpadów niebezpiecznych wytwarzanych w grupie odpadów komunalnych,
- intensyfikacja działań w zakresie zamykania, rekultywacji lub modernizacji nieefektywnych lokalnych składowisk odpadów komunalnych; budowa składowisk regionalnych wg standardów UE.

3. STRATEGIA OCHRONY ŚRODOWISKA NA LATA 2004-2010

3.1 Nadrzędny cel programu ochrony środowiska i jego znaczenie dla rozwoju gminy

Naczelną zasadą przyjętą w „Programie ...” jest zasada zrównoważonego rozwoju¹, umożliwiająca harmonizację rozwoju gospodarczego i społecznego z ochroną zasobów i walorów środowiska.

Program środowiskowy należy do dokumentów o charakterze strategicznym, stanowiącym rozwinięcie celów rozwojowych zawartych w *Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Branice* w aspekcie ochrony środowiska. W związku z tym, za nadrzędny cel *Programu ochrony środowiska i planu gospodarki odpadami gminy Branice na lata 2004- 2010* uznaje się:

**Rozwój i zaspokajanie potrzeb mieszkańców w harmonii
z wymogami ochrony środowiska.**

3.2 Cele i zadania o charakterze systemowym.

3.2.1 Włączanie aspektów ekologicznych do strategii i programów rozwoju gminy Branice

Prowadzenie świadomej polityki ekologicznej wymaga uwzględnienia zagadnień środowiskowych w opracowywanych dla gminy podstawowych dokumentach strategicznych, mających wpływ na określenie celów i kierunków rozwoju (strategia rozwoju, studium zagospodarowania przestrzennego, plany zagospodarowania przestrzennego, lokalne programy sektorowe, wieloletnie plany inwestycyjne).

W ramach realizacji zrównoważonego rozwoju oznacza to potrzebę uwzględniania na etapie sporządzania dokumentów strategicznych gminy celów ochrony środowiska na równi z celami gospodarczymi i społecznymi.

W szczególności potrzeba inkorporacji zagadnień ochrony środowiska dotyczyć będzie nie tylko dokumentów rozwojowych w zakresie elementów gospodarki przestrzennej i infrastruktury, lecz również pozostałych obszarów działań, których oddziaływanie, co do istoty, może wpływać i wywoływać skutki środowiskowe.

Instrumentem wspierającym lub wymuszającym uwzględnianie wymagań ochrony środowiska w strategii i programach sektorowych gminy są strategiczne oceny oddziaływania na środowisko (prognozy), których obowiązek sporządzenia, zgodnie z ustawodawstwem wspólnotowym dotyczył będzie wszystkich dokumentów o charakterze strategii, programów i planów, a których celem opracowania jest zapewnienie uwzględnienia skutków wdrożenia planów i programów przed ich wprowadzeniem w życie.

W tej sytuacji, celem długookresowym w zakresie inkorporacji zagadnień środowiskowych do strategicznych dokumentów gminy jest:

---

¹ Zrównoważony rozwój oznacza taki rozwój, który zaspokaja potrzeby współczesnych pokoleń, nie ograniczając możliwości realizacji potrzeb przyszłych pokoleń.

Harmonizowanie celów rozwoju gospodarczego i społecznego z celami ochrony środowiska.

■ Główne działania na lata 2004-2006 realizujące założone cele

Włączenie aspektów ekologicznych do strategii i polityk rozwojowych wymaga uwzględnienia zagadnień ochrony środowiska na możliwie jak najwcześniejszym etapie ich opracowywania. Z uwagi na cykliczność aktualizacji w/w dokumentów pod wpływem zmieniających się uwarunkowań politycznych, prawnych i ekonomicznych, uznaje się potrzebę prowadzenia harmonizacji polityk za zadanie ciągłe, krótko- i długookresowe.

Zadania przewidziane do realizacji w okresie 2004–2006 i wstępnie na okres 2007-2010 należą do zadań własnych, o charakterze pozainwestycyjnym, realizowanych przez samorząd lokalny i podległe mu jednostki organizacyjne, finansowane w całości ze środków będących w dyspozycji gminy.

Zestawienie celów i kierunków działań w okresie 2004-2006 wraz z określeniem uczestników i jednostek odpowiedzialnych za ich realizację zawarto w tabeli nr 1.

Tabela 1. Cele i kierunki działań na lata 2004-2006 w zakresie włączania aspektów ekologicznych do strategii i programów rozwoju.

Lp.	Cele i kierunki działania na lata 2004 – 2006	Uczestnicy – jednostki odpowiedzialne
1	2	3
Harmonizacja celów rozwoju gospodarczego i społecznego z celami ochrony środowiska		
1	Inkorporacja zagadnień ochrony środowiska w proces i procedury opracowywania strategii, polityk i programów rozwojowych gminy	Urząd Gminy
2	Poddanie strategii, polityk i programów postępowaniu w sprawie ocen oddziaływania na środowisko z udziałem społeczeństwa.	Urząd Gminy

3.2.2 Aktywizacja rynku do działań na rzecz ochrony środowiska.

Zgodnie z II Polityką ekologiczną państwa jednym z podstawowych rozwiązań sprzyjającym ochronie środowiska jest wykorzystanie do tego celu mechanizmów gry rynkowej. Istotnym wsparciem ochrony środowiska jest aktywizacja rynku do działań na rzecz tworzenia miejsc pracy w dziedzinach mniej obciążających środowisko (tzw. „zielone miejsca pracy”) i rozwoju produkcji towarów i usług, które mniej obciążają środowisko, prowadząc przez to do bardziej zrównoważonej konsumpcji (poprzez ogłaszanie tzw. „zielonych przetargów”).

Uzyskanie oczekiwanych efektów wymaga podejmowania szeregu działań bezpośrednich i pośrednich, polegających na tworzeniu warunków do zmiany zachowań nie tylko przez podmioty gospodarcze i mieszkańców, ale również przez samorząd lokalny.

Mając na uwadze potrzebę trwałej przebudowy wzorców produkcji, konsumpcji towarów i usług oraz tworzenia miejsc pracy uznaje się, że działania te muszą mieć charakter ciągły

w okresie krótkotrwałym, jak i w okresie długookresowym. W tej sytuacji celem aktywizacji rynku na rzecz ochrony środowiska jest:

**Tworzenie warunków do podejmowania działań sprzyjających
wzrostowi ekologizacji gospodarki**

Zadania przewidziane do realizacji w okresie 2004-2006 i wstępnie na okres 2007-2010 należą do zadań:

- koordynowanych, o charakterze inwestycyjnym, obciążających głównie samorząd lokalny, powiatowy urząd pracy, finansowane głównie ze środków funduszy ekologicznych, w tym strukturalnych, Ekofundusz, banki i częściowo budżet miasta,
- własnych - pozainwestycyjnych, realizowanych przez samorząd lokalny i finansowane w całości ze środków będących w dyspozycji gminy.

Zestawienie celów i kierunków działań w okresie 2004-2006 wraz z określeniem uczestników i jednostek odpowiedzialnych za ich realizację zawarto w tabeli nr 2.

Tabela 2. Cele i kierunki działań na lata 2004-2006 w zakresie aktywizacji rynku na rzecz ochrony środowiska.

Lp	Cele i kierunki działania na lata 2004-2006	Uczestnicy – jednostki odpowiedzialne
1	2	3
Tworzenie warunków dla podejmowania działań sprzyjających wzrostowi ekologizacji gospodarki.		
1	Preferowanie przy zakupach towarów i usług przez administrację samorządową tych produktów, które mają proekologiczny charakter.	Urząd Gminy
2	Zawarcie w każdym przetargu organizowanym przez administrację samorządową kryteriów ekologicznych – tzw. „zielone przetargi”.	Urząd Gminy
3	Przygotowanie programu tworzenia zielonych miejsc pracy – wspieranie powstawania zielonych miejsc pracy.	Urząd Gminy, Powiatowy Urząd Pracy, podmioty gospodarcze

3.2.3 Planowanie przestrzenne.

Jednym z najważniejszych instrumentów realizujących ideę zrównoważonego rozwoju jest planowanie przestrzenne.

Podstawowym zadaniem w zakresie planowania przestrzennego jest aktualizacja obowiązującego studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy oraz opracowanie nowych, miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, uwzględniających ochronę, odbudowę i wzmocnienie zasobów, zrównoważone wykorzystanie walorów i wymagania ochrony środowiska oraz uwzględniające treść regionalnych i lokalnych programów ochrony środowiska.

Najważniejszym celem w zakresie planowania przestrzennego w okresie długo

i krótkookresowym jest:

**Stworzenie trwałych podstaw do harmonizacji rozwoju
gospodarczego i społecznego z istniejącymi uwarunkowaniami
otaczającego środowiska**

Zadania przewidziane do realizacji w okresie 2004-2006 i wstępnie na okres 2007-2010 należą do zadań własnych, realizowanych przez samorząd lokalny i finansowane w większości przez budżet gminy i środki powiatowego i gminnego funduszu ochrony środowiska.

Zestawienie celów i kierunków działań w okresie 2004-2006 wraz z określeniem uczestników i jednostek odpowiedzialnych za ich realizację zawarto w tabeli nr 3.

Tabela 3. Cele i kierunki działań na lata 2004-2006 w zakresie planowania przestrzennego.

Lp	Cele i kierunki działania na lata 2004 -006	Uczestnicy – jednostki odpowiedzialne
1	2	3
Stworzenie trwałych podstaw dla harmonizacji rozwoju gospodarczego i społecznego z uwarunkowaniami otaczającego środowiska.		
1	Rozpoznanie uwarunkowań przyrodniczo-przestrzennych, stanu funkcjonowania i jakości środowiska oraz zagrożeń na terenie gminy	Urząd Gminy
2	Opracowanie długookresowej polityki rozwoju przestrzennego gminy z uwzględnieniem zagadnień ochrony środowiska i treści programów ochrony środowiska.	Urząd Gminy
3	Opracowanie i weryfikacja dokumentów prawa miejscowego.	Urząd Gminy

3.2.4 Edukacja ekologiczna społeczeństwa i dostęp do informacji.

Skuteczna realizacja polityki ekologicznej gminy wymaga udziału w tym procesie wszystkich zainteresowanych podmiotów wywierających bezpośredni lub pośredni wpływ na sposób i intensywność korzystania ze środowiska, w tym również udział obywateli. Podstawowe znaczenie dla społecznego udziału w realizowaniu celów ekologicznych ma przede wszystkim odpowiednia edukacja ekologiczna oraz powszechny dostęp do informacji o środowisku.

Koniecznym uzupełnieniem działań ekologicznych winno być dalsze rozszerzanie współpracy między instytucjami publicznymi, przedsiębiorcami a organizacjami ekologicznymi i innymi organizacjami pozarządowymi, w tym na etapie sporządzania dokumentów planistycznych i programowych o charakterze strategicznym, jak i procedur lokalizacyjno – budowlanych.

Dla tworzenia dobrego klimatu współpracy konieczne jest zapewnienie dostępu obywatelom i organizacjom społecznym do informacji o środowisku i jego stanie – zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa krajowego i wspólnotowego.

Skutecznym sposobem pozyskania społeczeństwa do idei ochrony przyrody i środowiska jest uświadomienie potencjalnych korzyści i straty, jakie poniesie społeczeństwo wskutek ochrony lub jej zaniechania w odniesieniu do poszczególnych komponentów środowiska, występujących w bezpośrednim lub dalszym otoczeniu. Kluczowe, perspektywiczne znaczenie posiada ciągła misja edukacyjna wśród dzieci i młodzieży, prowadzona na poziomie szkół, przedszkoli i pozostałych placówek oświatowo – kulturalnych.

Mając na uwadze konieczność zjednania jak największych grup społecznych dla idei ochrony środowiska, uznaje się za cel długookresowy potrzebę

Ukształtowania nawyków kultury ekologicznej oraz poczucia odpowiedzialności za stan i ochronę środowiska

Kierunki działań umożliwiających osiągnięcie założonego celu ukierunkowane powinny być na zwiększenie problematyki ekologicznej w programach nauczania dzieci i młodzieży, aktywną edukację ekologiczną w systemie szkolenia, wspieranie działań edukacji szkolnej przez instytucje samorządowe.

Działalność edukacyjna nakierowana być powinna na kształtowaniu postaw odpowiedzialności za stan środowiska, zachęcania do prowadzenia własnych obserwacji i badań środowiska, kształtowania umiejętności rozwiązywania problemów zgodnie z posiadaną wiedzą i podejmowanie praktycznych działań na rzecz ochrony środowiska.

■ Główne działania na lata 2004 -2006 realizujące założone cele.

Realizacja celów w zakresie edukacji ekologicznej wymaga systematycznych działań, obejmujących najbliższy okres do 2006 r. jak i dalszą perspektywę. Do najważniejszych celów realizujących cel strategiczny zaliczyć należy:

1. Podnoszenie świadomości i popularyzacja wiedzy ekologicznej.
2. Aktywna ochrona obiektów i obszarów cennych przyrodniczo.
3. Realizację cyklicznych prezentacji o treściach przyrodniczych w ramach publicznych środków przekazu oraz instytucji kultury, oświaty i wypoczynku.
4. Dostęp do informacji o środowisku i jego ochronie.

Zadania przewidziane do realizacji w okresie 2004-2006 i wstępnie na okres 2007-2010 należą do zadań:

- koordynowanych - pozainwestycyjnych, obciążających głównie organizacje ekologiczne, finansowane ze środków wojewódzkiego, powiatowego i gminnego funduszu ochrony środowiska,

- własnych - pozainwestycyjnych, realizowanych przez samorząd lokalny i podległe mu jednostki organizacyjne, finansowane w całości lub częściowo ze środków będących w dyspozycji gminy

Zestawienie celów i kierunków działań w okresie 2004-2006 wraz z określeniem uczestników i jednostek odpowiedzialnych za ich realizację zawarto w tabeli nr 4.

Tabela 4. Cele i kierunki działań na lata 2004-2006 w zakresie edukacji ekologicznej i dostępu do informacji.

Lp	Cele i kierunki działania na lata 2004 – 2006	Uczestnicy – jednostki odpowiedzialne
1	2	3
Podnoszenie świadomości i popularyzacja wiedzy ekologicznej.		
1	Realizacja szkoleń obejmujących zagadnienia środowiskowe dla urzędników samorządowych, nauczycieli, małych podmiotów gospodarczych i producentów rolnych	Urząd Gminy, organizacje pozarządowe, placówki oświatowe
2	Organizacja konkursów i akcji edukacyjnych, zwiększenie udziału treści ekologicznych do programów nauczania, popularyzacja zagadnień ochrony środowiska i zachowań proekologicznych	Urząd Gminy, organizacje pozarządowe, placówki oświatowe.
3	Prowadzenie akcji ekologicznych (np. Dzień Ziemi, Sprzątanie Świata).	Urząd Gminy, PFOŚiGW, GFOŚiGW
Aktywna ochrona obiektów i obszarów cennych przyrodniczo.		
1	Opracowanie, wdrożenie i wspieranie projektów chroniących obiekty i obszary cenne przyrodniczo.	Urząd Gminy, WFOŚiGW, PFOŚiGW, GFOŚiGW
2	Rozwój infrastruktury turystyczno-dydaktycznej.	Urząd Gminy, WFOŚiGW, PFOŚiGW
Realizacja cyklicznych prezentacji o treściach przyrodniczych w ramach publicznych środków przekazu oraz instytucji kultury, oświaty i wypoczynku.		
1	Organizowanie programów, wystaw, imprez o tematyce związanej z ochroną środowiska.	Urząd Gminy, organizacje pozarządowe, placówki oświatowe
2	Zwiększenie ilości informacji w lokalnym biuletynie prasowym [Informator Branicki] o zagadnieniach ochrony środowiska gminy i wartościach przyrodniczych gminy	Urząd Gminy, organizacje pozarządowe
Dostęp do informacji o środowisku i jego ochronie oraz udział organizacji pozarządowych w zarządzaniu ochroną środowiska.		
1	Utworzenie gminnego systemu dostępu do informacji o środowisku i jego ochronie.	Urząd Gminy
2	Podjęcie prac nad utworzeniem Gminnego Systemu Informacji Przestrzennej	Urząd Gminy
3	Udostępnianie informacji o środowisku i działaniach proekologicznych, tworzenie interaktywnej bazy danych o środowisku.	Urząd Gminy
4	Zapewnienie bieżącego udziału pozarządowych organizacji ekologicznych w ciałach przedstawicielskich i w procedurach administracyjnych.	Urząd Gminy, organizacje pozarządowe

3.3 Ochrona dziedzictwa przyrodniczego i racjonalne użytkowanie zasobów naturalnych

3.3.1. Ochrona przyrody i krajobrazu, wykorzystanie lasów.

3.3.1.1. Stan wyjściowy

Zróznicowanie środowiska przyrodniczego, w tym w szczególności walory krajobrazowe, na terenie gminy Branice uwarunkowane są przede wszystkim występowaniem zmiennej geomorfologii obszaru przy współdziałaniu żyznych kompleksów glebowych. Układ tych czynników w największym stopniu wpływa na sposób użytkowania obszaru gminy, i co za tym idzie, stopień zachowania naturalności krajobrazu, poszczególnych siedlisk i struktur przyrodniczych. Podstawowymi, przestrzennymi elementami środowiska są:

- Obszary wysoczyzn lessowych zagospodarowanych w przeważającym stopniu jako grunty orne.
- Sieć głęboko wcinających się dolin rzecznych i dolinek erozyjnych, w obrębie których zachowały się zbliżone do naturalnych warunki siedliskowe, w tym szata roślinna biotopów wilgotnych. Jednocześnie układ najważniejszych dolin w gminie: rzeki Opawy i Troi oraz ich mniejszych dopływów: Ostra, Morawka, Glinik, Kałuża, odpowiada za zachowanie ekologicznej ciągłości przestrzennej i zapewnienie powiązań przyrodniczych z terenami sąsiadującymi z gminą Branice.
- Strefa Gór Opawskich, obejmująca północno-zachodni fragment gminy, a reprezentowana przez silnie zdenudowane wzniesienia zbudowane generalnie z utworów fliszu dolnokarbońskiego. Obszar górzysty wznosi się na wysokość 380 – 400m npm.

Gmina Branice nie posiada znaczącej ilości zasobów przyrodniczych objętych ochroną. Do tej pory ochroną konserwatorską objęto jedynie ok. 105.0 ha fragment terenu zlokalizowany w północno-zachodniej części gminy, a obejmujący wymienioną powyżej strefę Gór Opawskich. Rejon górzysty wchodzi w skład Obszaru Chronionego Krajobrazu MOKRE-LEWICE. Jest to jedyna obszarowa forma ochrony w gminie.

Na terenie województwa opolskiego [według Programu ochrony środowiska województwa opolskiego na lata 2003-2006 z perspektywą na lata 2007 – 2010] wyznaczono wstępnie jako propozycję w *Planie zagospodarowania przestrzennego województwa* rejon, obejmujący Obszar Chronionego Krajobrazu MOKRE-LEWICE, który proponuje się zakwalifikować do parku krajobrazowego w ramach poszerzenia Parku Krajobrazowego GÓRY OPAWSKIE.

W obrębie gminy nie zinwentaryzowano występowania obszarów, których walory, zgodnie z zaleceniami Dyrektyw Unii Europejskiej [Dyrektywy Ptasiej i Dyrektywy Siedliskowej] kwalifikowałyby je do włączenia do europejskiej sieci NATURA 2000.

Gmina może poszczycić się nagromadzeniem stosunkowo dużej ilości elementów kulturowych, z których wiele wpisanych jest do rejestru zabytków. Szczególną ochroną prawną, na mocy ustawy o ochronie zabytków, objęte są zabytkowe parki wiejskie w Branicach o powierzchni 3,0ha i Posucicach – powierzchnia 1,33ha oraz parki podworskie w Boboluszkach i Wysokiej.

Do ważniejszych obszarów wymagających, zachowania i skutecznej ochrony przed

niekorzystnymi formami użytkowania, oprócz wymienionych powyżej, zgodnie również z założeniami dokumentów prawa miejscowego, należą:

- wszelkie ekosystemy leśne, zwłaszcza iż spełniają funkcje glebochronne, wodochronne i biotopotwórcze, a także funkcjonują w krajobrazie rolniczym jako węzły zasilania biologicznego terenów przyległych,
- ekosystemy dolinne, które występują w postaci korytarzy ekologicznych, zwłaszcza dolina Opawy i Troi oraz doliny ich mniejszych dopływów. Doliny rzeczne posiadają szczególne znaczenie klimatyczne, hydrologiczne i biologiczne obszaru, zwłaszcza jako naturalne drogi przepływu materii, energii i powiązań przestrzennych,
- ekosystemy wilgotnych łąk zlokalizowane w dolinach rzecznych, stanowiące lokalne węzły zasilania biologicznego, zwłaszcza, iż najczęściej współtowarzyszą im zakrzewienia i zadrzewienia łąkowe,
- wszelkie tereny występowania zadrzewień i zakrzewień śródpolnych, stanowiące miejsca bytowania organizmów i szlaki ich przemieszczania przez tereny rolne.

3.3.1.2 Uwarunkowania prawne

Szczególne znaczenie dla działań w zakresie ochrony przyrody i krajobrazu posiadają funkcjonujące w Unii Europejskiej następujące regulacje prawne:

- Dyrektywa Rady 79/409/EWG w sprawie ochrony dzikich ptaków,
- Dyrektywa Rady 92/43/EWG w sprawie ochrony siedlisk naturalnych oraz dzikiej fauny i flory.

Dyrektywy i rozporządzenia UE mają na celu zagwarantowanie korzystnego stanu ochrony dla wybranych rodzajów siedlisk i gatunków, stanowiących przedmiot zainteresowania UE [na podstawie dynamiki populacji gatunków, tendencji w naturalnych zasięgach gatunków i ich siedlisk oraz proporcjonalnego udziału obszaru siedlisk w państwach członkowskich].

Zgodnie z prawem krajowym podstawowe znaczenie dla ochrony przyrody i krajobrazu mają następujące przepisy prawne:

- ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody [Dz.U. Nr 92 poz. 880 z 2004 r.], wraz z przepisami wykonawczymi,
- ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska [Dz.U. Nr 62 poz. 627 z 2001 z późniejszymi zmianami] wraz z przepisami wykonawczymi,
- ustawa z dnia 27 marca 2003r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym [Dz.U. nr 80, poz. 717 z 2003r.] wraz z przepisami wykonawczymi.

Ochrona, wykorzystanie oraz gospodarka lasów, oprócz wymienionej powyżej ustawy o ochronie przyrody, realizowana jest w oparciu o następujące przepisy prawa polskiego:

- ustawa z dnia 28 września 1991r. o lasach [Dz.U. nr 56, poz. 678 z 2000r., z późniejszymi zmianami] wraz z przepisami wykonawczymi,
- ustawa z dnia 13 października 1995r. Prawo łowieckie [Dz.U. nr 42, poz. 372 z 2002r.] wraz z przepisami wykonawczymi,
- ustawa z dnia 08 czerwiec 2001r o przeznaczeniu gruntów rolnych do zalesienia

- [Dz.U. nr 73, poz. 764 z 2001r.],
- ustawa z dnia 3 lutego 1995r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych [Dz.U. nr 16, poz. 78, z późniejszymi zmianami],

Wyjątkowe znaczenie w polskim systemie prawnym ma Ustawa z dnia 16 kwietnia 2004r. o ochronie przyrody, w której wyodrębniono szczegółowe ograniczenia i zakazy dotyczące wszelkich obszarów, obiektów oraz roślin i zwierząt objętych ochroną prawną.

Według tej ustawy ochrona przyrody polega na zachowaniu, zrównoważonym użytkowaniu oraz odnawianiu zasobów, tworów i składników przyrody i ochrona ta realizowana jest poprzez:

- uwzględnianie wymagań ochrony przyrody w polityce ekologicznej państwa, programach ochrony środowiska przyjmowanych przez organy jednostek samorządu terytorialnego, koncepcji przestrzennego zagospodarowania kraju, strategiach rozwoju województw, planach zagospodarowania przestrzennego województw, strategiach rozwoju gmin, studiach uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin, miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego i planach zagospodarowania przestrzennego morskich wód wewnętrznych, morza terytorialnego i wyłącznej strefy ekonomicznej oraz w działalności gospodarczej i inwestycyjnej;
- obejmowanie zasobów, tworów i składników przyrody formami ochrony przyrody;
- opracowywanie i realizację ustaleń planów ochrony dla obszarów podlegających ochronie prawnej, programów ochrony gatunków, siedlisk i szlaków migracji gatunków chronionych;
- realizację krajowej strategii ochrony i zrównoważonego użytkowania różnorodności biologicznej wraz z programem działań;
- prowadzenie działalności edukacyjnej, informacyjnej i promocyjnej w dziedzinie ochrony przyrody;
- prowadzenie badań naukowych nad problemami związanymi z ochroną przyrody.

3.3.1.3 Cel strategiczny i cele średniookresowe do 2010r.

Cele strategiczne oraz cele średniookresowe w zakresie ochrony przyrody, krajobrazu i wykorzystania lasów na terenie gminy Branice pozostawać będą w związku z celami ekologicznymi określonymi w II Polityce ekologicznej państwa oraz w „Programie ochrony środowiska województwa opolskiego na lata 2003-2006 z perspektywą na lata 2007 – 2010”.

Wśród średniookresowych celów ekologicznych dotyczących różnorodności biologicznej i krajobrazowej, przewidzianych do realizacji w II polityce ekologicznej państwa wyznaczono w szczególności utworzenie europejskiej sieci ekologicznej Natura 2000 oraz renaturalizację i poprawę stanu zniszczonych ekosystemów i siedlisk przyrodniczych, szczególnie leśnych i wodno-błotnych. Celowe zatem jest prowadzenie działań mających w szczególności za podstawę zinventaryzowanie na terenie gminy wartościowych obszarów i obiektów przyrodniczych, a następnie objęcie najcenniejszych i najwartościowszych z nich różnymi formami ochrony przyrody, w tym wyodrębnienie i skuteczna ochrona obszarów występowania siedlisk chronionych i zagrożonych wyginięciem w skali europejskiej.

Polityka ekologiczna państwa w zakresie wykorzystania lasów znaczną wagę przywiązuje do stałego powiększania zasobów leśnych, kształtowania lasu wielofunkcyjnego, zachowania zdrowotności i żywotności ekosystemów leśnych, kompleksowej ochrony lasów i powiększanie ich biologicznej różnorodności, racjonalnego, zgodnego z zasadami przyrody użytkowania zasobów leśnych. W tym względzie, wykorzystanie lasów na terenie gminy

powinno przebiegać głównie w kierunku zwiększania lesistości oraz wzbogacania i racjonalnego użytkowania istniejących zasobów leśnych.

Realizacja celów strategicznych województwa opolskiego do roku 2010 w zakresie **ochrony przyrody i krajobrazu** - zabezpieczenie cennych przyrodniczo i krajobrazowo obszarów poprzez objęcie ich różnymi formami przyrody, oraz stworzenie takich warunków i zasad prowadzenia działalności gospodarczej i rozwoju osadnictwa aby różnorodność biologiczna i krajobrazowa ulegała stopniowemu wzbogaceniu, w szczególności dla ochrony lub przywrócenia bioróżnorodności obszarów wodno-błotnych, prowadzona będzie na drodze realizacji celów średniookresowych, ukierunkowanych na:

- ochronę i rozwój systemu obszarów chronionych
- ochronę zagrożonych siedlisk i gatunków roślin i zwierząt
- ochronę krajobrazu kulturowego

Kilkuletnie prace badawcze prowadzone na terenie całego województwa opolskiego nie wyodrębniły w granicach gminy Branice terenów, które mogłyby być elementami składowymi europejskiej sieci ekologicznej NATURA 2000.

Cele strategiczne województwa opolskiego do roku 2010 w zakresie ochrony i racjonalnego wykorzystania **lasów** – zwiększenie lesistości województwa oraz stworzenie takich warunków i zasad prowadzenia działalności gospodarczej w lasach, aby funkcje ekologiczne i społeczne mogły być w pełni rozwijane – będą realizowane w oparciu o szereg celów średniookresowych, zmierzających do:

- zwiększania lesistości województwa
- poprawy zdrowotności i odporności drzewostanów,
- ochrony i renaturalizacji obszarów leśnych
- zwiększania ilości i powierzchni zadrzewień śródpolnych
- poprawy stanu i produktywności lasów niepaństwowych

Cele strategiczne polityki ekologicznej gminy w zakresie ochrony przyrody, krajobrazu i wykorzystania lasów, zgodnie z zasadą integracji polityki ekologicznej, nawiązują do celów strategicznych zawartych w „Programie ochrony województwa opolskiego na lata 2003-2006 z perspektywą na lata 2007-2010”.

W związku z powyższym uznaje się, że celami strategicznymi w zakresie ochrony przyrody, krajobrazu i wykorzystania lasów na terenie gminy będą:

1. Skuteczna ochrona i zabezpieczenie cennych przyrodniczo obszarów poprzez objęcie ich różnymi formami ochrony przyrody
2. Prowadzenie zrównoważonej działalności gospodarczej i rozwoju osadnictwa, zapewniającego zachowanie, ochronę i wzbogacanie różnorodności biologicznej i krajobrazowej, w szczególności w odniesieniu do obszarów wodno-błotnych i terenów leśnych
3. Zwiększanie lesistości gminy, udziału zieleni śródpolnej i gospodarczego zagospodarowania lasów, służącego rozwijaniu ich funkcji ekologicznej [ochronnej] i społecznej

Osiągnięcie zamierzonych celów strategicznych w zakresie ochrony przyrody, krajobrazu i wykorzystania lasów, uwarunkowane jest realizacją celów średniookresowych – do roku 2010 i krótkookresowych – do roku 2006, które można sformułować następująco:

- **Cele średniookresowe do 2010 r.**

1. Ochrona i rozwój systemu obszarów chronionych, a zwłaszcza ustalenie docelowego systemu obszarów otwartych, dotyczących w szczególności: odcinków dolin rzecznych, kompleksów leśnych, ciągów zieleni śródpolnej, terenów zieleni urządzonej itp. składających się na tzw. Gminny System Przyrodniczy
2. Ochrona zagrożonych i cennych przyrodniczo siedlisk oraz gatunków roślin i zwierząt, zwłaszcza poprzez opracowanie spójnego zbioru zasad i wymagań w randze prawa lokalnego, określających niezbędne wymagania i zakres korzystania ze środowiska przy planowaniu i realizacji wszelkich form zainwestowania, w tym ochrona przed zainwestowaniem terenów występowania chronionych i zagrożonych siedlisk przyrodniczych
3. Ochrona krajobrazu kulturowego, w szczególności za pomocą instrumentów prawa lokalnego i planowania przestrzennego, zmierzających w kierunku utrzymania naturalności i zwiększania urozmaicenia krajobrazu intensywnie użytkowanego rolniczo, w tym poprzez kształtowanie zieleni śródpolnej – powiązanie ochrony walorów przyrodniczych z ochroną walorów kulturowych
4. Zwiększenie lesistości gminy oraz powierzchni zadrzewionych i zakrzewionych, przy dostosowaniu do potrzeb i możliwości środowiska, zwłaszcza uwzględniających zachowanie harmonii z wysokiej jakości gruntami rolnymi

- **Cele krótkookresowe do 2006 r.**

1. Prowadzenie prac nad zachowaniem, renaturalizacją i zwiększaniem ilości terenów i obiektów cennych przyrodniczo oraz poddanie ich ochronie prawa miejscowego
2. Prowadzenie prac i podejmowanie działań zmierzających w kierunku zwiększania udziału terenów leśnych oraz zieleni śródpolnej

3.3.1.4 Główne działania na lata 2004-2006 realizujące założone cele

Zadania przewidziane do realizacji w okresie 2004-2006 i wstępnie na okres 2007-2010 należą przede wszystkim do zadań własnych - pozainwestycyjnych, realizowanych przez samorząd lokalny i podległe mu jednostki organizacyjne, finansowane w całości lub częściowo ze środków będących w dyspozycji gminy.

Zestawienie celów krótkoterminowych i kierunków działań w latach 2004-2006 wraz z określeniem jednostek odpowiedzialnych za ich realizację zawarto w tabeli nr 5.

Tabela 5. Cele i kierunki działań na lata 2004-2006 w zakresie ochrony przyrody i krajobrazu

Lp.	Cele krótkookresowe i kierunki działania do 2006r.	Uczestnicy – jednostki odpowiedzialne i współpracujące
1	2	3
Podjęcie prac nad zachowaniem, renaturalizacją i zwiększeniem ilości terenów i obiektów cennych przyrodniczo oraz poddanie ich ochronie prawa miejscowego		
1	<p>Pełne rozpoznanie istniejących walorów przyrodniczych gminy i ich zagrożeń, oraz podjęcie prac zmierzających do zachowania istniejących i objęcia ochroną nowych obszarów i obiektów cennych przyrodniczo.</p> <p>Rozpoznanie walorów przyrodniczych powinno być realizowane przede wszystkim w ramach prac nad aktualizacją lub opracowywaniem nowych dokumentacji [studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego, inwentaryzacja przyrodnicza, opracowania ekofizjograficzne, miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego]</p>	Urząd Gminy
2	Prowadzenie działań służących rozwojowi terenów zielonych dostępnych publicznie oraz ochronie krajobrazu kulturowego	Urząd Gminy Właściciele gruntów Nadleśnictwo
3	Prowadzenie działań służących ochronie siedlisk florystyczno-faunistycznych, zwłaszcza dolin rzecznych oraz wprowadzanie odpowiednich procedur i zasad lokalizacyjnych i inwestycyjnych, chroniących tereny cenne przyrodniczo przed zainwestowaniem	Urząd Gminy Właściciele gruntów
Podjęcie prac i prowadzenie działań zmierzających w kierunku utrzymania i zwiększania udziału terenów leśnych oraz zieleni śródpolnej		
5	Utrzymywanie właściwego stanu i kondycji istniejących terenów leśnych	Urząd Gminy, właściciele gruntów, Nadleśnictwo
6	Realizacja działań służących zwiększaniu lesistości gminy przy wykorzystaniu istniejącej dokumentacji [Studium uwarunkowań..] lub poprzez aktualizację granicy polno-leśnej	Urząd Gminy, właściciele gruntów, Nadleśnictwo
7	Prowadzenie działań polegających na zwiększaniu ilości i powierzchni zieleni śródpolnej, służącej zwiększeniu zróżnicowania krajobrazu rolniczego oraz ochronie gleb przed erozją wodną i wietrzną	Urząd Gminy

3.3.2. Ochrona zasobów wodnych, w tym ochrona przed powodzią

3.3.2.1. Stan wyjściowy

Podstawowy użytkowy poziom wodonośny, służący zaopatrzeniu gminy Branice w wodę związany jest z utworami czwartorzędowymi. Wody w utworach czwartorzędowych występują w osadach rzecznych oraz w utworach wodnolodowcowych [plejstocenijskich], na głębokości od kilku do kilkunastu metrów. Warstwę wodonośną budują zwykle różnoziarniste piaski z domieszką żwirów, występujące pod pokrywą utworów gliniastych i lessowych. Wydajność wód czwartorzędowych jest zróżnicowana w zależności od lokalizacji. W obrębie dolin wydajność jest zwykle większa i waha się w granicach kilku do kilkudziesięciu, a nawet do 100 m³/h. Natomiast wydajność wód czwartorzędowych w obrębie wysoczyznowym dochodzi zwykle do 15 - 30 m³/h.

Trzeciorzędowy poziom wodonośny w obrębie gminy jest zbiornikiem jedynie uzupełniającym. Wody tego poziomu występują fragmentarycznie, głównie w południowej części gminy, na głębokości średniej 20 – 40 m ppt. Wydajność studni jest stosunkowo niewielkie i waha się w przedziale od 2,4 do 5,5 m³/h, przy czym woda zawiera podwyższoną zawartość żelaza i manganu

Na obszarze gminy Branice nie wyodrębniono jakichkolwiek głównych zbiorników wód podziemnych [GZWP] na podstawie z regionalizacji hydrogeologicznej A. Kleczkowskiego [Mapa obszarów głównych zbiorników wód podziemnych w Polsce wymagających szczególnej ochrony].

Po względem hydrograficznym gmina Branice położona jest w dorzeczu Odry, w zlewniach dwóch jej lewobrzeżnych dopływów: Psiny i Opawy. Z uwagi na zasoby wód powierzchniowych gmina, podobnie jak i całe województwo, zalicza się do obszarów o niskiej zasobności na terenie kraju [i w Europie], a zasoby są nierównomiernie rozłożone w czasie. W ramach kompleksowego zabezpieczenia przeciwpowodziowego dorzecza Odry, a także w celu pokrycia deficytów wody w zlewni Psiny i Troi, realizowana jest budowa zbiornika retencyjnego „Włodzienin” na rzece Troi, który zajmie powierzchnię 86,0ha

Główne rzeki w gminie odznaczają się odmiennym ustrojem. Podczas gdy Troja posiada charakter nizinny, Opawa jest już rzeką o charakterze górskim. Budowa zbiornika retencyjnego pozwoli na uniknięcie potencjalnych sytuacji powodziowych w przypadku doliny i zlewni Troi w obrębie gminy Branice. W dolinie Opawy, głównie ze względu na jej rozległość i zmienność przepływów, wystąpiła konieczność budowy wałów przeciwpowodziowych w celu ochrony upraw i siedlisk ludzkich zlokalizowanych w dolinie.

Według stanu na 31.12.2002r. w dolinie Opawy znajduje się 6 odcinków wałów przeciwpowodziowych o długości łącznej 8,2 km. Wszystkie odcinki zlokalizowane są na lewym brzegu rzeki. Obszar chroniony przez wały przeciwpowodziowe wynosi 470,0ha. Wały występujące na terenie gminy Branice nie znalazły się w wykazie obwałowań o niezadowalającym stanie technicznym i zagrażających bezpieczeństwu, według *Oceny zabezpieczeń przeciwpowodziowych województwa, w tym stan realizacji inwestycji zabezpieczających bezpośrednio przed powodzią* - posiedzenie Kolegium Doradczego Wojewody, 2003r.

3.3.2.2. Uwarunkowania prawne

Ochrona i racjonalne wykorzystanie zasobów wodnych realizowane jest przede

wszystkim w oparciu o następujące przepisy prawne:

- ustawę z dnia 18 lipca 2001r. Prawo wodne (Dz. U. nr 115, poz 1229 z późniejszymi zmianami) wraz z przepisami wykonawczymi
- ustawę z 27 kwietnia 2001r. Prawo ochrony środowiska (Dz.U. nr 62, poz. 627 z późniejszymi zmianami),
- ustawa z dnia 7 czerwca 2001r. o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków (Dz.U. nr 72, poz.747),

Kluczowe znaczenie dla polityki ochrony zasobów wodnych posiada dyrektywa 2000/60/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z 23.10.2003 r. ustanawiająca ramy wspólnotowego działania w zakresie polityki wodnej [tzw. Ramowa Dyrektywa Wodna] oraz ratyfikowane umowy międzynarodowe, w tym obowiązujące bezpośrednio i pośrednio konwencje:

- Konwencja o ochronie i użytkowaniu granicznych cieków wodnych i międzynarodowych jezior (podpisana w Helsinkach w 1992 r.)
- Konwencja o obszarach wodno – błotnych mających znaczenie międzynarodowe (Konwencja Ramsarska z 1971 r.)
- Konwencja o różnorodności biologicznej (podpisana w Rio de Janeiro w 1992 r.)
- Konwencja o transgranicznych skutkach awarii przemysłowych (podpisana w Helsinkach w 1992 r.)
- Konwencja ramowa ONZ w sprawie zmian klimatu (podpisana w Rio de Janeiro w 1992 r., ratyfikowana w 1994 r.)

Decydujące znaczenie dla ochrony zasobów wodnych, w sferze zmniejszania ryzyka zanieczyszczenia wód, ma Dyrektywa 91/676/EWG dotycząca ochrony wód przed zanieczyszczeniami spowodowanymi przez azotany pochodzenia rolniczego.

W celu zabezpieczenia kraju przed powodzią w dorzeczu Odry, został opracowany wieloletni program gospodarczy pod nazwą „Program dla Odry 2006”. Celem uchwalonego ustawą z dnia 06 lipca 2001r. o ustanowieniu programu wieloletniego „Program dla Odry – 2006” [Dz.U. nr 98, poz. 1067] Programu jest zbudowanie zintegrowanej gospodarki wodnej dorzecza Odry zgodnie z zasadami zrównoważonego rozwoju.

Według polskiego systemu prawnego ochrona zasobów wodnych, polega na zapewnieniu ich jak najlepszej jakości, w tym na utrzymywaniu ilości wody na poziomie zapewniającym ochronę równowagi biologicznej, a ich ochrona polega w szczególności na:

- zmniejszaniu ryzyka zanieczyszczenia poprzez ograniczenie oddziaływania na obszary ich zasilania,
- utrzymywaniu równowagi zasobów tych wód

3.3.2.3. Cel strategiczny i cele średniookresowe do 2010r.

Cele strategiczne oraz cele średniookresowe w zakresie ochrony zasobów wodnych i ochrony przeciwpowodziowej na terenie gminy pozostawać będą w związku z celami ekologicznymi określonymi w II Polityce ekologicznej państwa, w „Programie ochrony środowiska województwa opolskiego na lata 2003-2006

z perspektywą na lata 2007-2010” oraz w „Programie dla Odry 2006”.

Dokumenty programowe ukierunkowują swoje działania na wszystkie dziedziny gospodarki korzystające z zasobów wodnych, w tym przede wszystkim: przemysł, gospodarkę komunalną i rolnictwo, co powinno doprowadzić do zmniejszenia zapotrzebowania na wodę i ograniczenia ładunków zanieczyszczeń odprowadzanych do odbiorników.

Wśród średniookresowych celów ekologicznych, przewidzianych do realizacji w polityce ekologicznej państwa wyznaczono - zmniejszenie wodochłonności produkcji o 50% w stosunku do stanu w 1990 r. [w przeliczeniu na PKB i wartość sprzedaną w przemyśle]. Racjonalizacja zużycia wody w gospodarstwach domowych powinna zmierzać przede wszystkim do ograniczenia jej marnotrawstwa, stosowania wodoszczelnej aparatury czerpalnej i sprzętu gospodarstwa domowego. Podstawowym instrumentem stymulującym racjonalizację zużycia wody jest cena usług wodociągowych. Zgodnie z Ramową Dyrektywą Wodną państwa członkowskie powinny zapewnić równowagę między poborem a zasilaniem wód podziemnych w celu osiągnięcia dobrego stanu tych wód.

Realizacja celów strategicznych województwa do roku 2010 – wdrożenie idei zrównoważonej produkcji i konsumpcji w odniesieniu do zużycia wody dla celów przemysłowych, komunalnych i rolniczych, wyrównania odpływów i ochrona przeciwpowodziowa - prowadzona będzie na drodze realizacji celów średniookresowych, ukierunkowanych na:

- kształtowanie i racjonalizację wykorzystania zasobów wodnych,
- ochronę przed powodzią.

Cel strategiczny polityki ekologicznej gminy w zakresie ochrony zasobów wodnych i ochrony przeciwpowodziowej, zgodnie z zasadą integracji polityki ekologicznej nawiązuje do celów strategicznych zawartych w „Programie ochrony województwa opolskiego na lata 2003-2006 z perspektywą na lata 2007-2010”.

W związku z powyższym uznaje się, że celami strategicznymi w zakresie ochrony zasobów wodnych i ochrony przeciwpowodziowej na terenie gminy Branice będzie:

1. Skuteczna ochrona zasobów wodnych poprzez zrównoważenie poboru wody i jej zużycia na potrzeby społeczno – gospodarcze
2. Zapewnienie bezpieczeństwa przeciwpowodziowego gminy.

Osiągnięcie założonych celów strategicznych wymagać będzie uruchomienia działań kierunkowych, obejmujących między innymi:

1. Racjonalizację gospodarowania dyspozycyjnymi zasobami wodnymi dla celów użytkowych [innych niż przemysłowe].
2. Przebudowę technologiczną obiektów i jednostek organizacyjnych realizujących cele publiczne, sprzyjającą oszczędności zużycia wody.
3. Preferencje dla nowych podmiotów gospodarczych wykorzystujących przyjazne środowisku technologie wytwarzania.
4. Realizację działań ograniczających zużycie wody przez odbiorców indywidualnych.
5. Realizację działań przeciwpowodziowych, zapewniających bezpieczeństwo

mieszkańcom.

6. Edukację ekologiczną mieszkańców w kierunku zwiększenia oszczędności wody i reagowania na sytuacje nadzwyczajne.

Cele średnio i krótkookresowe służące osiągnięciu celów strategicznych określone zostały w powiązaniu z celami polityki ekologicznej państwa i województwa, w dostosowaniu do lokalnego poziomu zarządzania i możliwości realizacji polityki ekologicznej. Wyznaczone cele stanowią uzupełniający się układ, którego konsekwentna realizacja w dłuższym horyzoncie czasowym prowadzi do realizacji celu strategicznego.

Realizacja celów średnio i krótkookresowe prowadzona będzie w dwóch obszarach problemowych, ukierunkowanych na ochronę i racjonalizację wykorzystania wód oraz zapewnienie bezpieczeństwa przeciwpowodziowego.

- OCHRONA I RACJONALNE WYKORZYSTANIE WÓD.

Jednym z najważniejszych celów działań będzie, zgodnie z polityką ekologiczną państwa, długofalowa ochrona zasobów wodnych przed nadmierną eksploatacją na cele inne, niż zaopatrzenie ludności w wodę pitną, oraz zapewnienie trwałej równowagi pomiędzy popytem a podażą wody. Wobec przeważającej na terenie gminy gospodarki rolnej, istotna staje się ochrona zasobów wodnych przed nieracjonalnym wykorzystywaniem wód dla celów rolniczych.

W przypadku gminy Branice ważnym zadaniem staje się ochrona zasobów wodnych przed zanieczyszczeniami pochodzącymi ze źródeł rolniczych. Ochrona taka w konsekwencji powinna prowadzić do zapewnienia zasobów wodnych odpowiednich pod względem jakościowym. Ważnym zadaniem, zwłaszcza iż gmina posiada duży udział gruntów rolnych oraz żywą rzeźbę terenu, sprzyjającą szybkiemu odpływowi wód, staje się również ochrona zasobów wodnych przed degradacją ilościową czemu ma służyć utrzymywanie retencji wodnej w wyniku ochrony udziału terenów wodno-błotnych.

Ważne znaczenie dla ochrony zasobów będą posiadać instrumenty ekonomiczno – prawne, wymuszające działania ukierunkowane na szerokie wykorzystanie najlepszych dostępnych technik (BAT), sprzyjających zmniejszeniu zapotrzebowania na wodę [zgodnie z polityką ekologiczną zmniejszenie do roku 2010 jednostkowego zużycia wody dla celów przemysłowych o 50 % w stosunku do stanu w 1990 r. w przeliczeniu na wartość PKB lub wartość sprzedaną w przemyśle].

W związku z powyższym cele średniookresowe i krótkookresowe w zakresie ochrony i racjonalnego wykorzystania wód obejmują:

- **cele średniookresowe do 2010 r.**

1. Zwiększenie ochrony zasobów wodnych przed degradacją ilościowo-jakościową wywołaną nadmierną eksploatacją, zwłaszcza w odniesieniu do działalności rolniczej.
2. Optymalizacja i racjonalne użytkowanie wód dla celów użytkowych – równoważenie poboru i zużycia wody.
3. Kształtowanie zrównoważonego odpływu wód z obszaru gminy – ochrona obszarów wodno-błotnych i źródeł

- **cele krótkookresowe do 2006 r.**

1. Prowadzenie działań mających na celu ochronę ilości i jakości wód niezbędnych dla celów użytkowych.
2. Prowadzenie działań zmierzających do trwałego ograniczenia zużycia wody przez odbiorców.
3. Ochrona obszarów wodno-błotnych i źródeł, w celu odtwarzania zasobów wody i kształtowania zrównoważonego odpływu wód.

- **OCHRONA PRZECIWPOWODZIOWA**

Ochrona przeciwpowodziowa na terenie gminie powinna koncentrować się na przeciwdziałaniu zagrożeniom przy wykorzystaniu mechanizmów planowania przestrzennego, zwłaszcza przeciwdziałaniu wkraczania zabudowy i wszelkich funkcji chronionych na tereny zalewowe.

Jednocześnie zapewnienie pełnego bezpieczeństwa przeciwpowodziowego wymaga kontynuacji długookresowych działań ochronnych w obrębie doliny rzeki Opawy ukierunkowanych głównie na konserwację istniejących urządzeń hydrotechnicznych [wałów przeciwpowodziowych], a także w obrębie doliny rzeki Troi, gdzie realizacja działań ochronnych skupia się na budowie zbiornika małej retencji WŁODZIENIN. Zbiornik oprócz uzupełnienia deficytu wody, poprzez wyrównanie odpływu będzie miał wpływ na ochronę przeciwpowodziową następujących miejscowości: Włodzienin, Wojnowice, Nowa Cerekiew, Kozłówki i Kietrz.

W związku z powyższym cele średniookresowe i krótkookresowe w zakresie ochrony przed powodzią obejmują:

- **cele średniookresowe do 2010 r.**

1. Zapewnienie bezpieczeństwa przeciwpowodziowego gminy poprzez ostateczne zakończenie prac nad budową zbiornika małej retencji „Włodzienin” oraz przy wykorzystaniu instrumentów planistyczno - przestrzennych

- **cele krótkookresowe do 2006 r.**

1. Podejmowanie i kontynuowanie działań ochronnych w obrębie doliny rzeki Opawy i Troi
2. Unikanie lokalizacji funkcji chronionych, w tym zabudowy mieszkalnej, na obszarach narażonych na niebezpieczeństwo powodzi.

3.3.2.4. Główne działania na lata 2004-2006 realizujące założone cele

Realizacja wyznaczonych celów w zakresie ochrony zasobów wodnych i ochrony przeciwpowodziowej wymaga podejmowania działań, ukierunkowanych w krótkookresowym horyzoncie czasu na ograniczenie wykorzystania wód podziemnych oraz zapewnienie dostępu do wody o dobrej jakości.

Zapewnienie wymaganej jakości oraz zwiększenie skuteczności ochrony wód, w szczególności na obszarach zasilania zbiorników wodnych, wymagać będzie monitorowania ich stanu ilościowego i jakościowego oraz unikania stwarzania nowych

zagrożeń poprzez uwzględnianie zbiorników i ich stref ochronnych w dokumentach planistycznych. Ważnym celem będzie rozpoczęcie działań zmierzających do unikania i zmniejszania ilości potencjalnych źródeł zagrożeń wód, zwłaszcza w zakresie wdrożenia przepisów Unii Europejskiej [Dyrektywa 91/676/EWG] dotyczących ograniczania zanieczyszczeń pochodzenia rolniczego odprowadzanych do wód, które powinny przyczynić się w perspektywie długoterminowej do poprawy jakości wód, odpowiednich dla celów zaopatrzenia w wodę i innych celów użytkowych.

W zakresie ochrony przeciwpowodziowej kluczowe znaczenie będzie mieć kontynuacja budowy zbiornika małej retencji „Włodzienin” na rzece Troi, utrzymanie odpowiedniego stanu wałów przeciwpowodziowych w dolinie Opawy oraz wprowadzenie obszarów zagrożenia powodziowego do opracowywanych dokumentów planistycznych [studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego oraz miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego].

Zadania przewidziane do realizacji w okresie 2004-2006 i wstępnie na okres 2007-2010 należą do zadań:

- koordynowanych - inwestycyjnych i pozainwestycyjnych, obciążających głównie podmioty gospodarcze, organy administracji rządowej i samorządowej stopnia wojewódzkiego, finansowanych ze środków przedsiębiorstw oraz ze środków zewnętrznych, będących w dyspozycji organów i instytucji szczebla wojewódzkiego i centralnego,
- własnych - inwestycyjnych i pozainwestycyjnych, realizowanych przez samorząd lokalny i podległe mu jednostki organizacyjne, finansowane w całości lub częściowo ze środków będących w dyspozycji gminy.

Zestawienie celów krótkookresowych i kierunków działań w okresie 2004-2006 wraz z określeniem uczestników i jednostek odpowiedzialnych za ich realizację zawarto w tabeli nr 6.

Tabela 6. Cele i kierunki działań na lata 2004-2006 w zakresie ochrony zasobów wodnych i ochrony przed powodzią.

Lp	Cele krótkookresowe i kierunki działania do 2006 r.	Uczestnicy – jednostki odpowiedzialne
1	2	3
OCHRONA I RACJONALNE WYKORZYSTANIE WÓD		
Prowadzenie działań mających na celu ochronę ilości i jakości wód niezbędnych dla celów użytkowych		
1	Ochrona zasobów zbiorników wód podziemnych poprzez monitorowanie ich stanu ilościowego i jakościowego oraz uwzględnianie w dokumentach planistycznych	WIOŚ, Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna Urząd Gminy
2	Podjęcie działań służących ochronie wód przed zanieczyszczeniami pochodzącymi ze źródeł rolniczych	Urząd Gminy, Kombinat Rolny, RSP, Rolnicy indywidualni
Prowadzenie działań zmierzających do trwałego ograniczenia zużycia wody przez odbiorców		
1	Prowadzenie działań i przedsięwzięć ukierunkowanych na zmniejszenie strat i oszczędność zużycia wody	Urząd Gminy, Wojewoda Opolski, WIOŚ, podmioty gospodarcze
2	Edukacja ekologiczna mieszkańców w zakresie oszczędności zużycia wody.	Urząd Gminy, podmioty gospodarcze
Ochrona obszarów wodno-błotnych i źródeł, w celu odtwarzania zasobów wody i kształtowania zrównoważonego odpływu wód.		
1	Prowadzenie działań służących ochronie obszarów wodno-błotnych i stref źródłowych cieków	Urząd Gminy
OCHRONA PRZECIWPOWODZIOWA		
Podjęcie i kontynuowanie działań ochronnych w obrębie doliny rzeki Opawy i Troi		
1	Budowa zbiornika małej retencji wodnej „Włodzienin” na rzece Troi	Urząd Gminy FOŚiGW
2	Prowadzenie działań utrzymujących system melioracji wodnej i wałów przeciwpowodziowych we właściwym stanie technicznym	Urząd Miejski FOŚiGW
Unikanie lokalizacji funkcji chronionych, w tym zabudowy mieszkalnej, na obszarach narażonych na niebezpieczeństwo powodzi.		
1	Identyfikacja obszarów narażonych na niebezpieczeństwo powodzi i uwzględnianie tych terenów w dokumentach strategicznych i prawa miejscowego	Urząd Gminy

3.3.3 Ochrona powierzchni ziemi (w tym gleb i kopaliny)

3.3.3.1. Stan wyjściowy

Jednym z podstawowych atutów gminy Branice są bardzo dobre jakościowo gleby i bardzo korzystne walory rolniczej przestrzeni produkcyjnej. Szczególna wartość produkcyjna gleb wynika z faktu, iż obszar gminy położony w zasięgu Płaskowyżu Głubczyckiego, gdzie dominującymi gatunkowo glebami są lessy i utwory lessowate ilaste. Ogólny wskaźnik waloryzacji przestrzeni produkcyjnej gminy wynosi 100,9 pkt., co jest wartością jedną z najlepszych w województwie. Powierzchnia rolna zajmuje 10658,0 ha, co stanowi 87,5% całkowitej powierzchni gminy, w tym: grunty orne stanowią 83,8% powierzchni, sady – 0,2%, łąki 2,1%, pastwiska – 1,4%. Do klas I – III, czyli gleb ornych najlepszych, bardzo dobrych i dobrych, zalicza się około 90,9% wszystkich gruntów ornych, natomiast ok. 9,1% gruntów ornych zalicza się do pozostałych klas IV-VI. Pod względem typologicznym w gminie dominują czarnoziemy zdegradowane oraz czarnoziemy deluwialne, w mniejszym stopniu występują gleby brunatne właściwe oraz mady rzeczne.

Wobec dobrej przyswajalności mikroelementów przy niskim poziomie zasobności w podstawowe substancje odżywcze takie jak magnez i potas oraz przy znacznej konieczności wapnowania, występuje konieczność stosowania odpowiednich dawek składników mineralnych ustalanych na podstawie potrzeb nawozowych roślin, przy uwzględnieniu zawartości tych składników zawartych w glebie. Konieczność ustalania odpowiednich dawek nawozowych dotyczy w szczególności stosowania azotowych nawozów mineralnych, które są przyczyną zanieczyszczenia wód powierzchniowych i podziemnych związkami azotu.

Ogólnie należy stwierdzić, iż gleby na terenie gminy Branice odznaczają się naturalną zawartością metali ciężkich, są to więc gleby czyste, które mogą być przeznaczone pod wszelkie rodzaje upraw polowych. Badania gleb stwierdzają jedynie incydentalne przekroczenia wartości naturalnych w przypadku kadmu i cynku, nie są to jednakże przekroczenia ponadnormatywne. Utrzymywanie się naturalnej zawartości metali ciężkich w glebach wynika z braku funkcjonowania w obrębie gminy dużych jednostek przemysłowych, które mogłyby stanowić źródło zanieczyszczenia gleb metalami i ich związkami.

Znaczny odsetek gruntów rolnych w gminie, w tym najwyższych klas bonitacyjnych, obejmuje tereny zagrożone intensywnymi procesami erozyjnymi – erozja wodna i erozja wietrzna. Choć zjawiska erozyjne zaliczane są do procesów naturalnych, szereg czynników antropogenicznych wpływa na potęgowanie intensywności erozji, np.: wylesienie, nieprawidłowa orka na zboczach o dużym spadku, zaorywanie łąk itp. Ochrona gruntów rolnych przed degradacją powodowaną erozją powinna być realizowana wieloma sposobami, w tym zwłaszcza wynikającymi z Kodeksu Dobrej Praktyki Rolniczej. W gminie za najważniejsze działania glebochronne należy uznać: kształtowanie i rozwijanie granicy polno-leśnej, szczególnie na stromych zboczach, wykonywanie pasów śródpolnej zieleni wiatrochronnej czy też zadarnianie stromych zboczy i gruntów odłogowanych.

W gminie Branice występują trzy udokumentowane złoża surowców mineralnych. W dwóch obecnie prowadzona jest eksploatacja i są to: złożo surowca ilastego ceramiki

budowlanej „Branice” oraz złoża kruszywa naturalnego „Włodzienin”, natomiast w złożu „Lewice” obecnie nie prowadzi się eksploatacji.

Oprócz powyższych, na terenie gminy prowadzona była również drobna eksploatacja zaspokajająca potrzeby lokalne.

3.3.3.2. Uwarunkowania prawne

Aktualne regulacje formalno-prawne dotyczące ochrony gleb, ochrony zasobów kopalin i rekultywacji terenów poeksploatacyjnych są w Polsce następujące:

- ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody [Dz.U. Nr 92 poz. 880 z 2004 r.], wraz z przepisami wykonawczymi,
- ustawa z dnia 3 lutego 1995r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych [Dz.U. nr 16, poz. 78 z 23 lutego 1995r., z późniejszymi zmianami],
- ustawa z dnia 16 marca 2001 roku o rolnictwie ekologicznym [Dz.U. nr 38, poz. 452, 2001r.] z przepisami wykonawczymi,
- ustawa z dnia 27 marca 2003r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym [Dz.U. nr 80, poz. 717, 2003r.],
- ustawa z dnia 26 lipca 2000r. o nawozach i nawożeniu [Dz.U. nr 89, poz. 99],
- ustawa z dnia 12 lipca 1995r. o ochronie roślin uprawnych [Dz.U. nr 171, poz. 1398 z 2002r.]
- ustawa z dnia 4 lutego 1994r. prawo geologiczne i górnicze [Dz.U. nr 27, poz. 96] wraz z przepisami wykonawczymi

3.3.3.3 Cel strategiczny i cele średniookresowe do 2010r.

Cele strategiczne oraz cele średniookresowe w zakresie ochrony powierzchni ziemi w tym gleb na terenie gminy pozostawać będą w związku z celami ekologicznymi określonymi w II Polityce ekologicznej państwa oraz w „Programie ochrony środowiska województwa opolskiego na lata 2003 – 2006 z perspektywą na lata 2007 – 2010”.

Polityka ekologiczna państwa zakłada ochronę zasobów gleb użytkowanych przyrodniczo, ochronę gleb przed erozją, dewastacją chemiczną i fizyczną, rekultywację gleb oraz utrzymanie lub przywrócenie na terenach rolniczych odpowiedniej jakości gleb. Polityka ekologiczna państwa kładzie szczególny nacisk na ochronę gleb przed degradacją powodowaną intensyfikacją produkcji rolnej [wzrost ilości nawozów sztucznych i środków ochrony roślin, koncentracja hodowli, wzrost powierzchni monokultur, intensyfikacja transportu rolnego] oraz zadania z zakresu gleb zdegradowanych. Dlatego też, szczególnie istotne jest wprowadzanie dobrych praktyk rolniczych dostosowanych do warunków przyrodniczych i konkretnych czynników antropopresji. Zasadnicze znaczenie w prowadzeniu prawidłowej gospodarki rolnej ma stosowanie zaleceń wynikających z *Kodeksu Dobrej Praktyki Rolniczej*.

Zgodnie z celami ekologicznymi określonymi w „Programie ochrony środowiska województwa opolskiego na lata 2003 – 2006 z perspektywą na lata 2007 – 2010”, strategicznymi celami zakładanymi do osiągnięcia na terenie gminy Branice w zakresie ochrony powierzchni ziemi, a zwłaszcza gleb, są:

1. ochrona i racjonalne wykorzystanie gleb z dostosowaniem formy zagospodarowania oraz kierunków i intensywności produkcji do ich naturalnego potencjału przyrodniczego,

2. rekultywacja terenów i gleb zdegradowanych,

Głównym zagrożeniem powierzchni ziemi, w tym gleb na terenie gminy Branice jest intensyfikacja produkcji rolniczej oraz intensywnie zachodzące procesy erozyjne [wodne i wietrzne] w obrębie terenów wyniesionych płaskowyżu i jego zboczy. Dlatego też najważniejsze cele średniokresowe – do 2010 roku, a także cele krótkookresowe – do 2006r., można sformułować następująco:

Cele średniokresowe do 2010 r.

- Ochrona zasobów glebowych oraz racjonalne ich wykorzystanie, w szczególności za pomocą instrumentów prawa lokalnego i planowania przestrzennego, zmierzających w kierunku utrzymania i ochrony terenów o wysokich wartościach użytkowych przed wyłączeniem z produkcji rolnej oraz ochrony gleb przed procesami erozji.
- Prowadzenie racjonalnej gospodarki rolnej poprzez dostosowanie kierunków i intensywności produkcji do naturalnego potencjału przyrodniczego [głównie stosowanie dawek nawozowych], w szczególności w odniesieniu do ochrony jakości i stanu gleb.
- Rekultywacja oraz odpowiednie zagospodarowanie terenów zdegradowanych, w tym terenów poeksploatacyjnych i terenów z udziałem gleb zdegradowanych

Cele krótkookresowe do 2006 r.

- Prowadzenie prac i podejmowanie działań związanych z ochroną gleb przed negatywnym wpływem czynników naturalnych i antropogenicznych
- Podejmowanie działań zmierzających do rozpoznania i rekultywacji terenów zdegradowanych

3.3.3.4. Główne działania na lata 2004-2006 realizujące założone cele

Realizacja założonych celów ma charakter przedsięwzięć:

- koordynowanych - inwestycyjnych [rekultywacja] i pozainwestycyjnych, obciążających głównie podmioty gospodarcze oraz organy administracji rządowej i samorządowej, finansowanych ze środków przedsiębiorstw oraz ze środków zewnętrznych, będących w dyspozycji organów i instytucji szczebla wojewódzkiego i centralnego,
- własnych - inwestycyjnych i pozainwestycyjnych, realizowanych przez samorząd lokalny i podległe mu jednostki organizacyjne, finansowane w całości lub częściowo ze środków będących w dyspozycji gminy

Wymagane do realizacji w najbliższych latach na terenie gminy Branice zadania w zakresie ochrony powierzchni ziemi w tym gleb wraz z przedstawieniem jednostek odpowiedzialnych i współpracujących, przedstawiono w poniższej tabeli 7

Tabela 7. Cele i kierunki działań na lata 2004-2006 w zakresie ochrony powierzchni ziemi w tym gleb

Lp	Cele krótkookresowe i kierunki działania do 2006r.	Uczestnicy – jednostki odpowiedzialne i współpracujące
1	2	3
Prowadzenie prac i podejmowanie działań związanych z ochroną gleb przed negatywnym wpływem czynników naturalnych i antropogenicznych		
1	Prowadzenie działań służących ochronie gleb przed zjawiskami erozji wodnej i wietrznej oraz przed degradacją gleb w wyniku użytkowania rolniczego	Urząd Gminy Starosta Powiatu Właściciele gruntów Nadleśnictwo
Podejmowanie i prowadzenie działań zmierzających do rozpoznania i rekultywacji terenów zdegradowanych		
1	Podejmowanie działań zmierzających do pełnego rozpoznania terenów na których występuje zanieczyszczenie gleb, ziemi lub niekorzystne przekształcenie terenu oraz określenie kierunków zagospodarowania i rekultywacji tych terenów	Urząd Gminy, Starosta Powiatu właściciele gruntów

3.4. Poprawa jakości środowiska i bezpieczeństwa ekologicznego

3.4.1. Poprawa jakości wód podziemnych i powierzchniowych

3.4.1.1. Stan wyjściowy

Środowisko wodne tj., zarówno wód podziemnych, jak i wód powierzchniowych jest narażone na zanieczyszczenia powodowane intensywną gospodarką rolną i gospodarką komunalną. Zarówno wody powierzchniowe, jak i wody podziemne są objęte państwowym monitoringiem realizowanym przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Opolu. Zgodnie z wynikami przeprowadzonych badań na przestrzeni lat 1995-2002 stwierdzono niską jakość wód podziemnych kwalifikującą te zasoby do III klasy ze względu na zawartość azotanów. Udział fosforanów i potasu był pozaklasowy.

3.4.1.2. Uwarunkowania prawne

Podstawowe uwarunkowania w zakresie poprawy jakości wód powierzchniowych i podziemnych wypływają z uregulowań zawartych w następujących przepisach prawnych:

- ustawy z dnia 18 lipca 2001r. Prawo wodne (Dz. U. nr 115, poz 1229 z późniejszymi zmianami) wraz z przepisami wykonawczymi
- ustawy z 27 kwietnia 2001r. Prawo Ochrony Środowiska (Dz.U. nr 62, poz. 627 z późniejszymi zmianami),
- ustawy z dnia 7 czerwca 2001r. o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków (Dz.U. nr 72, poz.747)
- rozporządzenia Ministra Środowiska z 11.02.2004 r. w sprawie klasyfikacji dla prezentowania stanu wód powierzchniowych i podziemnych, sposobu prowadzenia monitoringu oraz sposobu interpretacji wyników i prezentacji stanu tych wód (Dz.U. nr 32, poz. 284).

Kluczowe znaczenie dla polityki ochrony zasobów wodnych posiada dyrektywa 2000/60/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z 23.10.2003 r. ustanawiająca ramy wspólnotowego działania w zakresie polityki wodnej (tzw. Ramowa Dyrektywa Wodna) oraz ratyfikowane umowy międzynarodowe, w tym obowiązujące bezpośrednio i pośrednio konwencje:

- Konwencja o ochronie i użytkowaniu granicznych cieków wodnych i międzynarodowych jezior (podpisana w Helsinkach w 1992 r.)
- Konwencja o obszarach wodno – błotnych mających znaczenie międzynarodowe (Konwencja Ramsarska z 1971 r.)
- Konwencja o różnorodności biologicznej (podpisana w Rio de Janeiro w 1992 r.)
- Konwencja o transgranicznych skutkach awarii przemysłowych (podpisana w Helsinkach w 1992 r.)
- Konwencja ramowa ONZ w sprawie zmian klimatu (podpisana w Rio de Janeiro w 1992 r., ratyfikowana w 1994 r.)

oraz dyrektywy Unii Europejskiej (transponowane do prawodawstwa polskiego), w szczególności:

- dyrektywy określające standardy jakości wód
  - 75/440/EWG dotycząca jakości wód powierzchniowych ujmowanych do produkcji wody do picia,
  - 76/160/EWG dotycząca jakości wód przeznaczonych dla celów rekreacyjnych
  - 78/659/EWG dotycząca jakości wód niezbędnych dla życia ryb,
  - 79/923/EWG dotycząca jakości wody dla bytowania mięczaków i skorupiaków
  - 98/83/EC dotycząca jakości wody do picia

- dyrektywy określające standardy jakości ścieków
  - 91/676/EWG dotycząca oczyszczania ścieków komunalnych,
  - 91/676/EWG dotycząca ochrony wód przed azotanami pochodzenia rolniczego,
  - 76/464/EWG dotycząca ograniczenia w odprowadzaniu do wód powierzchniowych pewnych substancji, uznanych za niebezpieczne (m.in. metale ciężkie, detergenty, pestycydy i.t.p.)

3.4.1.3. Cel strategiczny i cele średniookresowe do 2010r.

Cele strategiczne oraz cele średniookresowe w zakresie poprawy jakości wód powierzchniowych i podziemnych pozostawać będą w związku z celami ekologicznymi określonymi w II Polityce ekologicznej państwa oraz w wymiarze regionalnym w „Programie ochrony środowiska województwa opolskiego na lata 2003-2006 z perspektywą na lata 2007-2010”.

Polityki te zakładają uzyskanie następujących wskaźników redukcyjnych:

- całkowitej, 100% likwidacji zrzutu ścieków nieoczyszczonych z miast i zakładów przemysłowych
- zmniejszenie ładunków zanieczyszczeń odprowadzanych do wód powierzchniowych w stosunku do stanu z 1990 r., w tym z przemysłu o 50%, z gospodarki komunalnej o 30% i ze spływu powierzchniowego o 30 %

głównie w drodze zapobiegania powstawaniu zanieczyszczeń u źródła poprzez dotrzymanie określonych standardów jakościowych dla wód i ścieków. Zgodnie z Ramową Dyrektywą Wodną działania w zakresie poprawy jakości wód powierzchniowych i podziemnych winny być prowadzone w układzie zlewni rzecznych.

Realizacja celów strategicznych województwa do roku 2010 – osiągnięcie dobrego stanu wód podziemnych i powierzchniowych w celu zapewnienia mieszkańcom województwa opolskiego, w tym również gminy Branice, odpowiednich źródeł poboru wody do picia - prowadzona będzie na drodze realizacji celów średniookresowych, ukierunkowanych na:

- zarządzanie zasobami wodnymi
- zaopatrzenie w wodę
- gospodarkę ściekową

Cel strategiczny polityki ekologicznej gminy Branice zgodnie z zasadą integracji polityk ekologicznych nawiązuje do celów strategicznych zawartych w „Programie ochrony województwa opolskiego (...)” oraz uwzględnia priorytety, cele i kierunki działań zawarte w Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Branice.

W związku z powyższym uznaje się, że celem strategicznym w zakresie poprawy jakości wód powierzchniowych i podziemnych na terenie gminy Branice będzie:

1. osiągnięcie dobrego, lub przynajmniej korzystniejszego stanu wód powierzchniowych i podziemnych, zapewniającego możliwość ich wykorzystania dla celów użytkowych.
2. stworzenie podstaw merytorycznych i formalnych w celu identyfikacji zagrożenia a następnie ograniczenia odpływu azotu ze źródeł rolniczych

Osiągnięcie założonego celu strategicznego wymagać będzie uruchomienia działań kierunkowych, obejmujących między innymi:

1. Wdrożenie zlewniowego systemu zarządzania wodą.
2. Przeznaczanie wód o najlepszych parametrach jakościowych dla celów zaopatrzenia ludności.
3. Zapobieganie zanieczyszczeniom wód powierzchniowych i podziemnych na jak najwcześniejszych etapach poboru i konsumpcji.
4. Modernizacja urządzeń wodnych w celu osiągnięcia wymaganych standardów jakościowych wody pitnej oraz zapewnienia dostawy wody w wystarczającej ilości.
5. Przebudowa oraz wykorzystanie nowych technologii produkcji, wpływających na ograniczenie ilości i czystość odprowadzanych ścieków, a w szczególności w sektorze produkcji rolnej
6. Kontynuacja działań związanych z kanalizacją obszarów peryferyjnych gminy i oczyszczaniem możliwie największych strumieni wytwarzanych ścieków komunalnych.
7. Podnoszenie świadomości ekologicznej mieszkańców w zakresie ochrony jakości wód.
8. Monitorowanie stanu jakościowego wód powierzchniowych i podziemnych.

Cele średnio i krótkookresowe służące osiągnięciu celów strategicznych określone zostały w powiązaniu z celami polityki ekologicznej państwa i województwa, w dostosowaniu do lokalnego poziomu zarządzania i możliwości realizacji polityki ekologicznej. Wyznaczone cele uwzględniają również cele, priorytety i działania sformułowane w strategicznych dokumentach z zakresu polityki regionalnej państwa i województwa (ZPORR, program rozwoju województwa, kontrakt wojewódzki, sektorowe programy operacyjne), jak również priorytetowe kierunki działań wojewódzkiego, powiatowego i gminnego funduszu ochrony środowiska. Wyznaczone krótko i średniookresowe cele stanowią uzupełniający się układ, którego konsekwentna realizacja w dłuższym horyzoncie czasowym prowadzić będzie do realizacji celu strategicznego.

Osiągnięcie dobrych parametrów jakości i ilości wód wymagać będzie szeregu działań organizacyjnych i programowych w sferze zarządzania zasobami wodnymi i realizacji szeregu kosztownych inwestycji w zakresie budowy systemów kanalizacyjnych

i oczyszczalni ścieków, modernizacji technologii oraz modernizacji systemu wodociągowego. Zwiększenie skuteczności ochrony jakości wód ma na celu zmniejszenie przenikania zanieczyszczeń z powierzchni ziemi do warstw wodonośnych. Duże znaczenie będzie mieć zapewnienie właściwej ochrony wód w strefach ochronnych, z tego też względu istotne znaczenie posiadać będzie miało uwzględnienie w opracowywanych studiach i planach zagospodarowania przestrzennego prognoz oddziaływania na środowisko wszelkich obiektów, które mogłyby oddziaływać na jego zasoby. Sporządzone na ich podstawie projekty stref ochronnych i ich wdrożenie stworzy możliwość kontroli nad procesami migracji zanieczyszczeń i tym samym ograniczy migrację zanieczyszczeń.

Realizacja celów średnio i krótkookresowe prowadzona będzie w trzech obszarach problemowych, ukierunkowanych na zarządzanie zasobami wodnymi, zaopatrzenie w wodę i gospodarkę ściekową.

- ZARZĄDZANIE ZASOBAMI WODNYMI.

Zarządzanie zasobami wodnymi prowadzone będzie, zgodnie z Prawem Wodnym, w układzie hierarchicznym – zarządzanie zasobami wodnymi dorzecza (poziom krajowy), poprzez poziom regionu wodnego (poziom regionalny), obejmujący m.inn. zlewnię rzeki Odry (gmina Branice położona jest w granicach zlewni rzeki Odry, podlegającym zarządzaniu Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Gliwicach).

Główne działania w zakresie zarządzania zasobami wodnymi związane będą z działaniami pozainwestycyjnymi, przy wykorzystaniu analiz stanu zasobów wodnych, warunków korzystania z wód regionu wodnego, analiz ekonomicznych gospodarowania wodami na obszarze regionu, pozwoleń wodno – prawnych i pozwoleń zintegrowanych, opłat za gospodarcze korzystanie ze środowiska, katastru wodnego oraz kontroli gospodarowania wodami.

Ważnym ogniwem zarządzania zasobami wodnymi będzie system monitorowania jakości wód powierzchniowych i podziemnych, prowadzony w ramach monitoringu podstawowego i regionalnego. W ramach badań monitoringowych wykorzystane będą jednolite w skali kraju metody referencyjne, oparte na pięciostopniowej skali czystości wód.

W związku z powyższym, uwzględniając cele polityki ekologicznej państwa, województwa i gminy, cele średniookresowe i krótkookresowe w zakresie zarządzania zasobami wodnymi obejmują:

cele średniookresowe do 2010 r.

1. Wdrożenie systemowych rozwiązań w zakresie zarządzania zasobami wodnymi – gospodarka zlewniowa.
2. Przebudowa jakościowa systemu monitorowania stanu wód powierzchniowych i podziemnych.

cele krótkookresowe do 2006 r.

1. Przygotowanie założeń programowych ukierunkowanych na ograniczenie zrzutu ładunków zanieczyszczeń ze ściekami komunalnymi, przemysłowymi oraz ze źródeł rolniczych na obszarze szczególnie narażonym na odpływ azotu

2. Przebudowa systemu monitorowania jakości wody dostarczanej przez wodociągi, stanu wód powierzchniowych i podziemnych oraz emisji zanieczyszczeń z tych wód.

● ZAOPATRZENIE W WODĘ

Zadania z zakresu zaopatrzenia w wodę należą do kompetencji samorządów lokalnych. Bezpośrednio zaopatrzenie w wodę na terenie gminy Branice realizowane jest przez Zakład Usług Komunalnych Sp. z o.o., a jego głównym celem jest zapewnienie dostaw wymaganej ilości i jakości wody dla odbiorców w sposób ciągły i niezawodny, przy zachowaniu pełnej zdolności produkcyjnej posiadanych urządzeń wodociągowych i urządzeń kanalizacyjnych.

Zapewnienie odpowiedniej ilości i jakości wody wymagać będzie podejmowania działań inwestycyjnych, ukierunkowanych na rozbudowę i poprawę stanu technicznego sieci wodociągowej oraz realizację stacji uzdatniania wody, zwiększającej wydajność i sprawność systemu zaopatrzenia w wodę gminy Branice. Działania uzupełniające wymagają zaangażowania wszystkich użytkowników, i obejmować będą głównie modernizację i rozbudowę lokalnych urządzeń wodno – kanalizacyjnych oraz powszechną oszczędność wody.

Dla ograniczenia potencjalnych źródeł zanieczyszczenia wód ujmowanych do celów pitnych realizowane będą działania obejmujące likwidację nieczynnych ujęć wody. W ramach zobowiązań ustawowych, na terenie gminy wymagane będzie utworzenie systemu studni awaryjnych, stanowiących element systemu ochrony przeciwpożarowej.

W związku z powyższym, uwzględniając cele polityki ekologicznej państwa, województwa i gminy, cele średniookresowe i krótkookresowe w zakresie zarządzania zaopatrzenia w wodę obejmują:

cele średniookresowe do 2010 r.

1. Zapewnienie dostępu do wody o jakości odpowiadającej obowiązującym normatywom i w wystarczającej ilości.
2. Likwidacja nieczynnej infrastruktury wodociągowej.
3. Sukcesywna likwidacja studni (nieczynnych ujęć wodnych) stanowiących zagrożenie dla wód podziemnych (migracja zanieczyszczeń) – opracowanie inwentaryzacji ujęć wód podziemnych, wymagających likwidacji.

cele krótkookresowe do 2006 r.

1. Zapewnienie odpowiedniej jakości i ilości wody do picia - modernizacja stacji uzdatniania wody i sieci wodociągowych.
2. Modernizacja lokalnych urządzeń i instalacji wodno – kanalizacyjnych.
3. Ukształtowanie sieci studni awaryjnych, stanowiącej element systemu ochrony przeciwpożarowej.

● GOSPODARKA ŚCIEKOWA

Poprawa jakości wód powierzchniowych i podziemnych należy do priorytetów polskiej i regionalnej polityki ekologicznej. Główne działania ukierunkowane na porządkowanie gospodarki ściekowej przyczynią się w perspektywie długoterminowej do poprawy jakości

wód, odpowiednich dla celów zaopatrzenia w wodę i innych celów użytkowych. Działania te obejmować będą głównie rozbudowę systemu kanalizacyjnego gminy Branice oraz zmianę technologii produkcji w zakładach przemysłowych i obiektach produkcji rolnej.

Na terenie gminy Branice działania w zakresie gospodarki ściekowej realizujące wymagania Dyrektywy 91/271/EWG w sprawie oczyszczania ścieków komunalnych oraz Krajowego Programu Oczyszczania Ścieków, obejmować będą rozbudowę systemu kanalizacyjnego na terenie gminy.

Działania uzupełniające prowadzone będą w zakresie eliminacji lub ograniczenia zrzutów ścieków przemysłowych do kanalizacji sanitarnej lub bezpośrednio do odbiorników. Istotne znaczenie odgrywać tutaj będzie wdrażanie pozwoleń zintegrowanych oraz najlepszych dostępnych technik (BAT) na terenie zakładów przemysłowych, będących źródłem wytwarzania ścieków.

W związku z powyższym, uwzględniając cele polityki ekologicznej państwa, województwa i gminy, cele średniookresowe i krótkookresowe w zakresie gospodarki ściekowej obejmują:

cele średniookresowe do 2010 r.

1. Uporządkowanie gospodarki ściekowej na terenie Gminy Branice – zakończenie kanalizacji terenów wsi gminnej - Branice
2. Sukcesywna wymiana urządzeń technologicznych i zagospodarowanie osadów ściekowych oczyszczalni ścieków w Branicach
3. Zmniejszenie ładunków zanieczyszczeń w ściekach

cele krótkookresowe do 2006 r.

1. Poprawa jakości wód powierzchniowych poprzez zmniejszenie ilości ścieków komunalnych odprowadzanych z terenów nie objętych systemem kanalizacyjnym
2. Modernizacja urządzeń i instalacji wodno – kanalizacyjnych.
3. Zmniejszenie ładunków zanieczyszczeń w ściekach komunalnych .

3.4.1.4. Główne działania na lata 2004 – 2006 realizujące założone cele

Realizacja wyznaczonych celów w zakresie poprawy jakości wód powierzchniowych i podziemnych wymaga podejmowania działań, ukierunkowanych w krótkookresowym horyzoncie czasu na stworzenie podstaw organizacyjnych systemu monitorowania jakości i stanu wód powierzchniowych oraz podziemnych, wód dostarczanych do wodociągów oraz przygotowanie założeń programowych ograniczenia zrzutu zanieczyszczonych wód do środowiska.

W zakresie inwestycyjnym główne działania związane będą z rozbudową systemu kanalizacyjnego gminy. W połączeniu z działaniami ukierunkowanymi na rozbudowę systemu zaopatrzenia w wodę, przyczynią się one nie tylko do ochrony jakości i ilości wód oraz zwiększenie pewności dostępu do wody o dobrej jakości i w wymaganej ilości, ale

również do podniesienia standardów jakości życia jego mieszkańców i wzrostu atrakcyjności terenów wiejskich.

Zadania przewidziane do realizacji w okresie 2004-2006 i wstępnie na okres 2007-2010 należą do zadań:

- koordynowanych - inwestycyjnych i pozainwestycyjnych, obciążających głównie podmioty gospodarcze, organy administracji rządowej i samorządowej stopnia wojewódzkiego, finansowanych ze środków przedsiębiorstw oraz ze środków zewnętrznych, będących w dyspozycji organów i instytucji szczebla wojewódzkiego i centralnego,
- własnych - inwestycyjnych i pozainwestycyjnych, realizowanych przez samorząd lokalny i podległe mu jednostki organizacyjne, finansowane w całości lub częściowo ze środków będących w dyspozycji miasta

Zestawienie celów krótkookresowych i kierunków działań w okresie lat 2004-2006 wraz z określeniem uczestników i jednostek organizacyjnych odpowiedzialnych za ich realizację zawarto w tabeli nr 8.

Tabela 8. Cele i kierunki działań na lata 2004-2006 w zakresie poprawy jakości wód powierzchniowych i podziemnych.

Lp	Cele krótkookresowe i kierunki działania do 2006 r.	Uczestnicy – jednostki odpowiedzialne
1	2	3
ZARZĄDZANIE ZASOBAMI WODNYMI		
Przygotowanie założeń programowych ukierunkowanych na ograniczenie zrzutu ładunków zanieczyszczeń ze ściekami komunalnymi i przemysłowymi.		
1	Poprawa stanu jakościowego wód poprzez wprowadzenie gospodarki zlewniowej.	RZGW Gliwice
2	Ochrona zasobów zbiorników wodnych przed zanieczyszczeniem.	Urząd Gminy
Przebudowa systemu monitorowania jakości wody dostarczanej przez wodociągi, stanu wód powierzchniowych i podziemnych oraz emisji zanieczyszczeń z tych wód.		
1	Dostosowanie prowadzonych badań monitoringowych do zalecanych metodyk kontrolno – pomiarowych.	WIOŚ
GOSPODARKA ŚCIEKOWA		
Poprawa jakości wód powierzchniowych poprzez zmniejszenie ilości ścieków komunalnych odprowadzanych z terenów nie objętych systemem kanalizacyjnym.		
1	Rozbudowa sieci kanalizacyjnej na terenie gminy	Urząd Gminy
Modernizacja urządzeń i instalacji wodno – kanalizacyjnych.		
1	Modernizacja instalacji wewnętrznych obiektów podległych gminie.	Urząd Gminy
2	Podłączanie nowych użytkowników do sieci kanalizacyjnej gminy	Urząd Gminy
3	Budowa infrastruktury technicznej w gospodarstwach rolnych związanej z gromadzeniem odpadów z sektora hodowlanego	Podmioty gospodarcze
Zmniejszenie ładunków zanieczyszczeń w ściekach przemysłowych.		
1	Budowa i modernizacja urządzeń oczyszczających ścieki.	Podmioty gospodarcze
2	Zagospodarowanie osadów z oczyszczalni ścieków	Urząd Gminy.
ZAOPATRZENIE W WODĘ		
Zapewnienie odpowiedniej jakości i ilości wody do picia – modernizacja stacji uzdatniania wody i sieci wodociągowych.		
1	Budowa stacji wodociągowych, spełniających obowiązujące normy, przeznaczonych do zaopatrzenia gminy Branice	Urząd Gminy
2	Modernizacja sieci wodociągowej i inne działania, ukierunkowane na zmniejszenie strat wody.	Urząd Gminy. Podmioty gospodarcze
Modernizacja lokalnych urządzeń i instalacji wodno – kanalizacyjnych.		
1	Modernizacja lokalnych urządzeń i instalacji wewnętrznych w obiektach podległych samorządowi gminy i pozostałych	Urząd Gminy
2	Likwidacja nieczynnych ujęć wód podziemnych.	Urząd Gminy
Sieć studni awaryjnych, będących elementem systemu ochrony przeciwpożarowej		
1	Realizacja systemu studni awaryjnego zaopatrzenia w wodę.	Urząd Gminy

3.4.2 Ochrona powietrza i przeciwdziałanie zmianom klimatu i wykorzystanie energii odnawialnej

3.4.2.1 Stan wyjściowy

Stan zanieczyszczenia powietrza atmosferycznego na terenie gminy Branice jest wynikiem funkcjonowania obiektów przemysłowych, komunalnych, oraz komunikacji drogowej.

W przypadku gminy typowo rolniczej nie można nie wspomnieć o emisji do środowiska zanieczyszczeń wynikających z prowadzenia gospodarstw hodowlanych, stosowania nawożenia naturalnego, oraz emisji pyłowych związków z prowadzeniem prac polowych.

W pewnym stopniu na stan zanieczyszczenia powietrza mają wpływ zakłady przemysłowe funkcjonujące poza granicami gminy. Nie mniej jednak stopień zanieczyszczenia powietrza w poszczególnych miejscowościach gminy Branice, w rozumieniu lokalnym tj. na terenach zamieszkania i na poszczególnych posesjach, jest uzależniony głównie od źródeł usytuowanych na jej terenie.

Jak wynika z analiz prowadzonych przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska teren gminy Branice zakwalifikowany został do terenów o stosunkowo najlepszym stanie czystości powietrza atmosferycznego.

Przeprowadzone, w ramach diagnozy obliczenia [prognozy] stężeń SO₂ na terenie gminy, nie potwierdziły występowania obszarów gdzie obecna emisja z lokalnych kotłowni i emisja niska powodowałyby przekroczenia stężeń dopuszczalnych.

W toku obliczeń stwierdzono ponadto iż stężenia zanieczyszczeń przy drogach powiatowych i gminnych, nie powodują przekroczeń stężeń dopuszczalnych na posesjach sąsiadujących z nimi.

Z zgromadzonych dokumentów i prac terenowych wynika, iż znaczna część zakładów usługowych nie posiada uregulowanego stanu formalno-prawnego w zakresie wprowadzania gazów i pyłów do powietrza.

3.4.2.2. Uwarunkowania prawne

Ochrona powietrza, przeciwdziałanie zmianom klimatycznym i wykorzystanie energii odnawialnej realizowana jest w oparciu przede wszystkim o przepisy prawa wewnętrznego, istotne znaczenie posiadają jednak również podpisane i ratyfikowane przez Polskę umowy międzynarodowe, w szczególności:

- Konwencja w sprawie transgranicznego zanieczyszczenia powietrza na dalekie odległości z 13.11.1979 r. (konwencja geneńska) z protokołami wykonawczymi (m. inn. I i II protokół siarkowy, protokoły z Aarhus w sprawie TZO i metali ciężkich)
- Konwencja o ochronie warstwy ozonowej z 22.03.1985 r. (Konwencja wiedeńska) i Protokół Montrealski w sprawie substancji zubożającej warstwę ozonową z 1987 r. wraz z poprawkami londyńskimi i kopenhaskimi)
- Ramowa Konwencja Narodów Zjednoczonych w sprawie zmian klimatu z 9.05.1991 r. (konwencja klimatyczna w Rio) wraz z protokołem dodatkowym z Kioto (reguluje kwestie ograniczenia emisji gazów cieplarnianych),

- Białą Księgę „Energia dla przyszłości – odnawialne źródła energii” z 1997 r. i Zieloną Księgę – o bezpieczeństwie energetycznym” z 2000 r.

Zagadnienie ochrony powietrza, przeciwdziałania zmianom klimatycznym i wykorzystanie energii odnawialnej na terytorium kraju regulowane jest przez następujące przepisy prawne:

- ustawę z 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz.U. nr 62, poz. 627 z późniejszymi zmianami) wraz z przepisami wykonawczymi
- ustawę z dnia 27 lipca 2001 r. o wprowadzeniu ustawy – Prawo ochrony środowiska, ustawy o odpadach oraz o zmianie niektórych ustaw
- ustawę z dnia 10 kwietnia 1997 r. prawo energetyczne (Dz.U. nr 54 poz. 348 z późniejszymi zmianami)
- ustawę z dnia 18.12.1998 r. o wspieraniu przedsięwzięć termomodernizacyjnych prowadząca do zmniejszania zużycia energii w budynkach mieszkalnych (Dz.U. nr 162, poz. 1121 z późniejszymi zmianami)
- ustawę z 10 kwietnia 1997 r. Prawo energetyczne (Dz.U. nr 54, poz. 348 z późniejszymi zmianami)
- ustawę z 18 grudnia 1998 r. o wspieraniu przedsięwzięć termomodernizacyjnych (Dz.U. nr 162, poz. 1121 z późniejszymi zmianami)

Według polskiego systemu prawnego ochrona zasobów środowiska, w tym również ochrona powietrza, realizowana jest poprzez:

- kształtowanie standardów jakości powietrza atmosferycznego, kontrolę ich osiągnięcia oraz podejmowanie działań służących ich nie przekraczaniu lub przywracaniu stanu wymaganego na obszarach, gdzie standardy te zostały przekroczone
- kształtowanie standardów emisyjnych z instalacji, urządzeń i procesów technologicznych
- kształtowanie jakości wytwarzanych produktów pod kątem zawartości niepożądanych substancji zanieczyszczających lub emisji zanieczyszczeń związanej z ich użytkowaniem (normy produktowe jakości paliw samochodowych, zawartość siarki w paliwach i olejach opałowych itp.)

Szczególne znaczenie dla obowiązujących w Polsce uregulowań posiadają obowiązujące w Unii Europejskiej i w całości transponowane (lub w najbliższym czasie transponowane) podstawowe regulacje prawne w zakresie ochrony jakości powietrza, w szczególności:

- dyrektywa Rady 96/62/WE z 27 września 1996 r w sprawie oceny i zarządzania jakością powietrza w otoczeniu (tzw. dyrektywa ramowa) i dyrektywy pochodne – dyrektywy córki (dyrektywa 99/30/WE, dyrektywa 92/72/EWG, dyrektywa 2002/3/WE)
- dyrektywa Rady 94/63/WE w sprawie kontrolowania emisji lotnych związków organicznych VOC powstających w wyniku magazynowania benzyn i jej dystrybucji z terminali do stacji obsługi
- dyrektywa Rady 1999/13/WE w sprawie emisji lotnych związków organicznych ze stosowania rozpuszczalników organicznych

- dyrektywa Rady 2000/69/WE w sprawie zawartości benzenu i tlenku węgla w powietrzu
- dyrektywa Rady 99/32/WE w sprawie redukcji zawartości siarki w paliwach płynnych,

jak również w zakresie ograniczenia emisji zanieczyszczeń przemysłowych, obejmujące w szczególności kluczową dla zapobiegania i zmniejszania zanieczyszczeń powietrza:

- dyrektywę Rady 96/61/WE w sprawie zintegrowanego zapobiegania i kontroli zanieczyszczeń (IPPC) oraz
- dyrektywa Rady 2001/80/WE w sprawie ograniczenia emisji niektórych zanieczyszczeń do powietrza z dużych źródeł spalania paliw,
- dyrektywa Rady 2001/81/WE w sprawie krajowych pułapów emisji dla niektórych zanieczyszczeń powietrza atmosferycznego,
- dyrektywa Rady 2001/77/WE w sprawie promocji energii elektrycznej ze źródeł odnawialnych na wewnętrznym rynku energii elektrycznej.

Kluczowe znaczenie dla polityki ochrony powietrza atmosferycznego i przeciwdziałania zmianom klimatu posiadać będzie Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2003/87/WE z 13.10.2003 r. w sprawie handlu uprawnieniami do emisji gazów cieplarnianych.

W zakresie wykorzystania energii odnawialnej polski system prawny transponuje następujące dokumenty europejskie:

- Dyrektywa Rady 96/92/WE z dnia 19 grudnia 1996 r. w sprawie wspólnych zasad wewnętrznego rynku elektroenergetycznego,
- Dyrektywa Rady 001/77/WE z dnia 27 września 2000 r. w sprawie promocji wykorzystania energii elektrycznej ze źródeł odnawialnych na wewnętrznym rynku energii elektrycznej.

3.4.2.3. Cel strategiczny i cele średniookresowe do 2010r.

Cele strategiczne oraz cele średniookresowe w zakresie ochrony powietrza atmosferycznego, przeciwdziałania zmianom klimatycznym i wykorzystanie energii odnawialnej na terenie gminy pozostawać będą w związku z celami ekologicznymi określonymi w II Polityce ekologicznej państwa i w „Programie ochrony środowiska województwa opolskiego na lata 2003 – 2006 z perspektywą na lata 2007 – 2010”. Cechami tej polityki jest między innymi zwiększenie liczby zanieczyszczeń objętych działaniami prewencyjnymi, konsekwentna realizowana likwidacja zanieczyszczeń u źródła, minimalizacja zużycia surowców i energii, egzekwowanie standardów emisyjnych, imisyjnych i produktowych.

Realizacja celu strategicznego województwa do roku 2010 – ochrona powietrza przed zanieczyszczeniem – prowadzona będzie na drodze realizacji celów średniookresowych, ukierunkowanych na:

- kontynuację działań zmierzających do redukcji emisji zanieczyszczeń atmosferycznych do poziomów określonych w polityce ekologicznej państwa
- budowę systemu zarządzania ochroną powietrza atmosferycznego
- wdrożenie mechanizmów rynkowych, sprzyjających podejmowaniu działań

w zakresie ochrony powietrza i przeciwdziałania zmianom klimatu

Cel strategiczny polityki ekologicznej gminy w zakresie ochrony powietrza atmosferycznego, przeciwdziałania zmianom klimatycznym i wykorzystania energii odnawialnej zgodnie z zasadą integracji polityki ekologicznej nawiązuje do celu strategicznego zawartego w „Programie ochrony województwa opolskiego (...)”.

W związku z powyższym uznaje się, że celem strategicznymi w zakresie ochrony powietrza atmosferycznego na terenie gminy Branice będzie:

1. stworzenie podstaw merytorycznych i formalnych do świadomego i formalnego sterowania rozwojem przestrzennym i gospodarczym gminy uwzględniającym wymagania w zakresie stanu higieniczno-sanitarnego powietrza atmosferycznego
2. uzyskanie dobrej jakości powietrza atmosferycznego elementem trwałej poprawy standardu życia mieszkańców i utrzymania dobrego stanu środowiska przyrodniczego gminy.

Osiągnięcie założonego celu strategicznego wymagać będzie uruchomienia działań kierunkowych, obejmujących między innymi:

1. Podjęcie działań w zakresie przebudowy technologicznej zakładów przemysłowych i jednostek realizujących cele publiczne, sprzyjających obniżeniu zanieczyszczenia powietrza i ograniczeniu emisji gazów cieplarnianych.
2. Tworzenie preferencji dla nowych podmiotów gospodarczych wykorzystujących nowe, przyjazne środowisku technologie wytwarzania.
3. Kontynuację działań ograniczających niską emisję zanieczyszczeń.
4. Preferencje dla szerszego wykorzystywania odnawialnych źródeł energii.
5. Organizację sprawnego systemu zarządzania powietrzem
6. Monitorowanie zmian przestrzennych obszarów zanieczyszczenia powietrza oraz realizację programu ochrony powietrza.
7. Edukację ekologiczną mieszkańców w kierunku oszczędności energii i kreowania nowych wzorców konsumpcji.

Cele średnio i krótkookresowe określone zostały w powiązaniu z celami polityki ekologicznej państwa i województwa, w dostosowaniu do lokalnego poziomu zarządzania i możliwości realizacji polityki ekologicznej. Wyznaczone cele uwzględniają również cele, priorytety i działania sformułowane w strategicznych dokumentach z zakresu polityki regionalnej państwa i województwa (ZPORR, program rozwoju województwa, kontrakt wojewódzki, sektorowe programy operacyjne), jak również priorytetowe kierunki działań wojewódzkiego oraz powiatowego i gminnego funduszu ochrony środowiska. Wyznaczone krótko

i średniookresowe cele stanowią uzupełniający się układ, którego konsekwentna realizacja w dłuższym horyzoncie czasowym prowadzić będzie do realizacji celu strategicznego. Cele te obejmują:

- **cele krótkookresowe w okresie do 2006 r.**
  1. Prowadzenie działań zmierzających do trwałego ograniczania emisji zanieczyszczeń i uzyskania wymaganych standardów jakości powietrza.
  2. Stworzenie podstaw dla organizacji systemu monitorowania i zarządzania powietrzem atmosferycznym.
  3. Stworzenie podstaw do popularyzacji i wykorzystania energii odnawialnej w bilansie energetycznym gminy

- **cele średniookresowe w okresie do 2010 r.**
  1. Redukcja emisji zanieczyszczeń powietrza do poziomów wynikających z polityki państwa i przeciwdziałania zmianom klimatu w przemyśle, komunikacji i sektorze komunalnym.
  2. Zwiększenie wykorzystania energii odnawialnej w bilansie energetycznym do wymaganych poziomów (7.5 % - 2010 r.; 14 % - 2020 r.).
  3. Doskonalenie systemu zarządzania powietrzem, stanowiącego podstawę sprawnego systemu monitorowania i koordynacji działań zapobiegających zanieczyszczeniu.

Zakładane cele emisyjne zmierzać będą do osiągnięcia wyznaczonych przez politykę państwa poziomy emisyjne, w tym:

- ograniczenie emisji zanieczyszczeń pyłowych o 75 %, dwutlenku siarki o 56 %, dwutlenku azotu o 31 %, lotnych związków organicznych (LZO) o 31 %, amoniaku o 8 % w stosunku do roku bazowego 1990 oraz gazów cieplarnianych o 6 % w stosunku do roku bazowego 1988
- ograniczenie emisji toksycznych substancji z grupy metali ciężkich i trwałych zanieczyszczeń organicznych (TZO), zgodnie z wymaganiami protokołów z Aarhus do Konwencji w sprawie transgranicznego zanieczyszczenia powietrza na dalekie odległości
- wycofanie z użytkowania do 2005 r. benzynę ołowiową oraz całkowicie dostosować wymagania dotyczące benzyn i oleju napędowego do norm europejskich
- intensyfikować proces eliminacji bądź ograniczania użytkowania wyrobów i urządzeń zawierających rtęć, ołów, kadm i PCB oraz substancji niszczących warstwę ozonową
- wprowadzić w szerokim zakresie najlepsze dostępne techniki (BAT) w zakresie ochrony powietrza (instalacje IPPC, w szczególności w energetyce, przemyśle i sektorze komunalnym).

Program ochrony środowiska województwa opolskiego jako ważny cel do osiągnięcia w perspektywie roku 2010 uznaje stworzenie systemu zarządzania, stanowiącego podstawę dla prowadzenia skoordynowanych działań w zakresie poprawy jakości powietrza atmosferycznego w wyznaczonych strefach (w tym na obszarach występowania przekroczeń norm dopuszczalnych), stałego monitorowania i prognozowania zmian emisji zanieczyszczeń oraz podejmowania działań zapobiegawczych w przypadku przekroczenia poziomów normatywnych. Kluczowym zagadnieniem systemu zarządzania będzie opracowanie i wdrożenie jednolitego systemu bilansowania i weryfikowania ładunków zanieczyszczeń

wprowadzanych do powietrza atmosferycznego.

Istotnym celem ekologicznym w zakresie ochrony powietrza jest wdrożenie na wszystkich poziomach mechanizmów ekonomicznych i organizacyjnych, sprzyjających podejmowaniu działań w zakresie ochrony powietrza i przeciwdziałania zmianom klimatycznym (ograniczenie emisji gazów cieplarnianych), w szczególności mechanizmów handlu emisjami, zasad wspólnych przedsięwzięć i czystszej produkcji. Ekonomizacji działań sprzyjać będzie upowszechnianie systemów zarządzania środowiskowego i przeglądów ekologicznych w sektorze gospodarki.

W nakreślony schemat działań podstawowych wpisywać się będą również wynikające z zobowiązań międzynarodowych i polityki krajowej działania, zmierzające do zwiększenia wykorzystania energii z odnawialnych źródeł energii.

3.4.2.4. Główne działania na lata 2004-2006 realizujące założone cele

Realizacja wyznaczonych celów w zakresie ochrony powietrza wymaga podejmowania szeregu działań, ukierunkowanych na zapobieganie, ograniczanie i usuwanie zanieczyszczeń oraz ich skutków, tworzenie lokalnego systemu zarządzania ochroną powietrza, preferowanie mechanizmów rynkowych i podstaw ekologiczacji rozwoju gminy.

Głównym obszarem działań ochronnych będą przedsięwzięcia podejmowane w sektorach mających największy wpływ na kształtowanie stanu higieniczno-sanitarnego: w przemyśle, gospodarce komunalnej i w komunikacji.

Emisja zanieczyszczeń z sektora przemysłowego

W chwili obecnej na terenie gminy funkcjonuje niewielka ilość podmiotów gospodarczych powodujących istotną emisję zanieczyszczeń atmosferycznych. Jednakże część z nich wymaga uregulowania stanu formalno-prawnego poprzez uzyskanie pozwolenia na wprowadzanie gazów i pyłów do powietrza, lub zgłoszenia eksploatowanych instalacji.

Emisja zanieczyszczeń z sektora komunalnego

Największy wpływ na jakość powietrza na terenie gminy Branice posiadają lokalne kotłownie pracujące dla potrzeb centralnego ogrzewania budynków mieszkalnych, obiektów użyteczności publicznej i małych podmiotów gospodarczych oraz indywidualne źródła grzewcze w gospodarstwach domowych.

Zgodnie z *Projektem założeń do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe gminy Branice* zaleca się:

- przeprowadzenie działań termoizolacyjnych zmniejszających zapotrzebowanie ciepła w sektorze mieszkaniowym, gdyż obliczone na podstawie badań wskaźniki jednostkowego zapotrzebowania na energię cieplną w poszczególnych rejonach ciepłowniczych są wyższe niż zalecane w normach, co wskazuje na istnienie możliwości redukcji zapotrzebowania na energię cieplną
- przeprowadzenie działań zmierzających do stopniowej zmiany źródeł energii na źródła ekologiczne, w pierwszej kolejności wykorzystując lokalnie pozyskiwane nośniki energii, w szczególności słomę

- zaplanowanie, dla budynków użyteczności publicznej, harmonogramu i kosztów audytu energetycznego oraz działań z zakresu termorenowacji i modernizacji systemu ogrzewania

W ramach ograniczania emisji zanieczyszczeń z sektora komunalnego prowadzone będą działania promujące wykorzystanie energii ze źródeł odnawialnych, tak, aby w roku 2010 uzyskać wymagane przez II Politykę ekologiczną państwa i zobowiązania międzynarodowe udziały energii odnawialnej w energii zużywanej ogółem.

Powszechnym i stosunkowo łatwo osiągalnym dzięki zachętom finansowym kierunkiem działania będą prace termo modernizacyjne i renowacje systemów grzewczych, sprzyjające oszczędności energii. Duża rola przypisywana będzie rozbudzeniu świadomości ekologicznej mieszkańców.

Emisja zanieczyszczeń z komunikacji.

Pomimo istotnego wzrostu natężenia ruchu w ostatnich latach na odcinkach dróg wojewódzkich i powiatowych, emisja zanieczyszczeń komunikacyjnych jest stosunkowo niewielka i można zakładać iż jeszcze przez dłuższy okres – wykraczający poza ramy niniejszego programu – nie będzie stanowić problemu na terenie gminy Branice.

Pomimo tego iż w chwili obecnej nie stwierdza się występowania istotnych problemów związanych z nadmierną emisją zanieczyszczeń komunikacyjnych, należy podejmować działania natury organizacyjnej i planistycznej mające na celu prawidłową lokalizację funkcji wymagających ochrony w stosunku do układu komunikacyjnego. Można to realizować przy wykorzystaniu planów zagospodarowania przestrzennego i opracowań ekofizjograficznych.

Wśród kierunków działania ważne znaczenie przypisuje się podniesieniu standardu życia mieszkańców, zapewnienie możliwości do rekreacji i przebudowy dotychczasowych wzorców konsumpcji. Przewidywane działania obejmować będą również opracowanie i rozpoczęcie realizacji spójnej koncepcji ścieżek rowerowych.

Wykorzystanie energii odnawialnej

Krajowe dokumenty strategiczne dotyczące wykorzystania energii odnawialnej zakładają zwiększenie udziału energii ze źródeł odnawialnych w bilansie paliwowym kraju do 7 % w roku 2010 i 14 % w roku 2020. Realizacja tego celu wymaga podjęcia szeregu działań nie tylko na poziomie krajowym i regionalnym, ale również na poziomie lokalnym.

Następnym etapem będzie realizacja urządzeń i instalacji do produkcji i transportu energii ze źródeł odnawialnych, nie tylko przez celowe działania ludności i indywidualnych podmiotów gospodarczych, ale również przez podmioty komunalne (np. oczyszczalnie ścieków, wysypiska odpadów komunalnych, fermy hodowlane itp.).

Ważną rolę we wdrażaniu energii z odnawialnych źródeł spełniać będzie powiatowy i gminny fundusz ochrony środowiska.

System monitorowania i zarządzania powietrzem atmosferycznym

Podstawą prowadzenia skoordynowanych działań w zakresie ochrony powietrza atmosferycznego jest budowa spójnego systemu monitorowania i zarządzania. Utworzenie takiego systemu należy do kompetencji organów administracji państwowej, jednak również na poziomie lokalnym wskazane jest gromadzenie informacji na temat funkcjonujących źródeł i wielkości emisji, egzekwowania ustawowych obowiązków emitentów zanieczyszczeń. Całość zebranej informacji ułatwiać będzie również – w ramach ogólnego systemu - dostęp społeczeństwa do informacji o środowisku i jego ochronie.

Istotnym celem ekologicznym w zakresie ochrony powietrza jest wdrożenie na wszystkich poziomach mechanizmów ekonomicznych i organizacyjnych, sprzyjających podejmowaniu działań w zakresie ochrony powietrza, przeciwdziałania zmianom klimatycznym (ograniczenie emisji gazów cieplarnianych) i wykorzystania energii odnawialnej, w szczególności mechanizmów handlu emisjami, zasad wspólnych przedsięwzięć i czystszej produkcji. Ekonomizacji działań sprzyjać będzie upowszechnianie systemów zarządzania środowiskowego i przeglądów ekologicznych w sektorze gospodarki.

Zadania przewidziane do realizacji w okresie 2004-2006 i wstępnie na okres 2007-2010 należą do zadań:

- koordynowanych - inwestycyjnych i pozainwestycyjnych, obciążających głównie podmioty gospodarcze, organy administracji rządowej i samorządowej stopnia wojewódzkiego, finansowanych ze środków przedsiębiorstw oraz ze środków zewnętrznych, będących w dyspozycji organów i instytucji szczebla wojewódzkiego i centralnego,
- własnych - inwestycyjnych i pozainwestycyjnych, realizowanych przez samorząd lokalny i podległe mu jednostki organizacyjne, finansowane w całości lub częściowo ze środków będących w dyspozycji gminy

Zestawienie celów krótkookresowych i kierunków działań w okresie 2004-2006 wraz z określeniem uczestników i jednostek organizacyjnych odpowiedzialnych za ich realizację zawarto w tabeli nr 9.

Tabela 9. Cele i kierunki działań na lata 2004-2006 w zakresie ochrony powietrza, przeciwdziałania zmianom klimatu i wykorzystania odnawialnych źródeł energii.

Lp	Cele krótkookresowe i kierunki działania do 2006 r.	Uczestnicy – jednostki odpowiedzialne
1	2	3
PROWADZENIE DZIAŁAŃ ZMIERZAJĄCYCH DO TRWAŁEGO OGRANICZANIA EMISJI ZANIECZYSZCZEŃ I UZYSKANIA WYMAGANYCH STANDARDÓW JAKOŚCI POWIETRZA		
Sektor komunalny (ograniczenie niskiej emisji zanieczyszczeń).		
1	Rozbudowa i modernizacja sieci ciepłowniczej, systemu grzewczego i gazowniczego.	Podmioty gospodarcze, Urząd Gminy, samorządowe jednostki organizacyjne
2	Termomodernizacja obiektów, renowacja systemów grzewczych i oszczędność energii.	Urząd Gminy, Regionalna Agencja Poszanowania Energii, GFOŚiGW, PFOŚiGW, WFOŚiGW
3	Edukacja ekologiczna mieszkańców – poszanowanie energii.	Urząd Gminy, Regionalna Agencja Poszanowania Energii, GFOŚiGW, PFOŚiGW
Komunikacja		
1	Poprawa stanu technicznego dróg i innych obiektów infrastruktury komunikacyjnej.	Starostwo Powiatowe w Głubczycach, Urząd Gminy
2	Wytyczenie i realizacja systemu ścieżek rowerowych – upowszechnianie zdrowego stylu życia.	Starostwo Powiatowe w Głubczycach, Urząd Gminy, WFOŚiGW, PFOŚiGW, GFOŚiGW
3	Zapobieganie konfliktom środowiskowym – skuteczna polityka przestrzenna gminy (zapobieganie przez planowanie przestrzenne i opracowania ekofizjograficzne).	Urząd Miejski
STWORZENIE PODSTAW DLA ORGANIZACJI SYSTEMU MONITOROWANIA I ZARZĄDZANIA POWIETRZEM ATMOSFERYCZNYM		
1	Budowa miejskiej bazy danych emisyjno – imisyjnych dla potrzeb zarządzania środowiskiem, z wykorzystaniem GIS.	Urząd Gminy, PFOŚiGW, GFOŚiGW,
2	Działania informacyjne i kontrolne, umożliwiające dostęp do informacji publicznej (w formie elektronicznej).	Urząd Gminy, PFOŚiGW, GFOŚiGW, Marszałek Wojewódz.
STWORZENIE PODSTAW WZROSTU WYKORZYSTANIA ENERGII ODNAWIALNEJ		
1	Opracowanie bilansu potencjalnej do uzyskania energii ze źródeł odnawialnych.	Regionalna Agencja Poszanowania Energii, Urząd Gminy

3.4.3 Ochrona przed hałasem

3.4.3.1 Stan wyjściowy

Nad podstawie wyników prac prowadzonych w celu poznania przemysłowych źródeł hałasu występujących na terenie gminy Branice można stwierdzić, iż generalnie brak jest istotnych źródeł hałasu pracujących w sposób ciągły i oddziałujących na większe tereny o charakterze chronionym.

Stwierdzono obecność zaledwie kilku zakładów produkcyjnych emitujących hałas i powodujących przekroczenia standardów, ale tylko w swoim bezpośrednim otoczeniu. Ograniczenie emisji hałasu w ich przypadku jest kwestią niewielkich inwestycji, a często zmian organizacyjnych.

W większości przypadków brak jest danych pomiarowych charakteryzujących oddziaływanie obiektów na środowisko, z tego też względu wskazano 7 obiektów potencjalnie uciążliwych dla jakich konieczne jest przeprowadzenie pomiarów poziomu hałasu.

Oceniając stan klimatu akustycznego, a szczególnie jego składową pochodzącą od źródeł komunikacyjnych, w gminie Branice, można stwierdzić, że hałas komunikacyjny nie stanowi istotnego – wielkoobszarowego - zagrożenia dla środowiska na terenie całej gminy, zarówno w porze dziennej jak i nocnej. Zmierzone poziomy hałas w poszczególnych miejscowościach zamykają się w przedziale od 52,8dB(A) w Posucicach do 66dB(A) w Dzbańcach. Zakładając, że pomiary wykonywane były w okresie letnim, a więc w czasie, w jakim trwają intensywne prace rolne, można przyjąć, że przedstawiona charakterystyka klimatu akustycznego opisuje stan najbardziej niekorzystny.

W czasie prowadzonych prac zidentyfikowano jednakże kilka miejsc gdzie dopuszczalne poziomy hałas mogą być przekroczone. Są to głównie obiekty związane z pobytem dzieci i młodzieży, a także obiekty domów opieki społecznej. Szczególną uwagę zwrócono na:

- szkołę podstawową w Lewicach
- dom opieki społecznej w Dzbańcach – Osiedle
- przedszkole i tereny szpitalne w Branicach

Istnieje konieczność przeprowadzenia pomiarów ciągłych – zgodnie z obowiązującą metodyką referencyjną, pozwalających ustalić czy na tych terenach w okresie prowadzenia prac rolniczych (wiosna i lato), nie występują przekroczenia dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku. Okres pomiarów jest szczególnie ważny w przypadku dwóch pierwszych z wymienionych powyżej obszarów.

Na terenie gminy Branice nie występują żadne szlaki kolejowe, stąd też nie ma zagrożenia związanego z nadmierną emisją hałasu komunikacyjnego generowanego przez ruch kolejowy.

3.4.3.2 Uwarunkowania prawne

Ochrona środowiska przed nadmiernym hałasem realizowana jest głównie na podstawie następujących przepisów prawnych:

- ustawę z 27 kwietnia 2001r. Prawo ochrony środowiska (Dz.U. z dnia 20 czerwca 2001, nr 62, poz. 627) wraz z przepisami wykonawczymi

- ustawa z dnia 27 lipca 2001 o wprowadzeniu ustawy – Prawo ochrony środowiska, ustawy o odpadach oraz o zmianie niektórych ustaw (Dz.U. z dnia 18 września 2001, nr 100, poz. 1085)
- ustawa z dnia 3 października 2003 o zmianie ustawy – Prawo ochrony środowiska, oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z dnia 7 listopada 2003, nr 190, poz. 1865)
- rozporządzenie Ministra Ochrony Środowiska Zasobów Naturalnych i Leśnictwa z dnia 13 maja 1998 w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku (Dz.U. z dnia 01 czerwca 1998, nr 66, poz. 436)
- rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 09 stycznia 2002 w sprawie wartości progowych poziomów hałasu (Dz.U. z dnia 31 stycznia 2002, nr 8, poz. 81)
- rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 14 października 2002 w sprawie szczegółowych wymagań jakim powinien odpowiadać program ochrony środowiska przed hałasem (Dz.U. z dnia 29 październik 2002, nr 179, poz. 1489)
- rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 17 stycznia 2003 w sprawie rodzajów wyników pomiarów prowadzonych w związku z eksploatacją dróg, linii kolejowych, linii tramwajowych, lotnisk oraz portów które powinny być przekazywane właściwym organom ochrony środowiska, oraz terminów i sposobów ich prezentacji (Dz.U. z dnia 06 lutego 2003, nr 18, poz. 164)
- rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 23 stycznia 2003 w sprawie wymagań w zakresie prowadzenia pomiarów poziomów w środowisku substancji lub energii przez zarządzającego drogą, linią kolejową, linią tramwajową, lotniskiem, portem (Dz.U. z dnia 28 luty 2003, nr 35, poz. 308)
- rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 27 luty 2003 w sprawie rodzajów wyników pomiarów prowadzonych w związku z eksploatacją instalacji lub urządzenia, przekazywanych właściwym organom ochrony środowiska oraz terminu i sposobu ich prezentacji (Dz.U. z dnia 08 kwiecień 2003, nr 59, poz. 529)
- rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 13 czerwiec 2003 w sprawie wymagań w zakresie prowadzenia pomiarów wielkości emisji (Dz.U. z dnia 27 czerwiec 2003, nr 110, poz. 1057)
- rozporządzenie Ministra Gospodarki Pracy i Polityki Społecznej z dnia 02 lipca 2003 w sprawie zasadniczych wymagań dla urządzeń używanych na zewnątrz pomieszczeń w zakresie emisji hałasu do środowiska (Dz.U. z dnia 7 sierpień 2003, nr 138, poz. 1316)
- rozporządzenie Ministra Środowiska w sprawie sporządzania map akustycznych w związku z eksploatacją dróg, linii kolejowych i lotnisk (projekt)

Istotne znaczenie dla obowiązujących przepisów prawa krajowego posiadają wspólnotowe regulacje prawne, a w tym Dyrektywa 2002/49/EC z dnia 25.06.2002 w sprawie oceny i zarządzania hałasem środowiskowym

3.4.3.3. Cel strategiczny i cele średniookresowe do 2010 roku

Podstawowym celem programu gminy Branice w zakresie ochrony przed hałasem jest zmniejszenie powierzchni obszarów i liczby mieszkańców objętych zasięgiem szkodliwego oddziaływania hałasu komunikacyjnego i przemysłowego. Cel ten jest identyczny z celami polityki ekologicznej państwa oraz programu ochrony środowiska województwa opolskiego.

Dla osiągnięcia celu strategicznego koniecznym jest podjęcie następujących kierunków działań

- podjęcie i systematyczne wykonywanie podstawowych badań pomiarowych
- wykonywanie i systematyczna aktualizacja map akustycznych
- dokładne określenie populacji zagrożonej ponadnormatywnym hałasem w miejscach jej stałego pobytu (tereny mieszkaniowe, usług oświaty, opieki społecznej itp.) – na podstawie sporządzanych map akustycznych
- doskonalenie istniejących i wdrożenie nowych mechanizmów i procedur administracyjnych
- monitorowanie zmian przestrzennych stanu zagrożenia hałasem i realizacji programów ochrony przed hałasem

Do głównych celów średniookresowych warunkujących realizację celu strategicznego w zakresie ochrony przed hałasem na terenie gminy Branice należy zaliczyć:

- **cele średniookresowe do 2010 r.**
  1. Jednoznaczna identyfikacja terenów objętych ponadnormatywnym oddziaływaniem w zakresie emisji hałasu komunikacyjnego i przemysłowego w środowisku.
  2. Doskonalenie istniejących i kształtowanie nowych mechanizmów i procedur administracyjnych umożliwiających zapobieganie rozszerzaniu obszarów i powiększaniu wielkości populacji zagrożonych hałasem
  3. Monitorowanie zmian przestrzennych stanu zagrożenia hałasem i realizacji programu ochrony przed hałasem
- **cele krótkookresowe do 2006 r.**
  1. Rozpoczęcie monitorowania stanu zagrożenia hałasem na terenach chronionych, położonych w sąsiedztwie odcinków dróg na terenach wsi.
  2. Podjęcie działań administracyjnych w stosunku do zarządzających zakładami i instalacjami, których funkcjonowanie może powodować przekroczenie dopuszczalnych poziomów natężenia hałasu w środowisku
  3. Opracowanie i wdrożenie planu działań zapewniających systematyczne pozyskiwanie wiarygodnych danych o zagrożeniu hałasem, minimalizację kosztów realizacji monitoringu akustycznego i upublicznianie posiadanych danych pomiarowych

3.4.3.4. Główne działania na lata 2004-2006 realizujące założone cele

Zestawienie celów krótkoterminowych i kierunków działań w latach 2004-2006 wraz z określeniem jednostek odpowiedzialnych za ich realizację zawarto w tabeli nr 10.

Podjęcie realizacji tych działań ma stanowić początek wdrażania programu poprawy jakości warunków życia mieszkańców, który będzie realizowany poprzez programy ochrony przed hałasem, uchwalane przez Radę Gminy i mające charakter aktów prawa miejscowego.

Ze względu na stosunkowo duże koszty realizacji programów walki z hałasem, decyzje w tym zakresie muszą być podejmowane w oparciu o wiarygodne dane pomiarowe, aby uniknąć przypadkowości podejmowanych działań.

Pozyskiwanie danych pomiarowych powinno jedynie w części obciążać środki publiczne [budżet gminy i fundusze celowe] a poprzez odpowiednią organizację pracy wydziałów właściwych w sprawach: zagospodarowania przestrzennego, ochrony środowiska i infrastruktury miejskiej umożliwić pozyskiwanie takich danych w ramach postępowania w sprawie ocen oddziaływania na środowisko, przygotowywania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego oraz przygotowywania inwestycji miejskich do realizacji.

Działania podejmowane przez Urząd Gminy muszą mieć charakter długofalowy a jego wdrożenie powinno być uprzednio przygotowane tak aby:

- zapewnić wiarygodność i porównywalność pozyskiwanych w długim okresie czasu wyników pomiarowych poprzez ustalenie obowiązujących metodyk pomiarowych i formy przekazywania dokumentacji pomiarowej,
- obniżyć koszty pozyskiwania wyników badań ze środków publicznych, poprzez nakładanie obowiązku wykonywania stosownych pomiarów, według ściśle określonych metodyk, w ramach; przygotowywanych raportów o oddziaływaniu na środowisko, sporządzaniu opracowań ekofizjograficznych dla potrzeb miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, oraz wykonywaniu badań i pomiarów przy zgłaszaniu oddania inwestycji do użytkowania ,
- ustalić formę i zasady udostępniania i prezentacji wyników pomiarów mieszkańcom gminy Gminy, przede wszystkim poprzez wykorzystanie strony internetowej Urzędu Gminy

Zadania przewidziane do realizacji w okresie 2004-2006 i wstępnie na okres 2007-2010 należą do zadań:

- koordynowanych - inwestycyjnych i pozainwestycyjnych, obciążających głównie podmioty gospodarcze, organy administracji rządowej i samorządowej stopnia wojewódzkiego, finansowanych ze środków przedsiębiorstw oraz ze środków zewnętrznych, będących w dyspozycji organów i instytucji szczebla wojewódzkiego i centralnego,
- własnych - inwestycyjnych i pozainwestycyjnych, realizowanych przez samorząd lokalny i podległe mu jednostki organizacyjne, finansowane w całości lub częściowo ze środków będących w dyspozycji gminy

Zestawienie celów krótkookresowych i kierunków działań w okresie 2004-2006 wraz z określeniem uczestników i jednostek organizacyjnych odpowiedzialnych za ich realizację zawarto w tabeli nr 10.

Tabela 10. Cele i kierunki działań na lata 2004-2006 w zakresie ochrony przed hałasem

Lp.	Cele krótkookresowe i kierunki działania do 2006r.	Uczestnicy – jednostki odpowiedzialne i współpracujące
1	2	3
Rozpoczęcie monitorowania stanu zagrożenia hałasem na terenach chronionych, położonych w sąsiedztwie dróg wojewódzkich i powiatowych.		
1	Całodobowy pomiar natężenia hałasu komunikacyjnego w miejscowościach położonych przy drodze wojewódzkiej nr 419	Urząd Gminy, Starostwo Powiatowe, Wojewódzki Zarząd Dróg
2	Całodobowy pomiar natężenia hałasu komunikacyjnego w miejscowościach położonych przy drogach powiatowych	Urząd Gminy, Starostwo Powiatowe
Podjęcie działań administracyjnych w stosunku do zarządzających zakładami, instalacjami i urządzeniami, których funkcjonowanie powoduje przekroczenie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku		
1	Zakłady wytwórcze i usługowe działające w sektorze pozarolniczym	Urząd Gminy, Starostwo Powiatowe
2	Instalacje i urządzenia związane z obsługą rolnictwa	Urząd Gminy, Starostwo Powiatowe
Opracowanie i wdrożenie planu działań zapewniających systematyczne pozyskiwanie wiarygodnych danych o zagrożeniu hałasem, minimalizację kosztów monitoringu akustycznego i upublicznianie posiadanych danych pomiarowych		
1	Ustalenie metod pomiarowych monitoringu akustycznego i formy przekazywania wyników pomiarowych, dla potrzeb budowy bazy danych o stanie zagrożenia hałasem na terenie gminy Branice	Urząd Gminy, Starostwo Powiatowe
2	Opracowanie i wdrożenie budowy bazy danych m.in. w zakresie gromadzenia informacji o stanie zagrożenia hałasem	Urząd Gminy, Starostwo Powiatowe
3	Koordinacja działań pomiędzy referatami Urzędu Gminy Branice w zakresie pozyskiwania informacji o zagrożeniu hałasem w ramach prowadzonych postępowań w sprawie ocen oddziaływania na środowisko, przygotowywania projektowej inwestycji miejskich, opracowywania projektów miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, wykonywaniu badań i pomiarów na etapie oddawania inwestycji do użytkowania itp.	Urząd Gminy
4	Opracowanie zasad i formy udostępniania wyników pomiarów zagrożenia hałasem oraz prezentowania ich na stronie internetowej Urzędu Gminy Branice	Urząd Gminy
5	Opracowania szczegółowego planu realizacji pomiarów stanu zagrożenia hałasem na lata 2004-2006 z uwzględnieniem możliwości pozyskiwania danych pomiarowych ze źródeł o których mowa w pkt 3	Urząd Gminy

3.4.4. Ochrona przed promieniowaniem elektromagnetycznym

3.4.4.1. Stan wyjściowy

Źródła powodujące oddziaływanie w zakresie elektromagnetycznego promieniowania niejonizującego można podzielić na trzy grupy:

- linie i stacje elektroenergetyczne
- stacje bazowe cyfrowej telefonii komórkowej oraz nadajniki radiowe
- niezorganizowane źródła promieniowania elektromagnetycznego (anten nadawczo odbiorcze CB-radia)

Sieć elektroenergetyczna na terenie gminy Branice złożona jest głównie z linii przesyłowych 15kV i 0,4kV oraz stacji transformatorowych 15/0,4kV. Na terenie gminy znajdują się także dwie Małe Elektrownie Wodne:

- w miejscowości Branice Zamek o mocy zainstalowanej 30kW
- w miejscowości Bliszczycze o mocy zainstalowanej 22kW

System ten jest źródłem pola elektromagnetycznego o częstotliwości 50Hz. Rejestrowane natężenia pól elektrycznych w pobliżu napowietrznych linii średniego napięcia wynoszą poniżej 0,3kV/m, a natężenia pola magnetycznego zamykają się w zakresie 0,8 – 16 A/m. W przypadku stacji transformatorowych średnich napięć, natężenie pól elektrycznych w ich pobliżu nie przekracza wartości 0,2kV/m, a wartość składowej magnetycznej – 0,15A/m. Poziomy te nie stanowią zagrożenia a ich wpływ na jakość środowiska jest pomijalny.

Na terenie gminy Branice znajduje się jedna stacja bazowa cyfrowej telefonii komórkowej. Jest ona położona w Branicach przy ul. Żymierskiego 2. W skład stacji wchodzi: 6 anten sektorowych oraz jedna antena paraboliczna łączności radiowej. Anteny umieszczone zostały na 50m wieży kratownicowej. Granica poziomu dopuszczalnego gęstości mocy 0,1W/m² przebiega w odległości ok. 25 metrów w kierunku promieniowania anteny. Poza osią promieniowania, gęstość mocy osiąga wartość dopuszczalną już w odległości kilku metrów. Zarówno lokalizacja stacji jak i wysokość umieszczenia anten sprawiają, że stacja ta nie stanowi zagrożenia a jej wpływ na jakość środowiska ma charakter lokalny tj. o zasięgu 20-30m.

Wymienione wyżej obiekty powinny posiadać pozwolenie na emitowanie pól elektromagnetycznych do środowiska – zgodnie z art.234 ustawy z dnia 27.04.2001 Prawo ochrony środowiska [Dz.U. z dnia 20.06.2001, nr 62, poz. 627].

Do niezorganizowanych źródeł promieniowania elektromagnetycznego należą anteny nadawczo odbiorcze CB-radia. Pracują one w zakresie częstotliwości od 26,96MHz do 27,28MHz a najwyższe zmierzone wartości natężenia pola elektrycznego dla anten umieszczonych na pojazdach zawierają się w przedziale 30 – 140 V/m, czyli wielokrotnie przekraczają wartość dopuszczalną 7V/m. Należy jednak zauważyć, że problemem jest zupełny brak kontroli nad ilością anten CB-radio.

Dla rozwoju gminy istotnym jest jednoznaczne określenie zasięgu występowania pól elektromagnetycznych o wartościach większych niż dopuszczalne, aby zabezpieczyć je przed dostępem ludności lub sytuowania obiektów przeznaczonych na stały lub czasowy pobyt ludzi.

3.4.4.2. Uwarunkowania prawne

Ochrona środowiska i zdrowia ludzi przed elektromagnetycznym promieniowaniem niejonizującym szkodliwym dla ludzi i środowiska realizowana jest na podstawie przepisów:

- ustawy z 27 kwietnia 2001r. Prawo Ochrony Środowiska (Dz.U. z dnia 20 czerwca 2001, nr 62, poz. 627 z późniejszymi zmianami) wraz z przepisami wykonawczymi
- ustawa z dnia 27 marca 2003r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz.U. nr 80, poz.717) wraz z przepisami wykonawczymi

3.4.4.3. Cel strategiczny i cele średniookresowe do 2010r.

Podstawowym celem polityki ekologicznej państwa, jak i województwa opolskiego, w sferze ochrony przed elektromagnetycznym promieniowaniem niejonizującym, jest uregulowanie stanu formalno-prawnego poprzez wydawanie pozwoleń na emitowanie pól elektromagnetycznych.

Pozwolenia o których mowa wyżej dotyczą instalacji elektroenergetycznych o napięciu znamionowym 110 kV i wyższym, oraz instalacji radiokomunikacyjnych, radionawigacyjnych i radiolokacyjnych, których równoważna moc promieniowana izotropowo jest równa 15W lub wyższa, emitujących pola elektromagnetyczne o częstotliwościach od 0.03 MHz do 300 000 MHz.

Celem strategicznym w zakresie ochrony przed promieniowaniem niejonizującym na obszarze gminy Branice, zgodnie z II Polityką Ekologiczną Państwa i programem wojewódzkim, jest monitoring pól elektromagnetycznych zmierzający do określenia skali problemu i poprawa bezpieczeństwa w tym zakresie.

- **cele średniookresowe do 2010 r.**

1. Uzyskanie pozwolenia na emisję pól elektromagnetycznych w odniesieniu do linii elektroenergetycznej o napięciu znamionowym 110 kV
2. Utworzenie, w przypadkach nie kolidujących z rozwojem przestrzennym gminy Branice, obszarów ograniczonego użytkowania w rozumieniu art.135 ust.1 ustawy z dnia 27.04.2001 Prawo ochrony środowiska (Dz.U. z dnia 20.06.2001, nr 62, poz.627)

- **cele krótkookresowe do 2006 r.**

1. Podjęcie działań administracyjnych gwarantujących rozpoczęcie prac pomiarowych w zakresie monitorowania stanu jakości środowiska w odniesieniu do emisji elektromagnetycznego promieniowania niejonizującego
2. Podjęcie działań administracyjnych zmierzających do uregulowania stanu formalno-prawnego w zakresie emisji pól elektromagnetycznych przez eksploatowane na terenie gminy Branice urządzenia i instalacje

3.4.4.4. Główne działania na lata 2004-2006 realizujące założone cele

Zestawienie celów krótkoterminowych i kierunków działań w latach 2004-2006 wraz z określeniem jednostek odpowiedzialnych za ich realizację zawarto w tabeli nr 11.

Tabela 11. Cele i kierunki działań na lata 2004-2006 w zakresie ochrony przed elektromagnetycznym promieniowaniem niejonizującym szkodliwym dla ludzi i środowiska

Lp	Cele krótkookresowe i kierunki działania do 2006r.	Uczestnicy – jednostki odpowiedzialne i współpracujące
1	2	3
Podjęcie działań administracyjnych zmierzających do poprawy jakości środowiska, uregulowania stanu formalno-prawnego w zakresie emisji pól elektromagnetycznych przez eksploatowane na terenie gminy Branice urządzenia i instalacje		
1	Aktualizacja studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Branice w zakresie uwzględnienia obszarów ograniczonego użytkowania od instalacji telekomunikacyjnych	Urząd Gminy
2	Ustalenie wskaźników charakteryzujących dopuszczalną wysokość instalacji elektroenergetycznych, radiokomunikacyjnych, radionawigacyjnych i radiolokacyjnych ze względu na wymagania krajobrazowe, w tym ze względu na ochronę krajobrazu kulturowego	Urząd Gminy

3.4.5. Gospodarka odpadami

3.4.5.1. Stan wyjściowy

Do połowy sierpnia 2004 roku, gospodarką odpadami komunalnymi na terenie gminy Branice zajmował się Zakład Budżetowy Gospodarki Komunalnej w Branicach.

Odpady komunalne zbierane były do kontenerów o pojemności 7m³, i odbierane wg zgłoszenia. Na terenie gminy, w poszczególnych miejscowościach, rozstawionych zostało 112 tego typu kontenerów.

Niezależnie od tego, w 7 sołectwach prowadziła działalność, bez koncesji, firma ALTVATER SULO, która w latach 2001-2003 wywoziła 790m³ odpadów komunalnych.

Prowadzona jest także selektywna zbiórka odpadów. W tym celu, ustawionych zostało 19 pojemników o objętości 1,1m³ na tworzywa sztuczne, oraz tyle samo pojemników na szkło kolorowe.

Od dnia 15 sierpnia 2004 roku wywozem odpadów komunalnych z terenu gminy, zajmie się firma RETHMANN PUS. Przedsiębiorstwo to prowadzi wywóz odpadów jeden raz na dwa tygodnie. Zaproponowano także nieodpłatne wyposażenie wszystkich wskazanych obiektów w nowe ocynkowane pojemniki o pojemności 1100 l, oraz plastikowe pojemniki na kółkach o pojemności 120 oraz 240 l. Firma wyraziła także gotowość do zorganizowania na terenie sołectw nieodpłatnej zbiórki odpadów segregowanych w podziale na frakcje; szkło, plastik i papier.

W roku 2002 na terenie gminy Branice zebrano 14500m³ wymieszanych odpadów komunalnych, a w roku 2003 odpadów tych było około 16500m³.

Skład morfologiczny odpadów powstających na tereni gminy Branice jest charakterystyczny dla obszarów, na których występuje głównie zabudowa wiejska, a największymi zakładami pracującymi na tereni gminy są wielkotowarowe gospodarstwa rolne firmy TOP FARMS Sp.z.o.o..

Do największych, faktycznych lub potencjalnych, producentów odpadów przemysłowych w gminie Branice zaliczyć można:

- Rolniczą Spółdzielnią Produkcyjną w Dzierżkowicach
- Przedsiębiorstwo Robót Termoizolacyjnych i Antykorozyjnych TERMOEXPORT z Warszawy
- Spółkę SERWIS Wrocław
- AWAS-Serwis z Warszawy
- AWAS-Polska z Warszawy
- Spółkę SERWIS Kędzierzyn-Koźle
- Zakład Rolny Dzbańce
- Zakład Rolny Lewice
- Zakład Rolny Wysoka

Do odpadów innych niż niebezpieczne pochodzenia przemysłowego, które powstają na terenie gminy Branice zaliczyć można przede wszystkim:

- Żużle, popioły paleniskowe i pyły z kotłów – kod: 10 01 01

- Opakowania z tworzyw sztucznych

– kod: 15 01 02

Zgodnie z informacją Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska w Opolu zawartą w piśmie nr WMS.SS.5052-26/1/04 z dnia 28.05.2004, w bazie danych SIGOP-W o odpadach niebezpiecznych dla województwa opolskiego, w roku 2002 na terenie gminy Branice był zarejestrowany jeden wytwórca odpadów niebezpiecznych. Ilość odpadów niebezpiecznych wytworzonych w roku 2002 wynosiła 1,956 Mg i całość została unieszkodliwiona poza składowaniem (proces unieszkodliwiania D10).

Największą grupą wśród odpadów niebezpiecznych mogących powstawać na terenie gminy Branice, stanowią odpady zawierające azbest. Problem ten będzie narastał w przyszłości, kiedy na większą skalę będzie przeprowadzana wymiana pokryć dachowych. Do odpadów tych można zaliczyć:

- Materiały konstrukcyjne zawierające azbest

– kod: 17 06 05

- Materiały izolacyjne zawierające azbest

– kod: 17 06 01

- Odpady z płyt azbestowo–cementowych

– kod: 17 01 05

Szacowane ilości tych odpadów w poszczególnych sołectwach przedstawiono w poniższej tabeli:

Nr	Miejsce występowania	Ilość [m ²]
1.	Lwice	2450
2.	Bliszczyce	13318
3.	Wysoka	6428
4.	Jakubowice	4173
5.	Jabłonka	4497
6.	Grodeczany	15280
7.	Niekazamice	4050
8.	Posucice	5056
9.	Turków	3930
10.	Michałkowice	2125
11.	Dzieczkowice	7137
12.	Włodzienin	16395
13.	Branice	31492
14.	Uciechowice	10654
15.	Boboluszki	7114
16.	Wódka	2398,5
17.	Wiechowice	4461

3.4.5.2. Uwarunkowania prawne

Pełny wykaz aktów prawnych związanych z gospodarką odpadami zamieszczono w dalszej części niniejszego programu pt *Plan gospodarki odpadami dla gminy Branice*

3.4.5.3. Cel strategiczny i cele średniookresowe do 2010r.

Przyjmując jako podstawę, określone prawnie podstawowe zasady postępowania z odpadami:

- zapobieganie i minimalizacja powstawania odpadów
- zapewnienie odzysku i unieszkodliwiania odpadów
- bezpieczne składowanie odpadów, których nie da się poddać procesom odzysku lub unieszkodliwienia (poza składowaniem)

oraz przyjmując strategię wyznaczoną w dokumentach: „II Polityka ekologiczna Państwa”, „Krajowy plan gospodarki odpadami”, Plan gospodarki odpadami dla województwa opolskiego” wyznaczono dla gminy Branice główne, strategiczne kierunki działań :

1. Doskonalenie systemu zarządzania odpadami komunalnymi ze szczególnym uwzględnieniem segregacji i odzysku
2. Stworzenie nowoczesnego systemu nadzoru i kontroli nad gospodarką odpadami hodowlanymi z sektora rolniczego.

Cele krótkookresowe w okresie do 2006r

- objęcie wszystkich mieszkańców gminy zorganizowaną zbiórką odpadów; a co za tym idzie wyeliminowanie niekontrolowanego wprowadzania odpadów komunalnych do środowiska,
- podniesienie skuteczności selektywnej zbiórki odpadów ze szczególnym uwzględnieniem rozwoju selektywnej zbiórki odpadów komunalnych ulegających biodegradacji,
- rozwój systemu selektywnej zbiórki odpadów opakowaniowych i makulatury
- rozwój selektywnej zbiórki odpadów wielkogabarytowych,
- rozwój selektywnej zbiórki odpadów budowlanych,
- rozwój selektywnej zbiórki odpadów niebezpiecznych wytwarzanych w grupie odpadów komunalnych,
- stworzenie systemu nadzoru nad gospodarką odpadami w sektorze gospodarczym,
- podnoszenie świadomości społecznej obywateli,

Cele średniookresowe do 2010r.

- doskonalenie organizacji lokalnego systemu gospodarki odpadami komunalnymi
- dalszy rozwój selektywnej zbiórki odpadów komunalnych,
- intensyfikacja szkoleń i podnoszenia świadomości społecznej,
- intensyfikacja odzysku i unieszkodliwiania odpadów opakowaniowych, biodegradowalnych, wielkogabarytowych, budowlanych i niebezpiecznych wytwarzanych w grupie odpadów komunalnych,
- wdrażanie programu działań mających na celu ograniczenie odpływu azotu ze źródeł rolniczych

3.4.5.4. Główne działania na lata 2004 -2006 realizujące założone cele

Dla osiągnięcia celów krótkookresowych za niezbędne uważa się podjęcie następujących działań:

- rozwijanie i doskonalenie systemu segregacji, zbierania, odzysku, unieszkodliwiania odpadów komunalnych,
- opracowanie założeń postępowania z odpadami hodowlanymi z sektora rolniczego, które wymagają okresowego gromadzenia na terenach otwartych

Cele i zadania, harmonogram działań organizacyjno-inwestycyjnych, harmonogram rzeczowo-finansowy, zostały opracowane w odrębnym dokumencie pt: *Plan gospodarki odpadami dla gminy Branice*.

Zadania przewidziane do realizacji w okresie 2004-2006 i wstępnie na okres 2007-2010 należą do zadań:

- koordynowanych - inwestycyjnych i pozainwestycyjnych, obciążających głównie podmioty gospodarcze, organy administracji rządowej i samorządowej stopnia wojewódzkiego, finansowanych ze środków przedsiębiorstw oraz ze środków zewnętrznych, będących w dyspozycji organów i instytucji szczebla wojewódzkiego i centralnego,
- własnych - inwestycyjnych i pozainwestycyjnych, realizowanych przez samorząd lokalny i podległe mu jednostki organizacyjne, finansowane w całości lub częściowo ze środków będących w dyspozycji gminy

Zestawienie celów krótkoterminowych i kierunków działań w latach 2004-2006 wraz z określeniem jednostek odpowiedzialnych za ich realizację zawarto w tabeli nr 12.

Tabela 12. Cele i kierunki działań na lata 2004-2006 w zakresie gospodarki odpadami

Lp.	Cele krótkookresowe i kierunki działania do 2006r.	Uczestnicy – jednostki odpowiedzialne i współpracujące
1	2	3
Doskonalenie systemu zarządzania odpadami komunalnymi z uwzględnieniem segregacji i odzysku		
1	Prowadzenie działalności edukacyjnej w zakresie segregacji odpadów i postępowania z odpadami niebezpiecznymi powstającymi w gospodarstwach domowych i w gospodarstwach rolnych	Urząd Gminy
2	Zabudowa piezometru dla potrzeb monitorowania wpływu wyłączanego z eksploatacji wysypiska na jakość wód podziemnych	Urząd Gminy
Stworzenie nowoczesnego systemu nadzoru nad gospodarką odpadami hodowlanymi z sektora rolniczego.		
1	Opracowanie, uzgodnienie i zatwierdzenie programu działań mających na celu ograniczenie odpływu azotu ze źródeł rolniczych dla obszaru szczególnie narażonego, wyznaczonego przez Dyrektora RZGW Gliwice	RZGW Gliwice, Urząd Gminy, Starostwo Powiatowe w Głubczycach
2	Ustalenie wymagań w zakresie gromadzenia odpadów stałych z sektora hodowlanego na terenach rozłogów rolnych	RZGW Gliwice, Urząd Gminy, Starostwo Powiatowe
3	Aktualizacja studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy polegająca na wyznaczeniu granic obszarów o różnych wymaganiach w zakresie dopuszczalności gromadzenia i rolniczego wykorzystania odpadów hodowlanych	Urząd Gminy
4	Wykonanie, dla potrzeb aktualizacji studium o której mowa w pkt 3, opracowania ekofizjograficznego w skali 1:10 000 określającego warunki przyrodnicze w zakresie: przepuszczalności gruntów, spadków terenu, głębokości wody gruntowej i odległości od terenów chronionych, stanowiące podstawę do wyznaczenia granic obszarów o różnych wymaganiach w zakresie dopuszczalności gromadzenia i rolniczego wykorzystania odpadów hodowlanych	Urząd Gminy

3.4.6. Poważne awarie przemysłowe

3.4.6.1. Stan wyjściowy

Według stanu na czas sporządzania niniejszego programu, na terenie gminy Branice nie występują obiekty stacjonarne (budowlane), które są kwalifikowane, na podstawie art. 248 ustawy z dnia 27.04.2001 *Prawo ochrony środowiska* (Dz.U. z dnia 20.06.2001, nr 62, poz. 627 z późniejszymi zmianami), jako „zakłady o dużym ryzyku” lub „zakłady o zwiększonym ryzyku” wystąpienia awarii przemysłowej.

Fakt ten potwierdza również pismo Zgodnie z pismem Komendy Wojewódzkiej Państwowej Straży Pożarnej w Opolu WZ-5516/43/04 na terenie gminy Branice nie znajdują się zakłady o zwiększonym albo dużym ryzyku wystąpienia poważnej awarii przemysłowej.

Przez teren gminy mogą być jednak transportowane materiały zaliczane do niebezpiecznych, które mogą być w określonych okolicznościach źródłem awarii stwarzającej zagrożenie dla środowiska, bądź też zagrożenie dla zdrowia lub życia ludzi.

3.4.6.2. Uwarunkowania prawne

Zapobieganie poważnym awariom regulowane są przez:

- ustawę z 27 kwietnia 2001 Prawo ochrony środowiska (Dz.U. nr 62, poz. 627 z późniejszymi zmianami) wraz z przepisami wykonawczymi
- Ustawę o ochronie przeciwpożarowej (Dz.U. nr 147, poz. 1229 z 2002 r.)
- Ustawę o Państwowej Straży Pożarnej (Dz.U. nr 147, poz. 1230 z 2002 r.)

Obowiązujące przepisy prawne zharmonizowane są z dyrektywą Seveso II (dyrektywa 96/82/WE) – kontrola zagrożeń wypadkami z udziałem niebezpiecznych substancji.

Głównym przedmiotem zainteresowania uregulowań prawnych zawartych w Prawie ochrony środowiska są awarie występujące na terenie zakładów przemysłowych (awarie przemysłowe), nie są natomiast nimi zdarzenia zaliczane do klęsk żywiołowych (są one przedmiotem uregulowań prawnych w ramach ustawy o klęskach żywiołowych).

Podstawowym aktem prawnym regulującym zasady postępowania na wypadek wystąpienia poważnej awarii jest ustawa Prawo ochrony środowiska, określająca ogólne regulacje w zakresie postępowania na wypadek poważnych awarii, instrumenty służące przeciwdziałaniu poważnym awariom przemysłowym, obowiązki prowadzącego zakład i organów administracji, w tym również w kontekście transgranicznym.

3.4.6.3. Cel strategiczny i cele średniookresowe do 2010r.

Poważne awarie obejmują zdarzenia o charakterze nadzwyczajnym – emisję, pożar, eksplozję – powstające w wyniku awarii przemysłowych i transportowych z udziałem niebezpiecznych substancji chemicznych, prowadzące do natychmiastowego zagrożenia zdrowia lub życia ludzi lub środowiska lub powstania takiego zagrożenia.

Zgodnie z zasadą przezorności i prewencji jednym z głównych celów polityki ekologicznej państwa jest eliminowanie lub zmniejszanie skutków dla środowiska z tytułu poważnych awarii, a także doskonalenie istniejącego systemu ratowniczego na wypadek zaistnienia poważnej awarii.

Wszystkie przedsięwzięcia w zakresie poważnych awarii ukierunkowane są na działania profilaktyczne w celu niedopuszczenia do awarii bądź ograniczenia jej skutków, a także na działania ratownicze w przypadku zaistnienia awarii oraz na likwidację skutków awarii na środowisko.

Do głównych celów średniookresowych realizowanych na terenie kraju w perspektywie do 2010r., zgodnie z II Polityką Ekologiczną Państwa oraz programem wykonawczym zalicza się:

- Opracowanie ocen ryzyka wystąpienia poważnych awarii przemysłowych dla zakładów zaliczanych zgodnie z dyrektywą Seveso II do grupy o zwiększonym ryzyku wystąpienia poważnej awarii przemysłowej
- Opracowanie zewnętrznych planów operacyjno – ratowniczych dla jednostek administracyjnych, objętych zewnętrznym oddziaływaniem awaryjnym zakładów o dużym ryzyku wystąpienia poważnej awarii przemysłowej

Głównym celem ekologicznym wyznaczonym przez program ochrony środowiska gminy Branice do realizacji do 2010 r. jest zapobieganie zagrożeniom i zmniejszenie skutków ekologicznych i społecznych poważnych awarii.

3.4.6.4. Główne działania na lata 2004-2006 realizujące założone cele

Jednostki gospodarcze, których działalność może stanowić przyczynę wystąpienia poważnej awarii podlegają nadzorowi prowadzonemu przez Państwową Straż Pożarną i Wojewódzkiego Inspektora Ochrony Środowiska pod kątem:

- zabezpieczenia przed wystąpieniem poważnych awarii,
- stanu technicznego stosowanych zabezpieczeń,
- planów ratowniczych i przygotowania służb zakładowych do akcji na wypadek zaistnienia poważnej awarii

Zgodnie z obowiązującymi przepisami prawnymi na terenie gminy Branice nie zewidencjonowano zakładów o zwiększonym ryzyku wystąpienia poważnej awarii przemysłowej.

Źródłem zagrożeń środowiskowych jest również załadunek i rozładunek materiałów niebezpiecznych, w szczególności zaś ich transport po drogach publicznych przy wykorzystaniu specjalistycznego sprzętu jezdnych. Z uwagi na konfliktowość przewożonych ładunków, trasy przewozów prowadzone winny być przy zachowaniu maksymalnego bezpieczeństwa dla mieszkańców i środowiska.

Wszystkie przewidziane do realizacji przedsięwzięcia zaliczane się do zadań koordynowanych, realizowanych przez Wojewodę i podległe mu służby zespolone oraz podmioty gospodarcze. Zadania w większości posiadają charakter poza inwestycyjny.

Tabela 13. Cele i kierunki działań na lata 2004 – 2006 w zakresie zapobiegania awariom

Lp .	Cele krótkookresowe i kierunki działania do 2006 r.	Uczestnicy – jednostki odpowiedzialne
1	2	3
ZAPOBIEGANIE ZAGROŻENIOM I ZMNIEJSZANIE SKUTKÓW EKOLOGICZNYCH I SPOŁECZNYCH AWARII PRZEMYSŁOWYCH		
1	Zapobieganie ryzyku wystąpienia awarii przemysłowych – działania pozainwestycyjne.	WIOŚ, Komenda Wojewódzka, podmioty gospodarcze
2	Zapobieganie ryzyku wystąpienia awarii przemysłowych – działania inwestycyjne na terenie zakładów o zwiększonym ryzyku wystąpienia poważnej awarii przemysłowej.	Podmioty gospodarcze
3	Edukacja społeczna o zagrożeniach i zachowaniu na wypadek poważnych awarii przemysłowych i transportowych.	Regionalne Centrum Bezpieczeństwa Ekologicznego

4. PLAN OPERACYJNY 2004-2006

Cele ochrony środowiska do roku 2010 stanowią podstawę opracowania planu operacyjnego (wykonawczego) na lata 2004-2006, tj. określenia konkretnych przedsięwzięć inwestycyjnych i pozainwestycyjnych, których realizacja urzeczywistnia priorytety ochrony środowiska dla gminy Branice. W niektórych przypadkach sformułowano również przedsięwzięcia realizujące cele średniookresowe na lata 2007-2010.

Wybór przedsięwzięć przeprowadzono w oparciu o ustalone kryteria wyboru. Planowane przedsięwzięcia zestawione zostały w dwóch głównych grupach problemowych, ukierunkowanych na ochronę dziedzictwa przyrodniczego i racjonalne użytkowanie zasobów naturalnych oraz na poprawę jakości środowiska i bezpieczeństwa ekologicznego.

Przewidywane zamierzenia podporządkowane zostały ustalonej hierarchii celów średnio i krótkookresowym na lata 2004-2006, oraz określonym kierunkom działań, realizującym założone cele. Poszczególne przedsięwzięcia przedstawione zostały z podziałem na przedsięwzięcia inwestycyjne i pozainwestycyjne, określono dla nich instytucje odpowiedzialne i współpracujące, orientacyjne koszty realizacji i źródła finansowania.

Plan operacyjny, z uwagi na potrzebę koordynacji środków finansowych na jego realizację z okresami programowania na szczeblu wojewódzkim, krajowym i wspólnotowym, sporządzono dla okresu 2004-2006 i w perspektywie 2007-2010.

4.1. Kryteria wyboru projektów.

Wśród najważniejszych kryteriów, branych pod uwagę przy ustalaniu listy przedsięwzięć do realizacji w latach 2004-2006 i w perspektywie do roku 2010, wymienić należy:

- kryteria wynikające z obowiązków ustawowych, w szczególności z ustawy „Prawo ochrony środowiska”, ustawy o odpadach, ustawy „Prawo Wodne”, ustawy o ochronie przyrody oraz wydanych do nich aktów wykonawczych,
- kryteria zawarte w „II Polityce ekologicznej państwa, „Polityce ekologicznej państwa na lata 2003-2006 z perspektywą na lata 2007-2010” oraz w „Programie wykonawczym do II polityki ekologicznej państwa”,
- zgodność ze Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Branice
- zadania koordynowane i wytyczne zawarte w „Programie ochrony środowiska województwa opolskiego na lata 2003-2006 z perspektywą na lata 2007-2010”,
- zadania koordynowane i wytyczne zawarte w „Plan gospodarki odpadami województwa opolskiego”,
- zgodność z Wieloletnim Programem Inwestycyjnym dla gminy Branice w zakresie Infrastruktury Technicznej stanowiącym załącznik do uchwały nr VIII/36/03 Rady Gminy w Branicach z dnia 28 kwietnia 2003
- zgodność przedsięwzięć z priorytetami, celami i działaniami określonymi w Podstawach Wsparcia Wspólnoty, w Zintegrowanym Programie Operacyjnych Rozwoju Regionalnego (ZPORR), Programie rozwoju województwa opolskiego na lata 2004 -2006, Kontrakcie dla Województwa Opolskiego na rok 2004, w sektorowych programach operacyjnych (w szczególności w Sektorowym Programie Operacyjnym Wzrost Konkurencyjności Przedsiębiorstw) oraz z funduszy spójnościowych,

- zgodność z priorytetami Wojewódzkiego, Powiatowego i Gminnego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej.

Ponadto przy wyborze brano pod uwagę brano przedsięwzięcia zgłoszone przez podmioty gospodarcze funkcjonujące na terenie miasta, zgłoszone przez poszczególne referaty Urzędu Gminy w Branicach i jednostki organizacyjne podległe Urzędowi.

4.2 Plan operacyjny - harmonogram rzeczowo-finansowy

Harmonogram rzeczowo-finansowy przedsięwzięć przewidzianych do realizacji w ramach programu ochrony środowiska oraz planu gospodarki odpadami sporządzono w rozbiciu rocznym w latach 2004-2006 oraz dla okresu 2007-2010.

Podział taki zapewnia harmonizację programu i przedsięwzięć inwestycyjnych z programem wojewódzkim stanowiącym wytyczną dla opracowania programu niższego rzędu. Pozwala także określić szacunkowe koszty realizacji programu, a źródła finansowania w wielu przypadkach wskazują na potencjalną możliwość finansowania. Zestawienia tabelaryczne planowanych przedsięwzięć obejmują następujące zagadnienia:

1. Ochrona przyrody i krajobrazu i wykorzystanie lasów.
2. Ochrona zasobów wodnych, w tym ochrona przed powodzią
3. Ochrona powierzchni ziemi
4. Poprawa jakości wód podziemnych i powierzchniowych
5. Ochrona powietrza, przeciwdziałanie zmianom klimatu i wykorzystanie energii odnawialnej.
6. Ochrona przed hałasem
7. Gospodarka odpadami
8. Poważne awarie przemysłowe
9. Edukacja ekologiczna społeczeństwa i dostęp do informacji
10. Integracja zagadnień ochrony środowiska z planowaniem rozwoju gminy
11. Monitoring środowiska

Program ochrony środowiska gminy Branice sporządzony jest w formule otwartej, co oznacza, że można go aktualizować i uzupełniać o nowe elementy inwestycji i ich finansowania.

Zaproponowana lista przedsięwzięć nie zamyka możliwości realizowania innych przedsięwzięć, nieznanymi w chwili opracowywania programu, charakteryzujących się mniejszą skalą i mniejszym efektem ekologicznym. Oznacza to możliwość uzyskania dofinansowania przedsięwzięć nie wymienionych imiennie w poniższym harmonogramie, o ile przedsięwzięcie to będzie się wpisywało w założone cele średnio i krótkookresowe, realizowane przez gminę.

4.3.1. Ochrona przyrody i krajobrazu i wykorzystanie lasów.

Tabela 54. Harmonogram rzeczowo-finansowy - ochrona przyrody i krajobrazu i wykorzystanie lasów.

Lp.	Kierunek działań	Opis przedsięwzięcia	Jednostka Realizująca	W/K	Termin Realizacji	Koszt przedsięwzięcia [tys. zł]				Źródło finansowania	
						Koszt Całkowity	2004	2005	2006		2007 – 2010
1	2	3	4		5	6	7	8	9	10	11
Cel: Podjęcie prac nad zachowaniem i zwiększeniem ilości terenów i obiektów cennych przyrodniczo oraz poddanie ich ochronie prawa miejscowego											
1	Pełne rozpoznanie istniejących walorów przyrodniczych gminy i ich zagrożeń oraz podjęcie działań zmierzających do zachowania istniejących i objęcia ochroną nowych obszarów oraz obiektów cennych przyrodniczo	<ol style="list-style-type: none"> Opracowanie inwentaryzacji i waloryzacji przyrodniczej gminy w ramach opracowania ekofizjograficznego Opracowanie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego z uwzględnieniem wymagań w zakresie ochrony terenów cennych pod względem przyrodniczym Określenie propozycji nowych obszarów i obiektów proponowanych do objęcia ochroną prawną na podstawie wcześniej przeprowadzonego rozpoznania przyrodniczego gminy 	Urząd Gminy	W	2004-2006	20		10	10		Urząd Gminy, PFOŚiGW, GFOŚiGW
			Urząd Gminy	W	2004-2010	35		10	10	15	
			Urząd Gminy	W	2004-2006	5		3	2		
2	Prowadzenie działań rozwojowi zielonych terenów publicznie oraz ochronie krajobrazu kulturowego	<ol style="list-style-type: none"> Opracowanie wstępnej koncepcji inwentaryzacji, rozwoju i pielęgnacji terenów zielonych Prowadzenie działań pielęgnacyjnych, odpowiedniego zagospodarowania i rewaloryzacji terenów parkowych, w tym zabytkowych i podworskich Określanie w dokumentach miejscowych zasad wprowadzania wszelkich form zainwestowania w sposób mający na celu kształtowanie tradycyjnego, urozmaiconego i naturalnego krajobrazu 	Urząd Gminy	W	na bieżąco	4		2	2		Urząd Gminy
			Urząd Gminy	W	na bieżąco	8		4	4		
			Urząd Gminy	W	na bieżąco	b.d.n					

Program ochrony środowiska dla gminy Branice

Lp.	Kierunek działań	Opis przedsięwzięcia	Jednostka Realizująca	W/K	Termin Realizacji	Koszt przedsięwzięcia [tys. zł]				Źródło finansowania
						Koszt Całkowity	2004	2005	2006	
3	Prowadzenie działań zapobiegawczych służących ochronie siedlisk florystyczno-faunistycznych, w tym do-lin rzecznych oraz wprowadzanie odpowiednich procedur i zasad lokalizacyjnych i inwestycyjnych, chroniących tereny cenne przyrodniczo przed zainwestowaniem	<p>1. Przegląd stanu funkcjonowania, zanieczyszczenia i stopnia degradacji terenów dolinnych – inwentaryzacja zdegradowanych ekosystemów wodno-błotnych</p> <p>2. Utrzymywanie i ciągłe powiększanie powierzchni korytarzy ekologicznych, a także ich właściwe zagospodarowanie na podstawie zasad wynikających z obowiązujących dokumentów miejscowych</p> <p>3. Łączenie zalesień z terenami stromych zboczy dolinnych, bez możliwości przeznaczania na grunty leśne obszarów zalewowych den dolinnych</p> <p>4. Ochrona siedlisk i utrzymywanie wysokiej bioróżnorodności poprzez prowadzenie gospodarki rolnej na zasadach Kodeksu Dobrej Praktyki Rolniczej, w tym poprzez kształtowanie świadomości rolników</p>	Urząd Gminy	W	na bieżąco	5	3	2		Urząd Gminy, PFOŚiGW
			Urząd Gminy	W	na bieżąco	5	3	2		
			Urząd Gminy, Nadleśnictwo	W	na bieżąco	5	3	2		
			Urząd Gminy, Władający	K	na bieżąco	b.d.n				
Cel: Podjęcie prac i prowadzenie działań zmierzających w kierunku utrzymania i zwiększania udziału terenów leśnych oraz zieleni śródpolnej										
1	Utrzymywanie właściwego stanu i kondycji istniejących terenów leśnych	<p>1. Kształtowanie stanu lasów zgodnego z lokalnymi warunkami siedliskowymi</p> <p>2. Utrzymywanie odpowiednich warunków sanitarnych terenów leśnych</p>	Urząd Gminy, Władający Nadleśnictwo	W	na bieżąco	5	5			
			Urząd Gminy, Nadleśnictwo	K	na bieżąco	6	3	3		Nadleśnictwo
2	Realizacja działań służących zwiększaniu lesistości gminy	<p>1. Zalesianie w pierwszej kolejności gruntów narażonych na erozję oraz gruntów niskich klas bonitacyjnych, z godnie z ustaleniami dokumentów miejscowych</p> <p>2. Łączenie nowych zalesień z istniejącymi już kompleksami leśnymi – zachowanie granic polno-leśnych</p>	Urząd Gminy, Nadleśnictwo	W	na bieżąco	20	5	5	5	Budżet Gminy PFOŚiGW, GFOŚiGW
			Urząd Gminy, Nadleśnictwo	K	na bieżąco					

Program ochrony środowiska dla gminy Branice

Lp.	Kierunek działań	Opis przedsięwzięcia	Jednostka Realizująca	W/K	Termin Realizacji	Koszt przedsięwzięcia [tys. zł]				Źródło finansowania
						Koszt Całkowity	2004	2005	2006	
3	Prowadzenie działań służących zwiększaniu ilości zieleni śródpolnej	1. Inwentaryzacja istniejących pasów zieleni śródpolnej i opracowanie/aktualizacja harmonogramu działań w tym zakresie 2. Opracowanie koncepcji (programu) nowych nasadzeń pasów zieleni wiatrochronnej i stopniowa realizacja programu	Urząd Gminy Urząd Gminy	W W	na bieżąco 2004-2006	10 10	5 5	5 10		
Razem koszty w latach 2004 – 2006						Koszty całkowite w latach 2004-2006 koszty inwestycyjne – 0				123 tys PLN

OBJAŚNIENIA:

b.d.k. – bez dodatkowych kosztów

Lp.	Okres Rozliczeniowy	Koszty na realizację przedsięwzięć [tys. PLN]			
		Łącznie		Zadania własne	
		inwestycyjne	Nieinwestycyjne	inwestycyjne	Nieinwestycyjne
	2004 – 2010		138	132	6
	2004 – 2006		123	117	6
	2007 – 2010		15	15	0

4.3.2. Ochrona zasobów wodnych, w tym ochrona przed powodzią

Tabela 15. Harmonogram rzeczowo-finansowy - ochrona zasobów wodnych, w tym ochrona przed powodzią.

Lp	Kierunek działań	Opis przedsięwzięcia	Jednostka realizująca	W/K	Termin realizacji	Koszt przedsięwzięcia [tys. zł]				Źródło finansowania	
						Koszt Całkowity	2004	2005	2006		2007-2010
1	2	3	4		5	6	7	8	9	10	11
OCHRONA I RACJONALNE WYKORZYSTANIE WÓD											
Cel: Prowadzenie działań mających na celu ochronę ilości i jakości wód niezbędnych dla celów użytkowych											
1	Ochrona zasobów zbiorników wód podziemnych poprzez monitorowanie ich stanu ilościowego i jakościowego oraz uwzględnianie w dokumentach planistycznych	<ol style="list-style-type: none"> Określenie zasięgu i zasad zagospodarowania stref ochronnych zbiorników wodnych. Opracowanie i wdrożenie spójnego systemu monitoringu jakościowego i ilościowego wód podziemnych i na tej podstawie prowadzenie monitoringu wód podziemnych we wszystkich ujęciach wodnych na terenie gminy Uwzględnienie zbiorników wodnych i ich stref ochronnych w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy oraz w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego. 	RZGW Gliwice	K	2004 – 2010	b.d.k	b.d.k	b.d.k	b.d.k	b.d.k	Środki własne
			WIOŚ Opole, Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna	K	2004-2010	b.d.k	b.d.k	b.d.k	b.d.k	b.d.k	Środki własne, WFOŚiGW
			Urząd Gminy	W	Na bieżąco	20		10	10		Budżet Gminy
2	Podjęcie działań służących ochronie wód przed zanieczyszczeniami pochodzącymi ze źródeł rolniczych	<ol style="list-style-type: none"> Prowadzenie działań [np. spotkań] uświadamiania podmiotów gospodarujących gruntami rolnymi z zakresu ochrony wód przed zanieczyszczeniami pochodzącymi ze źródeł rolniczych, w tym zasad określonych w Kodeksie Dobrej Praktyki Rolniczej Wdrażanie zasad odpowiedniego prowadzenia gospodarki rolnej zapobiegającej zanieczyszczeniu wód 	Urząd Gminy	W	2004 – 2006	3	1	1	1		Budżet Gminy,
			Właściciele gruntów	W	Na bieżąco						

Program ochrony środowiska dla gminy Branice

Lp	Kierunek działań	Opis przedsięwzięcia	Jednostka realizująca	W/K	Termin realizacji	Koszt przedsięwzięcia [tys. zł]				Źródło finansowania	
						Koszt Całkowity	2004	2005	2006		2007 - 2010
Cel: Prowadzenie działań zmierzających do trwałego ograniczenia zużycia wody przez odbiorców											
1	Prowadzenie działań i przedsięwzięć ukierunkowanych na zmniejszenie strat i oszczędność zużycia wody	<ol style="list-style-type: none"> 1. Weryfikacja i wydawanie nowych pozwoleń wodno-prawnych. 2. Wdrażanie rozwiązań sprzyjających zmniejszeniu zużycia wody na cele gospodarcze. 3. Montaż liczników wody. 	Urząd Gminy, Wojewoda Opolski, podmioty gospodarcze, mieszkańcy	K	na bieżąco	b.d.k.	b.d.k.	b.d.k.	b.d.k.	b.d.k.	Budżet gminy, budżet państwa, środki własne podmiotów gospodarczych
2	Edukacja ekologiczna mieszkańców w zakresie oszczędności zużycia wody.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Upowszechnianie informacji w gminie na temat racjonalizacji zużycia wody i możliwych działaniach związanych z ochroną zasobów wodnych 2. Wprowadzenie do programów przedszkolnych i szkolnych zagadnień związanych z oszczędnym gospodarowaniem wodami. 	Urząd Gminy, Przedszkola, szkoły	W	na bieżąco	2		1	1	b.d.k.	Budżet Gminy
Cel: Ochrona obszarów wodno-blotnych i źródlisk, w celu odtworzenia zasobów wody i kształtowania zrównoważonego odpływu wód											
1	Prowadzenie działań służących ochronie obszarów wodno-blotnych i stref źródliskowych cieków	<ol style="list-style-type: none"> 1. Ochrona obszarów wodno-blotnych, zwłaszcza dolin rzecznych oraz terenów źródlowych i mniejszych cieków przed zainwestowaniem, głównie poprzez uwzględnianie w dokumentach miejscowych – studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego, miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego, opracowania ekofizjograficzne 	Urząd Gminy Użytkownicy gruntów	W	na bieżąco	20		5	15		Urząd Gminy, GFOSiGW, WFOSiGW
BEZPIECZEŃSTWO PRZECIWPOWODZIOWE GMINY											
Cel: Podejmowanie i kontynuowanie działań ochronnych w obrębie doliny rzeki Opawy i Troi											
1	Budowa zbiornika małej retencji wodnej „Włodzienin” na rzece Troi	<ol style="list-style-type: none"> 1. Kontynuowanie budowy zbiornika małej retencji wodnej „Włodzienin” na rzece Troi 	WZMiUW Opole	K	2004 - 2010	b.d.k.	b.d.k.	b.d.k.	b.d.k.	-	WFOSiGW WZMiUW Opole

Program ochrony środowiska dla gminy Branice

Lp	Kierunek działań	Opis przedsięwzięcia	Jednostka realizująca	W/K	Termin realizacji	Koszt przedsięwzięcia [tys. zł]				Źródło finansowania
						Koszt Całkowity	2004	2005	2006	
2	Prowadzenie działań utrzymujących system melioracji wodnej i wałów przeciwpowodziowych we właściwym stanie technicznym	1. Udrażnianie i konserwacja urządzeń melioracji podstawowych i szczegółowych 2. Systematyczna konserwacja funkcjonowania wałów przeciwpowodziowych w dolinie rzeki Opawy	Urząd Gminy WZMiUW WZMiUW	W W	Na bieżąco Na bieżąco	25	5	10	10	Urząd Gminy WZMiUW
Cel: Unikanie lokalizacji funkcji chronionych, w tym zabudowy mieszkalnej, na obszarach narażonych na niebezpieczeństwo powodzi										
1	Identyfikacja obszarów narażonych na niebezpieczeństwo powodzi i uwzględnienie tych terenów w dokumentach strategicznych i prawa miejscowego	Sporządzenie dokumentacji projektowej określającej zasięg przestrzenny obszarów narażonych na niebezpieczeństwo powodzi, w tym obszarów bezpośredniego i potencjalnego zagrożenia powodzią. Uwzględnienie obszarów narażonych na niebezpieczeństwo powodzi w dokumentach miejscowych [Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego, Plany zagospodarowania przestrzennego, inne], wraz z określeniem dopuszczalnych sposobów zagospodarowania tych obszarów.	RZGW Gliwice Urząd Gminy	K W	2004 – 2006 (całe województwo) na bieżąco	b.d.k. 15	b.d.k. 5	b.d.k. 5	b.d.k. 5	Budżet Państwa Budżet Gminy
						Koszty całkowite w latach 2004-2006		87 tys. PLN		
						w tym koszty inwestycyjne		- 0		

Lp.	Okres rozliczeniowy	Koszty na realizację przedsięwzięć [tys. PLN]			
		łącznie		Zadania własne	
		inwestycyjne	nieinwestycyjne	Inwestycyjne	Nieinwestycyjne
1	2004 – 2010	87	87	87	0
2	2004 – 2006	87	87	87	0
3	2007 - 2010	0	0	0	0

b.d.k. – bez dodatkowych kosztów

4.3.3. Ochrona powierzchni ziemi

Tabela 16 Harmonogram rzeczowo-finansowy - ochrona powierzchni ziemi.

Lp.	Kierunek działań	Opis przedsięwzięcia	Jednostka Realizująca	W/K	Termin realizacji	Koszt przedsięwzięcia [tys. zł]				Źródło finansowania	
						Koszt całkowity	2004	2005	2006		2007 – 2010
1	2	3	4		5	6	7	8	9	10	11
Cel: Prowadzenie prac i podejmowanie działań związanych z ochroną gleb przed negatywnym wpływem czynników naturalnych i antropogenicznych											
1	Prowadzenie działań służących ochronie gleb przed zjawiskami erozji wodnej i wietrznej oraz przeciwdziałających degradacji gleb w wyniku użytkowania rolniczego	<ol style="list-style-type: none"> 1. Minimalizowanie przeznaczania gruntów omych najwyższych klas bonitacyjnych na cele nierolnicze i nieleśne 2. Przygotowanie koncepcji tworzenia przeciwwietrznych pasów zieleni śródpolnej oraz zalesiania stromych zboczy o małej przydatności rolnej V i VI klas bonitacyjnych 3. Przeciwdziałanie erozji gleb [wprowadzanie trwałej pokrywy roślinnej, orka poprzeczna itp.] – zwłaszcza według zaleceń opracowanych w Kodeksie Dobrej Praktyki Rolniczej 4. Wdrażanie i upowszechnianie Kodeksu Dobrej Praktyki Rolniczej oraz prowadzenie akcji edukacyjnych w zakresie praktyki rolnej ograniczającej odpływ azotu ze źródeł rolniczych - stosowanie i wymagane prawnie składowanie nawozów 5. Wdrażanie i wspieranie rolnictwa ekologicznego i integrowanego, w tym prowadzenie szkoleń w tym zakresie 	Urząd Gminy	W	na bieżąco	b.d.k	b.d.k	b.d.k	b.d.k	b.d.k	Urząd Gminy, fundusze celowe
			Urząd Gminy Nadleśnictwo Właściciele gruntów	W	2004-2006	10		10			
			Właściciele gruntów	K	na bieżąco	b.d.k	b.d.k	b.d.k	b.d.k		
			Urząd Gminy Właściciele gruntów	W	na bieżąco	15		10	5		
			Urząd Gminy Rolniczy Ośrodek Doradztwa	K	Na bieżąco	6	2	2	2		
Cel: Podejmowanie i prowadzenie działań zmierzających do rekultywacji terenów i gleb zdegradowanych											

Program ochrony środowiska dla gminy Branice

		Urząd Gminy	W	2004-2006	Koszt przedsięwzięcia [tys. zł]					Urząd Gminy
					b.d.k	b.d.k	b.d.k	b.d.k	b.d.k	
Podjęmowanie działań zmierzających do pełnego rozpoznania terenów na których występuje zanieczyszczenie gleb, ziemi lub niekorzystne przekształcenie terenu oraz określenie kierunków zagospodarowania i rekultywacji tych terenów	1. Inwentaryzacja wszelkich lokalnych, drobnych wyrobisk poeksploatacyjnych i „dzikich” składowisk odpadów, a także wszelkich miejsc o niekorzystnie przekształconej powierzchni ziemi, w tym glebie	Urząd Gminy Właściele gruntów	K	na bieżąco	2	2				
	2. Określenie kierunków rekultywacji zdegradowanych terenów poeksploatacyjnych, w tym drobnych wyrobisk, w porozumieniu z właścicielami gruntów	Urząd Gminy Właściele gruntów	W	2004 - 2006	40	10	10	10	10	10
	3. Likwidacja „dzikich” wysypisk i zaśmiecen	Urząd Gminy Właściele gruntów	W	2004 - 2006						
		RAZEM			Koszty całkowite w latach 2004 – 2006 63 tys. PLN					
					w tym koszty inwestycyjne – 0 zł.					

Lp.	Okres rozliczeniowy	Koszty na realizację przedsięwzięć [tys. PLN]					
		Łącznie		Zadanie własne		Zadania koordynowane	
		inwestycyjne	Nieinwestycyjne	Inwestycyjne	Nieinwestycyjne	inwestycyjne	Nieinwestycyjne
1	2004 – 2010		73		65		8
2	2004 – 2006		63		55		8
3	2007 - 2010		10		10		0

OBJAŚNIENIA: b.d.k. – bez dodatkowych kosztów

4.3.4. Poprawa jakości wód podziemnych i powierzchniowych

Tabela 17. Harmonogram rzeczowo-finansowy – poprawa jakości wód podziemnych i powierzchniowych

Lp.	Kierunek działań	Opis przedsięwzięcia	Jednostka realizująca	W/K	Termin realizacji	Koszt przedsięwzięcia [tys.zł]					Źródło finansowania
						Koszt całkowity	2004	2005	2006	2007-2010	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
ZARZĄDZANIE ZASOBAMI WODNYMI											
Cel: Przygotowanie założeń programowych ukierunkowanych na ograniczenie zrztu ładunków zanieczyszczeń ze ściekami komunalnymi, przemysłowymi oraz ze źródeł rolniczych na obszarze szczególnie narażonym na odpływ azotu											
1	Poprawa stanu jakościowego wód poprzez wprowadzenie gospodarki zlewniowej	Opracowanie, uzgodnienie i zatwierdzenie programu działań mających na celu ograniczenie odpływu azotu ze źródeł rolniczych dla obszaru szczególnie narażonego, wyznaczonego przez Dyrektora RZGW Gliwice	RZGW Gliwice	K	2004-2006	6	3	3			Urząd Gminy, RZGW Gliwice
2	Ochrona zasobów zbiorników wodnych przed zanieczyszczeniem	Opracowanie dokumentacji określającej zasady polityki przestrzennej, w ramach studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Branice, delimitacji terenów dopuszczonych do sytuowania miejsc gromadzenia odpadów hodo-wlanych i wykorzystywania ich dla celów rolniczych	Urząd Gminy	W	2004-2006	20	5	15			Budżet gminy, PFOŚiGW, WFOŚiGW

Cel: Przebudowa systemu monitorowania jakości wody dostarczanej przez wodociągi , stanu wód powierzchniowych i podziemnych oraz emisji zanieczyszczeń z tych wód										
1	Dostosowanie prowadzonych badań monitoringowych do metodyk	Wdrożenie referencyjnych metodyk pomiarowych określonych przepisami prawa ochrony środowiska	WIOŚ	K	2004-2006	b.d.k	b.d.k	b.d.k	b.d.k	WIOS, WFOSiGW
GOSPODARKA ŚCIEKOWA										
Cel: Poprawa jakości wód powierzchniowych poprzez zmniejszenie ilości ścieków komunalnych odprowadzanych z terenów nie objętych systemem kanalizacyjnym										
1	Rozbudowa sieci kanalizacyjnej na terenie gminy	1. Budowa systemu kanalizacji BRANICE 2. Budowa systemu kanalizacji grupowej WŁODZIENIN 3. Budowa systemu kanalizacji grupowej WIECHOWICE	Urząd Gminy Urząd Gminy Urząd Gminy	K	2004-2011	11.517 11.266 -	3.000 3.000 -	3.000 3.000 -	5.417 5.266 -	Budżet gminy, PFOSiGW Koszt: 5.525,00 zł a realizacja w latach 2014-2017
Cel: Modernizacja urządzeń i instalacji wodno-kanalizacyjnych										
1	Modernizacja i budowa wodociągowej sieci	1. Wodociąg Posuńce i Dzbańce 2. Wodociąg Lewice-Jędrzychowice [połączenie] 3. Wodociąg Jakubowice-Gródczany [połączenie] 4. Wodociąg Branice - Niekazanice [połączenie] 5. Remont wodociągu Niekazanice, Wódka i Gródczany z częścią wymianą przyłączy	Urząd Gminy	K	2004-2010	500 260 45 202 123	300 45 123	200	260 202	Budżet gminy, SAPARD, PHARE, ArIMR, AWRSP, Starostwo Powiatowe
Cel: Zmniejszenie ładunków zanieczyszczeń w ściekach przemysłowych										

Program ochrony środowiska dla gminy Branice

1	Ograniczenie wytwarzania ścieków technologicznych	1. Opracowanie planu porządkowania gospodarki ściekowej w gospodarstwach rolnych – w sektorze hodowlanym	Urząd Gminy	W	2004	b.d.k	b.d.k	b.d.k	Budżet gminy, PFOSiGW
2	Zagospodarowanie osadów oczyszczalni ścieków	1. Porządkowanie gospodarki osadami z oczyszczalni ścieków w Branicach – uregulowanie stanu formalno-prawnego	Urząd Gminy	W	2004	2	2	2	Budżet gminy, PFOSiGW
ZAOPATRZENIE W WODĘ									
Cel: Zapewnienie odpowiedniej jakości i ilości wody do picia – modernizacja stacji uzdatniania wody i sieci wodociągowych									
1	Budowa stacji wodociągowej spełniającej obowiązujące przepisy, znaczących do zaopatrzenia gminy Branice	1. Budowa studni głębinowej na ujęciu w Branicach	Urząd Gminy	W	2006	45	45	45	Budżet gminy, PFOSiGW
Cel: Modernizacja lokalnych urządzeń i instalacji wodno-kanalizacyjnych									
1	Modernizacja lokalnych urządzeń i instalacji wewnętrznych w obiektach podległych samorządowi gminy	1. Rozpoznanie potrzeb i opracowanie planu działań	Urząd Gminy	W	2004	b.d.k	b.d.k	b.d.k	Budżet gminy, PFOSiGW
Cel: Ukształtowanie sieci studni awaryjnych, stanowiących element systemu ochrony przeciwpożarowej									
1	Realizacja systemu studni awaryjnego zaopatrzenia w wodę	1. Określenie potrzeb i opracowanie rozmieszczenia studni awaryjnego zaopatrzenia w wodę	Urząd Gminy, Podmioty gospodarcze	K	2004	b.d.k	b.d.k	b.d.k	Budżet gminy, PFOSiGW

Program ochrony środowiska dla gminy Branice

Lp.	Okres rozliczeniowy	Koszty na realizację przedsięwzięć [tys. PLN]							
		Łącznie		Zadanie własne		Zadania koordynowane			
		inwestycyjne	Nieinwestycyjne	inwestycyjne	nieinwestycyjne	Inwestycyjne	Nieinwestycyjne	Inwestycyjne	Nieinwestycyjne
1	2004 – 2010	23958	28	45	22	22	0	0	6
2	2004 – 2006	12813	28	45	22	22	0	0	6
3	2007 - 2010	11145	0	0	0	0	11145	0	0

OBJAŚNIENIA:

b.d.k. – bez dodatkowych kosztów

4.3.5. Ochrona powietrza, przeciwdziałanie zmianom klimatu i wykorzystanie energii odnawialnej.

Tabela 18. Harmonogram rzeczowo-finansowy – ochrona powietrza, przeciwdziałanie zmianom klimatu i wykorzystanie energii odnawialnej

Lp	Kierunek działań	Opis przedsięwzięcia	Jednostka Realizująca	W/ K	Termin realizacji	Koszt przedsięwzięcia [tys. zł]				Źródło finansowania	
						Koszt całkowity	2004	2005	2006		2007 - 2010
1	2	3	4		5	6	7	8	9	10	11
Cel: Rozpoczęcie działań zmierzających do trwałego ograniczenia emisji zanieczyszczeń i uzyskania wymaganych standardów jakości powietrza.											
GOSPODARKA KOMUNALNA (ograniczenie niskiej emisji zanieczyszczeń).											
1	Termomodernizacja obiektów, renowacja systemów grzewczych i oszczędność energii	1. Termomodernizacja obiektów użyteczności publicznej w Gminie Branice 2. Termomodernizacja obiektów użyteczności publicznej w mieście Branice	Urząd Gminy	W	2007-2010	50		50			WFOSiGW, środki wspólnotowe WFOSiGW, środki wspólnotowe
2	Edukacja ekologiczna mieszkańców – poszanowanie energii		Urząd Gminy	W	Praca ciągła	50		50			Budżet miasta, PFOŚiGW, GFOŚiGW,
Środki finansowe na realizację przedsięwzięcia określone w pkt. Edukacja ekologiczna społeczeństwa i dostęp do informacji.											
KOMUNIKACJA											
1	Poprawa stanu technicznego dróg i innych obiektów infrastruktury komunikacyjnej.	Realizacja bieżących napraw odcinków drogowych na drogach powiatowych i wojewódzkich	Starostwo Powiatowe, WZD, Urząd Gminy	K	Praca ciągła	b.d.k					Starostwo Powiatowe, WZD
2	Wytyczenie i realizacja systemu ścieżek rowerowych – upowszechnianie zdrowego stylu życia.	Realizacja odcinka trasy rowerowej o długości około 20 km	Urząd Gminy	W	2004-2006	20				20	Urząd Gminy, GFOŚiGW
3	Zapobieganie konfliktom środowiskowym – skuteczna polityka przestrzenna miasta	1. Zapewnienie wymaganych standardów zamieszkania na etapie opracowywania planów zagospodarowania przestrzennego i opracowań ekofizjograficznych.	Urząd Gminy	W	Praca ciągła	b.d.k.		b.d.kk.	b.d.kk.	b.d.k.	Urząd Gminy, PFOŚiGW, GFOŚiGW,
Cel: Stworzenie podstaw dla organizacji systemu monitorowania i zarządzania powietrzem atmosferycznym.											

Program ochrony środowiska dla gminy Branice

Lp	Kierunek działań	Opis przedsięwzięcia	Jednostka Realizująca	W/ K	Termin realizacji	Koszt przedsięwzięcia [tys. zł]				Źródło finansowania
						Koszt całkowity	2004	2005	2006	
1	Budowa gminnej bazy danych emisyjno – imisyjnych dla potrzeb zarządzania środowiskiem, z wykorzystaniem GIS.	1. Budowa elektronicznej bazy danych o źródłach, emisorach, instalacjach i ich rozmieszczeniu, wydanych decyzjach i zezwoleniach na emisję zanieczyszczeń.	WIOS, Urząd Marszałkowski, Urząd Wojewódzki	K	2005 – 2006	b.d.k	b.d.k	b.d.k	b.d.k	Samorząd lokalny, PFOŚiGW, GFOŚiGW,
2	Działania informacyjne i kontrolne (dostęp do informacji - elektronicznej).	2. Budowa elektronicznego, publicznie dostępnego rejestru danych o środowisku.	Urząd Gminy	W	2005 – 2006	5	2	3		Samorząd lokalny, PFOŚiGW, GFOŚiGW,
Cel: Stworzenie podstaw wzrostu wykorzystania energii odnawialnej										
1	Opracowanie bilansu potencjalnej do uzyskania energii ze źródeł odnawialnych.	1. Wdrażanie programu wykonawczego rozwoju energetyki odnawialnej	Przedsiębiorstwa energetyczne, podmioty gospodarcze, Urząd Gminy	K	2004 – 2020	8	4	4		WFOŚiGW, PFOŚiGW, GFOŚiGW, Pomoc publiczna
		2. Określenie potencjału techniczno - ekonomicznego energii odnawialnej na terenie gminy, włączenie tematyki energii odnawialnej do wytycznych dotyczących sporządzania lokalnych planów energetycznych oraz miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.	Przedsiębiorstwa energetyczne, Urząd Gminy	K	2004 - 2005	10	5	5		WFOŚiGW, PFOŚiGW, GFOŚiGW, Pomoc publiczna
2	Stworzenie banku informacji, promocji i wspierania stosowania nowych technologii i odnawialnych źródeł emisji.	1. Opracowanie i wdrożenie bazy danych o odnawialnych źródłach energii oraz promocja, Agencja Popularyzacja i wspieranie modelowych rozwiązań w zakresie wykorzystania energii ze źródeł odnawialnych, w tym rozwiązań technologicznych, administracyjnych i finansowych.	Regionalna Agencja Poszanowania Energii, WIOŚ, WFOŚiGW, PFOŚiGW, GFOŚiGW, Urząd Gminy	K	2004 – 2005	15	5	10		WFOŚiGW, PFOŚiGW, GFOŚiGW, pomoc publiczna
						RAZEM całkowite w latach 2004 – 2006 158 tys. PLN w tym koszty inwestycyjne - 100 tys.PLN				

Program ochrony środowiska dla gminy Branice

Lp.	Okres Rozliczeniowy	Koszty na realizację przedsięwzięć [tys. PLN]							
		łącznie		Zadanie własne		Zadania koordynowane			
		inwestycyjne	nieinwestycyjne	inwestycyjne	nieinwestycyjne	inwestycyjne	nieinwestycyjne	inwestycyjne	nieinwestycyjne
	2004 – 2010	100	58	100	58	0	0	0	0
	2004 – 2006	100	38	100	5	0	0	33	0
	2007 – 2010	0	20	0	0	0	0	0	0

OBJAŚNIENIA:

b.d.k. – bez dodatkowych kosztów

4.3.6 Ochrona przed hałasem

Tabela 19. Harmonogram rzeczowo-finansowy – ochrona przed hałasem

Lp.	Kierunek działań	Opis przedsięwzięcia	Jednostka realizująca	W/K	Termin realizacji	Koszt przedsięwzięcia [tys.zł]					Źródło finansowania
						Koszt całkowity	2004	2005	2006	2007-2010	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
Cel: Monitorowanie stanu zagrożenia hałasem na terenach chronionych położonych w sąsiedztwie dróg											
1	Pomiary całodobowe hałasu komunikacyjnego	Całodobowy pomiar natężenia hałasu komunikacyjnego w miejscowościach położonych przy drodze wojewódzkiej	Urząd Gminy, WZD	W	2004-2006	9		9			Budżet gminy, PFOŚiGW, WFOŚiGW
2		Całodobowy pomiar natężenia hałasu komunikacyjnego w miejscowościach położonych przy drogach powiatowych	Urząd Gminy, Starostwo Powiatowe	W	2004-2006	9		9	9		Budżet gminy, PFOŚiGW, WFOŚiGW
Cel: Działania administracyjne w stosunku do zarządzających zakładami, instalacjami i urządzeniami, których funkcjonowanie powoduje przekroczenie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku.											
I	Podjęcie działań administracyjnych zmierzających do nałożenia obowiązku wykonania pomiarów emisji hałasu od źródeł przemysłowych w środowisku	Jednostki gospodarcze sektora pozarolniczego Jednostki gospodarcze sektora rolniczego	Urząd Gminy	W	na bieżąco	20		10	10		Budżet jednostki gospodarcze Budżet gminy. Jednostki gospodarcze
Cel: Zapewnienie systematycznego pozyskiwania wiarygodnych danych o zagrożeniu hałasem											
	Ustalenie metod pomiarowych monitoringu akustycznego i formy przekazywania wyników	4. Opracowanie instrukcji dotyczącej stosowania referencyjnych metod pomiarowych 5. Określenie formy przekazywania dokumentacji pomiarowej w części dotyczącej zapisu	Starostwo Powiatowe	K	2004	15	5	5	5		Budżet gminy, PFOŚiGW, Starostwo Powiatowe, Zarządy obiektyw

4.3.7. Gospodarka odpadami

Tabela 20. Harmonogram rzeczowo-finansowy – gospodarka odpadami

Lp.	Kierunek działań	Opis przedsięwzięcia	Jednostka realizująca	W/K	Termin realizacji	Koszt przedsięwzięcia [tys.zł]					Źródło finansowania
						Koszt całkowity	2004	2005	2006	2007-2010	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
Cel: Doskonalenie systemu zarządzania odpadami komunalnymi ze szczególnym uwzględnieniem segregacji i odzysku											
4	Zabudowa piezometru dla potrzeb monitorowania wpływu wysypiska na jakość wód podziemnych	Wykonanie dokumentacji hydrogeologicznej a następnie wiercenia Zainstalowanie piezometru	Urząd Gminy	W	2004	10	10				Budżet gminy, PFOSiGW
Cel: Stworzenie nowoczesnego systemu nadzoru i kontroli nad gospodarką odpadami hodowlanymi z sektora rolniczego											
1	Opracowanie uzgodnienie i zatwierdzenie programu działań mających na celu ograniczenie odpływu azotu ze źródeł rolniczych dla obszaru szczególnie narażonego, wyznaczonego przez Dyrektora RZGW Gliwice	Przygotowanie projektu programu w zakresie zgodnym z przepisami szczególnymi Dokonanie uzgodnień projektu programu z zainteresowanymi stronami Zatwierdzenie projektu programu i podanie do wiadomości publicznej	RZGW Gliwice Urząd Gminy	W	2004	b.d.k					Budżet RZGW Gliwice
2	Ustalenie wymagań w zakresie gromadzenia odpadów stałych z sektora hodowlanego na	Wyznaczenie terenów spełniających wymagania szczególne w zakresie cech środowiska do gromadzenia odpadów hodowlanych Aktualizacja studium uwarunkowań i kierunków	Urząd Gminy	W	2004	2	2				Budżet gminy, PFOSiGW

4.3.8 Poważne awarie przemysłowe

Tabela 21. Harmonogram rzeczowo-finansowy – poważne awarie przemysłowe

Lp.	Kierunek działań	Opis przedsięwzięcia	Jednostka realizująca	W/K	Termin realizacji	Koszt przedsięwzięcia [tys.zł]					Źródło finansowania
						Koszt całkowity	2004	2005	2006	2007-2010	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
Cel: Zapobieganie zagrożeniom i zmniejszanie skutków ekologicznych i społecznych awarii przemysłowych											
1	Zapobieganie ryzyku wystąpienia awarii przemysłowych	<p>Prowadzenie wojewódzkiego systemu ewidencji zakładów o dużym ryzyku wystąpienia awarii przemysłowej</p> <p>Opracowanie programu zapobiegania awariom przemysłowym, z przedstawieniem systemu zarządzania, gwarantującego ochronę ludzi i środowiska</p> <p>Prowadzenie rejestru poważnych awarii przemysłowych</p>	<p>WIOS, Komenda Wojewódzka PSP</p> <p>Podmiot gospodarczy, Komenda Wojewódzka PSP, WIOS</p>	K	na bieżąco	b.d.k					WIOS, Komenda Wojewódzka PSP
2	Zapobieganie ryzyku wystąpienia awarii przemysłowych – działania inwestycyjne na terenie obiektów	<p>Modernizacja punktów przeładunku i dystrybucji paliw – dostosowanie do norm UE</p>	<p>ORLEN S.A. i inne podmioty gospodarcze</p>	K	2004-2006	b.d.k					Budżet gminy, PFOŚiGW, WFOŚiGW
3	Edukacja społeczna o zagrożeniach i zachowaniu na wypadek poważnych awarii przemysłowych i transportowych	<p>Realizacja programu informowania społeczeństwa o poważnych awariach przemysłowych – dostęp do informacji o środowisku</p>	<p>Regionalne Centrum Bezpieczeństwa Ekologicznego</p>	K	2004-2006	b.d.k					Budżet państwa

Lp.	Okres rozliczeniowy	Koszty na realizację przedsięwzięć [tys. PLN]							
		łącznie		Zadanie własne		Zadania koordynowane			
		inwestycyjne	nieinwestycyjne	inwestycyjne	nieinwestycyjne	inwestycyjne	nieinwestycyjne	inwestycyjne	nieinwestycyjne
1	2004 – 2010	0	0	0	0	0	0	0	0
2	2004 – 2006	0	0	0	0	0	0	0	0
3	2007 - 2010	0	0	0	0	0	0	0	0

OBJAŚNIENIA:

b.d.k. – bez dodatkowych kosztów

4.3.9 Edukacja ekologiczna społeczeństwa i dostęp do informacji

Tabela 22. Harmonogram rzeczowo-finansowy – edukacja ekologiczna społeczeństwa i dostęp do informacji

Lp.	Kierunek działań	Opis przedsięwzięcia	Jednostka realizująca	W/K	Termin realizacji	Koszt przedsięwzięcia [tys.zł]					Źródło finansowania
						Koszt całkowity	2004	2005	2006	2007-2010	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
Cel: Podnoszenie świadomości i popularyzacja wiedzy o ochronie środowiska											
1	Realizacja szkoleń obejmujących zagadnienia środowiskowe	Przeprowadzanie kursów doskonalących w zakresie podnoszenia kwalifikacji zawodowych kadr administracji, oświaty i małych podmiotów gospodarczych	Urząd Gminy, placówki oświaty	K	praca ciągła	3	1	1	1		GFOSiGW
2	Organizacja konkursów i akcji edukacyjnych	Przeprowadzanie konkursów ekologicznych, plastycznych, fotograficznych, happeningów, festiwalów, biegów na orientację i innych form edukacji ekologicznej	Urząd Gminy, placówki oświaty	K	praca ciągła	3	1	1	1		GFOSiGW
3	Popularyzacja zagadnień ochrony środowiska i zachowań proekologicznych	Opracowanie, wydawanie, gromadzenie i rozpowszechnianie treści ekologicznych	Urząd Gminy, placówki oświaty	K	praca ciągła	3	1	1	1		GFOSiGW
Cel: Dostęp do informacji środowiska i jego ochronie oraz udział organizacji pozarządowych w zarządzaniu ochroną środowiska											

Program ochrony środowiska dla gminy Branice

1	Utworzenie gminnego systemu informacji o środowisku	Wdrożenie publicznie dostępnego wykazu danych o dokumentach zawierających informacje o środowisku Utworzenie specjalnego pliku na stronie internetowej Urzędu Gminy w Branicach z bieżącą informacją o stanie środowiska	Urząd Gminy, placówki oświaty	K	praca ciągła	3	1	1	1	GFOSiGW
---	---	---	-------------------------------	---	--------------	---	---	---	---	---------

Lp.	Okres Rozliczeniowy	Koszty na realizację przedsięwzięć [tys. PLN]							
		łącznie		Zadanie własne		Zadania koordynowane			
		inwestycyjne	nieinwestycyjne	inwestycyjne	nieinwestycyjne	inwestycyjne	nieinwestycyjne		
1	2004 – 2010	0	12	0	0	0	0	12	12
2	2004 – 2006	0	12	0	0	0	0	12	12
3	2007 – 2010	0	0	0	0	0	0	0	0

OBJAŚNIENIA:

b.d.k. – bez dodatkowych kosztów

4.3.10 Integracja zagadnień ochrony środowiska z planowaniem rozwoju gminy

Tabela 23. Harmonogram rzeczowo-finansowy – integracja zagadnień ochrony środowiska z planowaniem rozwoju gminy

Lp.	Kierunek działań	Opis przedsięwzięcia	Jednostka realizująca	W/K	Termin realizacji	Koszt przedsięwzięcia [tys.zł]				Źródło finansowania	
						Koszt całkowity	2004	2005	2006		2007-2010
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
Cel: Harmonizacja celów rozwojowych i społecznych z celami ochrony środowiska											
1	Inkorporacja zagadnień ochrony środowiska w procesy planowania rozwoju społecznego, przestrzennego i gospodarczego gminy	Sporządzenie opracowania ekofizjograficznego dla potrzeb aktualizacji uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Opracowanie programu okresowych badań środowiska w zakresie zagrożenia hałasem i zanieczyszczenia powietrza na terenach zamieszkania zbiorowego	Urząd Gminy	K	praca ciągła	40	20	10	10		GFOSiGW
2	Objęcie projektów programów, strategii i polityk postępowaniami w sprawach oceny oddziaływania na środowisko z udziałem społeczeństwa	Poddanie proceduram oceny oddziaływania na środowisko aktualizacji dokumentów programowych w zakresie zaopatrzenia gminy w wodę i odprowadzenia ścieków, zaopatrzenia w energię i innych programów dla sektora rolniczego	Urząd Gminy	K	praca ciągła	3	1	1	1		GFOSiGW
3	Weryfikacja posiadanych programów zaopatrzenia w energię i wodę pod kątem skutków środowiskowych w warunkach ich realizacji	Opracowanie wstępnej oceny oddziaływania na środowisko dla realizacji programu zaopatrzenia wsi w wodę i odprowadzenia ścieków	Urząd Gminy	K	2005-2006	8		4	4		GFOSiGW

Program ochrony środowiska dla gminy Branice

Lp.	Okres rozliczeniowy	Koszty na realizację przedsięwzięć [tys. PLN]							
		łącznie		Zadanie własne		Zadania koordynowane			
		inwestycyjne	nieinwestycyjne	inwestycyjne	nieinwestycyjne	inwestycyjne	nieinwestycyjne	inwestycyjne	nieinwestycyjne
1	2004 – 2010	0	51	0	0	0	0	0	51
2	2004 – 2006	0	51	0	0	0	0	0	51
3	2007 - 2010	0	0	0	0	0	0	0	0

OBJAŚNIENIA:

b.d.k. – bez dodatkowych kosztów

4.3.11 Monitoring środowiska

Tabela 24. Harmonogram rzeczowo-finansowy – monitoring środowiska

Lp.	Kierunek działań	Opis przedsięwzięcia	Jednostka realizująca	W/K	Termin realizacji	Koszt przedsięwzięcia [tys.zł]					Źródło finansowania
						Koszt całkowity	2004	2005	2006	2007-2010	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
Cel: Harmonizacja celów rozwoju gospodarczego i społecznego z celami ochrony środowiska											
1	Monitoring zagrożenia hałasem	Wykonywanie badań na terenach położonych wzdłuż dróg wojewódzkich i powiatowych oraz przy obiektach produkcyjnych – 3 pomiary w ciągu roku w ustalonych punktach kontrolnych	Urząd Gminy, Starostwo Powiatowe, Wojewódzki Zarząd Dróg	W	2004-2006	27	9	9	9		GFOSiGW
2	Monitoring jakości powietrza atmosferycznego na terenach zamieszkania zbiorowego	Budowa gminnej bazy danych o źródłach emisji i jej wielkości oraz o poziomie emisji zanieczyszczeń w środowisku	Urząd Gminy, Starostwo Powiatowe	W	2004-2006	9	3	3	3		GFOSiGW
3	Monitoring jakości wód podziemnych	Kontrola jakości wody pitnej w poszczególnych ujęciach i abaliza zawartości azotanów	Urząd Gminy, Starostwo Powiatowe, WIOS	K	Praca ciągła	9	3	3	3		Środki własne
4	Monitoring jakości gleb	Kontrola jakości gleb na terenach kwalifikowanych na cele rolnictwa ekologicznego	Urząd Gminy	K	Praca ciągła	6	2	2	2		Środki własne

Program ochrony środowiska dla gminy Branice

Lp.	Okres rozliczeniowy	Koszty na realizację przedsięwzięć [tys. PLN]							
		łącznie		Zadanie własne		Zadania koordynowane			
		inwestycyjne	nieinwestycyjne	inwestycyjne	nieinwestycyjne	inwestycyjne	nieinwestycyjne	inwestycyjne	nieinwestycyjne
1	2004 – 2010	0	51	0	9	0	0	0	42
2	2004 – 2006	0	51	0	9	0	0	0	42
3	2007 - 2010	0	0	0	0	0	0	0	0

OBLAŚNIENIA:

b.d.k. – bez dodatkowych kosztów

5. ZARZĄDZANIE PROGRAMEM OCHRONY ŚRODOWISKA

Zarządzanie ochroną środowiska jest, obok instrumentów finansowych, jednym z ważniejszych instrumentów realizacji programu ochrony środowiska, lecz nie jedynym. Ważnym elementem w procesie wdrażania programu jest właściwe wykorzystanie rozwiązań o charakterze organizacyjnym, uwzględniających zasady zrównoważonego rozwoju. Trzeba pamiętać, że zarządzanie środowiskiem – w tym również w kontekście integracji z Unią Europejską – nie jest wyłącznie domeną służb ochrony środowiska, lecz wymaga również szerokiego udziału przedstawicieli różnych podmiotów gospodarki oraz innych uczestników życia społecznego.

Zarządzanie programem powinno odbywać się w oparciu o instrumenty wspomagające realizację programu ochrony środowiska, obejmujące instrumenty polityki ekologicznej, zasady zarządzania środowiskiem zgodnie z kompetencjami i obowiązkami podmiotów zarządzających. W zarządzaniu środowiskiem szczególną rolę pełni „Program ochrony środowiska wraz z planem gospodarki odpadami gminy Branice”, który to program, z punktu widzenia władz miasta, może być postrzegany jako instrument koordynacji działań na rzecz ochrony środowiska oraz intensyfikacji współpracy różnych instytucji i organizacji, oparty o dobrowolne porozumienie na rzecz efektywnego wdrażania niniejszego programu.

5.1 Instrumenty polityki ochrony środowiska

Wśród instrumentów zarządzania ochroną środowiska można wyróżnić przede wszystkim instrumenty prawne, finansowe, społeczne oraz strukturalne.

5.1.1. Instrumenty prawne

Instrumentarium służące realizacji polityki ochrony środowiska wynika z obowiązującego ustawodawstwa, łączącego w warunkach polskich konieczność rozwoju gospodarczego z ochroną i racjonalnym wykorzystaniem zasobów przyrody.

● KOMPETENCJE

Najistotniejsze przepisy prawne, określające kompetencje miasta w zakresie ochrony środowiska zawarte zostały w:

- ustawie z 27 kwietnia 2001r. Prawo Ochrony Środowiska [Dz.U. nr 62, poz. 627 z późniejszymi zmianami] wraz z przepisami wykonawczymi,
- ustawie z dnia 16 października 1991r. o ochronie przyrody [Dz.U. nr 99 z 2001r., poz. 1079 w sprawie ogłoszenie jednolitego tekstu ustawy o ochronie przyrody, z późniejszymi zmianami] wraz z przepisami wykonawczymi,
- ustawie z dnia 27 marca 2003r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym [Dz.U. nr 80, poz. 717],
- ustawie z dnia 18 lipca 2001r. Prawo wodne [Dz. U. nr 115, poz 1229 z późniejszymi zmianami] wraz z przepisami wykonawczymi,
- ustawie z dnia 4 lutego 1994r. Prawo Geologiczne i Górnicze [Dz.U. nr 27, poz. 96 z późniejszymi zmianami] wraz z przepisami wykonawczymi.

● POZWOLENIA I DECYZJE

Reforma administracyjna państwa, dokonując podziału kompetencji pomiędzy administrację rządową i samorządową, ustaliła rodzaj i zakres podmiotowy pozwoleń i decyzji administracyjnych, wydawanych na szczeblu powiatu. Obejmują one:

- pozwolenia na wprowadzanie do środowiska substancji i energii (w tym pozwolenia zintegrowane, pozwolenia emisyjne na wprowadzanie pyłów i gazów do powietrza, pozwolenia na wytwarzanie odpadów, pozwolenia wodno – prawne na odprowadzanie ścieków do wód i gruntów),
- zezwolenia na prowadzenie działalności w zakresie gospodarowania odpadami (odzysk, unieszkodliwienie, transport, zbieranie),
- decyzje dotyczące korzystania ze środowiska przewidziane ustawowo (pozwolenie wodno – prawne na pobór wód powierzchniowych i podziemnych)
- decyzje o zakresie i sposobie usunięcia przyczyn szkodliwego oddziaływania na środowisko lub zagrożenia oraz przywrócenia środowiska do stanu właściwego,
- koncesje geologiczne na rozpoznawanie i eksploatację surowców mineralnych,
- postanowienia ustalające obowiązek i zakres sporządzenia raportu o oddziaływaniu na środowisko oraz uzgadniające projekt budowlany (w tym w zakresie ochrony środowiska)
- procedury opracowywania i uchwalania studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego oraz planów zagospodarowania przestrzennego
- opracowywanie i uchwalanie powiatowe programy ochrony środowiska oraz planów gospodarki odpadami

● MONITORING STANU ŚRODOWISKA

Szczególnym instrumentem prawnym jest monitoring stanu środowiska. Dotychczas zaliczany do instrumentów o charakterze społecznym (informacyjnym), stanowił podstawę analiz, ocen i decyzji. Obecne traktowanie badań monitoringowych jako obowiązujących, pozwala traktować je jako instrument prawny.

5.1.2. Instrumenty ekonomiczno-finansowe

Do instrumentów finansowych należą przede wszystkim opłaty za gospodarcze korzystanie ze środowiska, kary pieniężne, fundusze celowe oraz kredyty i dotacje.

● OPŁATY ZA GOSPODARCZE KORZYSTANIE ZE ŚRODOWISKA

Opłaty za gospodarcze korzystanie ze środowiska pełnią funkcje prewencyjne i redystrybucyjne. Funkcja prewencyjna realizowana jest poprzez zachęcanie podmiotów gospodarczych do wyboru proekologicznych technologii, lokalizację produkcji, instalowanie urządzeń ochronnych oraz oszczędnego korzystania z zasobów naturalnych w sposób najodpowiedniejszy z punktu widzenia ochrony środowiska. Funkcja redystrybucyjna polega na gromadzeniu i przemieszczaniu środków finansowych przeznaczonych na cele ochrony środowiska. Opłaty środowiskowe pobierane są za:

- wprowadzanie pyłów lub gazów do powietrza,
- pobór wód
- wprowadzanie ścieków do wód lub do gruntu,
- składowanie odpadów,

- wyłączanie gruntów rolnych i leśnych z produkcji,
- usuwanie drzew i krzewów.

Oplaty trafiają do funduszu celowego, prowadzonego przez Marszałka Województwa, skąd w drodze redystrybucji część z nich odprowadzana jest na gminny i powiatowy fundusz ochrony środowiska i gospodarki wodnej.

- ADMINISTRACYJNE KARY PIENIĘŻNE

Kary pieniężne są elementem odpowiedzialności prawnej podmiotów gospodarczych. Pobierane są w zakresie przedmiotowym opłat za gospodarcze korzystanie ze środowiska, lecz wymierzone są za działania niezgodne z prawem. W odniesieniu do wód, powietrza, odpadów i hałasu, karę wymierza wojewódzki inspektor ochrony środowiska, w odniesieniu do drzew i krzewów organ gminy (w przypadku powiatu grodzkiego – prezydent miasta). Stawki karne ustalone są na poziomie kilkukrotnie wyższym niż opłaty i w części wynikającej z zapisów ustawowych trafiają do powiatowego i gminnego funduszu ochrony środowiska.

- FUNDUSZE CELOWE

Fundusze celowe tworzone są z wpływów do wojewódzkiego i gminnego funduszu ochrony środowiska, z których w drodze redystrybucji trafiają na szczebel powiatowy i gminny. Ze środków funduszu realizowane są zadania w zakresie ochrony środowiska i gospodarki wodnej w celu realizacji zasady zrównoważonego rozwoju i polityki ekologicznej oraz na współfinansowanie projektów inwestycyjnych, kosztów operacyjnych i działań realizowanych z udziałem środków pochodzących z Unii Europejskiej niepodlegających zwrotowi. Środki funduszy mogą być także przeznaczane w formie dotacji na współfinansowanie projektów inwestycyjnych, kosztów operacyjnych i działań realizowanych z udziałem środków bezzwrotnych pozyskiwanych w ramach współpracy z organizacjami międzynarodowymi oraz współpracy dwustronnej. Szczegółowy zakres zadań, dofinansowywanych ze środków funduszy celowych określone są w ustawie Prawo ochrony środowiska oraz w długookresowym i rocznym planie wpływów i wydatków.

5.1.3. Instrumenty społeczne, edukacyjne i informacyjne

Instrumenty społeczne wspomagają realizację programu ochrony środowiska. Zagadnienie to wiąże się z realizacją zasady współdziałania, której służą uzgodnienia i usprawnienia instytucjonalne.

Instrumenty społeczne są to narzędzia dla usprawnienia współpracy i budowania partnerstwa, w drodze tzw. „uczenia się poprzez działanie”. W ramach instrumentów wydziela się dwie podstawowe grupy: pierwszą – realizowaną przez działania edukacyjne i drugą – dotyczącą budowania powiązań między władzami samorządowymi a społeczeństwem, gdzie podstawową formą realizacyjną są konsultacje i debaty publiczne.

Działania edukacyjne realizowane są w różnych formach i na różnych poziomach, począwszy od przedszkoli i szkół wszystkich stopni a skończywszy na szkoleniach tematycznych, adresowanych do poszczególnych grup zawodowych i organizacji. Czynnikiem decydującym o sukcesie realizowanej edukacji ekologicznej jest rzetelna informacja o stanie środowiska i działaniach na rzecz jego ochrony oraz umiejętność

komunikowania się ze społeczeństwem, przy czym im szerszy jest zakres opracowywanego dokumentu i związanych z nim działań, tym bardziej poszerza się zakres grup społecznych, wpływających na proces opracowywania i wdrażania dokumentu.

Obowiązujące ustawodawstwo nie przewiduje żadnych ograniczeń w korzystaniu z prawa dostępu do informacji o środowisku i jego ochronie, a dostęp do informacji nie jest uzależniony od uczestnictwa w żadnym konkretnym postępowaniu i posiadania jakiegokolwiek interesu w sprawie. Szeroko pojęta komunikacja ma za zadanie sprzyjać wymianie informacji pomiędzy zainteresowanymi stronami, wspieraniu procesu przekazywania informacji decydentom, angażowaniu stron do aktywnej współpracy i promocji dokumentu.

Najważniejszym przepisem prawnym regulującym dostęp do informacji, rozpowszechnianie informacji oraz udział społeczeństwa w postępowaniu w sprawie ochrony środowiska jest ustawa z dnia 27 kwietnia 2001r. Prawo ochrony środowiska [Dz.U. nr 62, poz.627]. Najważniejszym zadaniem administracji samorządowej, który pozwoli na pełną realizację ustaleń powyższej ustawy, jest rozwój sprawnego systemu udostępniania i upowszechniania informacji, w tym publicznych rejestrów oraz elektronicznych baz danych o środowisku i jego ochronie na terenie gminy, łatwo dostępnych poprzez publiczne sieci telekomunikacyjne.

5.1.4. Instrumenty strukturalne

Instrumenty strukturalne rozumiane są jako narzędzia do formułowania, integrowania i wdrażania polityk środowiskowych. Są to przede wszystkim strategie i programy wdrożeniowe oraz systemy zarządzania środowiskowego.

- POLITYKI I PROGRAMY WDROŻENIOWE

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Branice, jakkolwiek mocno zdezaktualizowane, jest dokumentem wytyczającym priorytety, cele strategiczne i operacyjne oraz kierunki działań dla zrównoważonego rozwoju gminy. Stanowi ono dokument wyjściowy do opracowania strategii i szczegółowych polityk sektorowych, wieloletniego planu inwestycyjnego gminy, a także programu ochrony środowiska i planu gospodarki odpadami.

Program ochrony środowiska i plan gospodarki odpadami określa politykę ekologiczną miasta w horyzoncie średniookresowym, stanowi również dokument operacyjny, wdrożeniowy w okresie krótkookresowym 2004-2006. Zaznaczyć należy, że program ochrony środowiska jest dokumentem, który z jednej strony uwzględnia kompleksowo kierunki rozwoju poszczególnych dziedzin gospodarki i ich konsekwencje dla środowiska, z drugiej strony wytycza ramy tego rozwoju. Oznacza to, że działania realizowane w obrębie poszczególnych obszarach muszą być brane pod uwagę w programie ochrony środowiska i jednocześnie ochrona środowiska wymaga podejmowania działań w poszczególnych dziedzinach gospodarki i codziennego bytowania mieszkańców gminy.

● SYSTEMY ZARZĄDZANIA ŚRODOWISKOWEGO

Dotychczasowe działania w zakresie ochrony środowiska prowadzone przez zakłady przemysłowe, w większości wymuszane przez czynniki zewnętrzne: przepisy prawne i czynnik społeczny. Koncepcja zrównoważonego rozwoju, stanowiąca podstawę dla racjonalnych działań ochronnych, stanowi podstawę do zmiany nastawienia podmiotów gospodarczych do ochrony środowiska, polegającą na samodzielnym definiowaniu problemów i szukaniu środków zaradczych – z tego wywodzi się koncepcja zarządzania środowiskowego.

Celem zarządzania środowiskowego jest włączenie środowiska i jego ochrony do celów strategicznych podmiotu gospodarczego i przypisanie tych zagadnień do kompetencji zarządu. Idea ta jest realizowana poprzez wprowadzenie systemów zarządzania środowiskiem (systemy sformalizowane - ISO 14000, EMAS oraz systemy niesformalizowane – Program Czystszej Produkcji). Wymogi konkurencyjności powodują, że podmioty gospodarcze w poszukiwaniu dróg zwiększających ich atrakcyjność rynkową, podejmować będą działania zmierzające do dobrowolnego wprowadzenia systemów zarządzania środowiskowego.

5.2. Organizacja zarządzania środowiskiem.

System zarządzania środowiskiem powinien opierać swoje działania na następujących zasadach:

- zanieczyszczający płaci
- przezorności
- współodpowiedzialności
- pomocniczości

Są to jedne z podstawowych zasad zrównoważonego rozwoju, akceptowane do stosowania przez II Politykę ekologiczną państwa. Uzupełnieniem zasad winny być tzw. złote reguły zarządzania ekologicznego:

- nieodnawialne zasoby środowiska powinny być wykorzystywane w stopniu dostosowanym do możliwości ich kompensowania zasobami odnawialnymi
- zasoby odnawialne winny być wykorzystywane w zakresie nie przekraczającym możliwego stopnia ich odnawialności
- chłonność środowiska nie powinna być w żadnym zakresie przekroczona
- różnorodność środowiska winna być w jak największym stopniu zachowana

Zarządzanie środowiskiem na terenie gminy Branice odbywa się na poziomie administracji samorządowej i podmiotów gospodarczych.

Instytucje samorządowe odpowiedzialne za wykonywanie i egzekwowanie prawa mają na celu zapobieganie zanieczyszczeniu środowiska w drodze racjonalnego planowania przestrzennego, kontrolowania gospodarczego korzystania ze środowiska i porządkowania działalności związanej z gospodarczym korzystaniem ze środowiska. W ramach prowadzonej działalności administracyjnej organy miasta, w ramach obowiązku informowania i uzgadniania współpracują z organami administracji rządowej i samorządowej (Marszałek Województwa) oraz Inspekcją Ochrony Środowiska, posiadają również w ograniczonym zakresie uprawnienia kontrolne.

Ważnym instrumentem zarządzania ochroną środowiska na poziomie lokalnym jest planowanie miejscowe i strategiczne, wytyczające priorytety, generalne cele i kierunki rozwoju miasta, z uwzględnieniem uwarunkowań środowiskowych oraz programy ochrony środowiska, określające cele i sposób ich realizacji, z uwzględnieniem polityki ekologicznej państwa.

Podmioty gospodarcze korzystające ze środowiska kierują się głównie efektami ekonomicznymi i zasadami konkurencyjności rynkowej, w coraz większym stopniu uwzględniają również stanowisko opinii społecznej. Na tym poziomie zarządzanie środowiskiem odbywa się poprzez respektowanie wymogów formalno – prawnych, porządkowanie i modernizowanie technologii oraz reżimów obsługi urządzeń, eliminację technologii uciążliwych dla środowiska, instalowanie urządzeń ochrony środowiska oraz zakładowy monitoring. Coraz powszechniejsze staje się wprowadzanie wewnątrzzakładowych systemów zarządzania środowiskiem (ISO, EMAS).

5.3 Główne działania w ramach zarządzania programem.

Podstawową zasadą realizacji programu ochrony środowiska powinna być zasada wykonywania zadań przez poszczególne jednostki włączone w zagadnienia ochrony środowiska, świadome istnienia programu i uczestnictwa w nim.

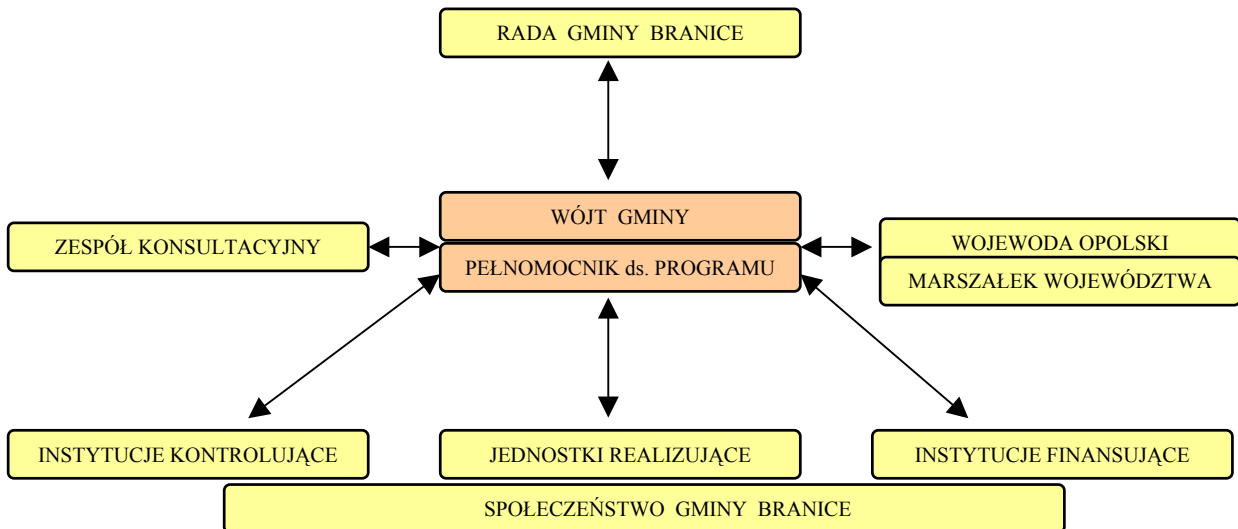
Uczestników programu podzielić można na cztery grupy:

- podmioty uczestniczące w organizacji i zarządzaniu programem (Urząd Miejski i podległe jednostki organizacyjne),
- podmioty realizujące poszczególne zadania (oprócz wymienionych powyżej, także podmioty gospodarcze, stowarzyszenia, organy i instytucje szczebla centralnego lub podlegające bezpośrednio organom centralnym, instytucje finansujące),
- podmioty kontrolujące przebieg realizacji i efekty programu (Rada Miasta, Zespół Konsultacyjny, WIOŚ, WSSE, RZGW),
- społeczność gminy jako główny odbiorca programu.

Główna odpowiedzialność za realizację programu spoczywa na Burmistrzu Gminy, który składa Radzie Miejskiej okresowe (co 2 lata) sprawozdania z wykonywania programu. Burmistrz w ramach realizacji programu współdziała z organami administracji rządowej i samorządowej szczebla wojewódzkiego (wojewoda oraz podległe mu służby zespolone dysponuje instrumentarium prawnym, umożliwiającym reglamentację korzystania ze środowiska, natomiast w dyspozycji samorządu wojewódzkiego znajduje się część instrumentów finansowych na realizację programu (poprzez WFOŚiGW w Opolu, oraz podległe sobie PFOŚiGW oraz GFOŚiGW).

Ponadto Burmistrz współdziała z instytucjami administracji specjalnej, w dyspozycji której znajdują się instrumenty kontroli przestrzegania wymogów prawnych i monitoringu stanu środowiska (WIOŚ, WSSE, RZGW).

Rysunek 1. Schemat zarządzania programem ochrony środowiska gminy Branice

Burmistrz Gminy odpowiedzialny za wdrażanie programu wspierany będzie przez Zespół Konsultacyjny, utworzony z przedstawicieli urzędu (przedstawiciele wewnętrzni) oraz reprezentantów podmiotów gospodarczych, organizacji pozarządowych i mieszkańców (przedstawiciele zewnętrzni).

Zespół konsultacyjny, nadzorujący opracowanie projektu, ma za zadanie nadzorowanie procesu jego wdrażania, zapoznając się z okresowymi raportami z wykonania zadań i uzyskania wymaganych efektów ekologicznych. Zadaniem zespołu jest również wypracowanie płaszczyzny porozumienia społecznego w zakresie wyznaczania celów i określania konkretnych sposobów ich osiągnięcia. Istnieje zatem potrzeba stworzenia obiektywnych warunków prowadzenia współpracy w realizacji zadań programu i udziału we wdrażaniu programu.

Wypracowane procedury i strategie powinny, po ustaleniu i weryfikacji, stać się rutyną i podstawą zinstytucjonalizowanej współpracy pomiędzy partnerami różnych szczebli decyzyjnych i środowisk odpowiedzialnych za ostateczny wizerunek gminy. Następuje uporządkowanie i uczynienie samego procesu planowania i zarządzania na tyle, że pewne działania stające się rutyną, powodują samoistne powtarzanie się dobrych rozwiązań, wytwarzając odpowiednie mechanizmy samoregulacji.

Odbiorcą programu są mieszkańcy gminy, którzy subiektywnie oceniają efekty realizacji programu. Obiektywizację oceny można uzyskać poprzez wprowadzenie odpowiednich mierników świadomości społecznej (np. udział społeczeństwa w działaniach na rzecz ochrony środowiska, ilość i jakość interwencji (wniosków) zgłaszanych przez mieszkańców, liczba, jakość i skuteczność kampanii edukacyjno – informacyjnych).

6. MONITORING I OCENA REALIZACJI PROGRAMU

6.1 Monitoring środowiska.

Monitoring środowiska jest podstawą do oceny polityki ekologicznej miasta ponieważ dysponuje danymi liczbowymi umożliwiającymi niezbędne porównania między stanem obecnym, a przyszłym. Mierniki efektów ekologicznych są w znacznym stopniu dostępne jako wielkości mierzone w ramach istniejących systemów kontroli i monitoringu. Pomiary środowiskowe w województwie opolskim wykonywane są przede wszystkim w ramach działalności WSSE i WIOŚ. Dane te oraz inne dane statystyczne dotyczące ochrony środowiska publikowane są w trzech podstawowych opracowaniach:

- „Stan środowiska w województwie opolskim” - WIOŚ, Opole
- „Ochrona środowiska” - GUS, Warszawa
- „Rocznik statystyczny województwa opolskiego” - WUS Opole

Badanie stanu środowiska realizowane jest w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska, który stanowi system pomiarów, ocen i prognoz stanu środowiska oraz gromadzenia, przetwarzania i rozpowszechniania informacji o środowisku. Sieci regionalne, za które odpowiada Wojewódzki Inspektor Ochrony Środowiska są koordynowane przez Głównego Inspektora Ochrony Środowiska i mają za zadanie udokumentowanie zmian zachodzących w środowisku w danym regionie.

Rozwój monitoringu środowiska jest jednym z ważniejszych zadań przewidzianych do realizacji w polityce ekologicznej państwa w ramach wypełniania nakazów ustawowych oraz dotrzymania zobowiązań międzynarodowych. Wykaz zadań z zakresu monitoringu środowiska przewidzianych do realizacji przez WIOŚ przedstawiono w harmonogramie rzeczowo-finansowym (tabela nr 24).

6.2. Zakres monitoringu

Realizacja programu będzie polegała na regularnej ocenie i kontroli stopnia realizacji zadań oraz założonych celów, ocenę rozbieżności pomiędzy przyjętymi celami i działaniami a ich wykonaniem oraz analizę przyczyn tych rozbieżności.

Wójt Gminy, poprzez pełnomocnika ds./realizacji programu będzie sporządzał w okresach dwuletnich raport, oceniający stopień wdrożenia programu, natomiast na bieżąco będzie kontrolował postęp w zakresie wykonywania przedsięwzięć zdefiniowanych w programie. Ponieważ okres kontrolny wypadać będzie w roku 2006, wyniki oceny stanowiąc będą materiał wyjściowy do weryfikacji celów i sposobów realizacji programu na lata 2007 – 2010. Prowadzone oceny opierać się będą na określonych w programie wskaźnikach jakościowo – ilościowych, powszechnie dostępnych w systemie monitoringu środowiska i danych urzędu statystycznego.

W celu spełnienia wymagań zapisanych w ustawie Prawo ochrony środowiska dotyczących raportowania należy zdefiniować zakres i sposób oceny realizacji Programu.

Najważniejsze zadania w tym zakresie to:

- wyznaczenie przez Wójta Gminy koordynatora wdrażania Programu, który będzie na bieżąco śledził postęp w zakresie wdrażania poszczególnych zadań i realizacji celów, a na tej podstawie co dwa lata będzie przygotowywał raport z wykonania programu,

- weryfikacja i aktualizacja harmonogramu rzeczowo-finansowego zadań,
- sporządzenie nowego Programu na podstawie zaktualizowanych celów i kierunków działań (na koniec 2006 roku).

6.3. Wskaźniki efektywności realizacji programu.

Podstawą właściwego systemu oceny realizacji programu jest dobry system sprawozdawczości, oparty na wskaźnikach (miernikach) stanu środowiska i zmiany presji na środowisko, a także na wskaźnikach świadomości społecznej. Zaproponowane poniżej wskaźniki są propozycją wyjściową, i mogą być sukcesywnie modyfikowane i rozszerzane.

Przy określaniu wskaźników przyjęto, jako wyjściowy 2005 rok. Przy ocenie Programu na koniec roku 2008 będą dostępne dane statystyczne z roku 2007, takie więc lata te przyjęto dla kontroli wskaźników.

Tabela 25 . Wskaźniki realizacji Programu ochrony środowiska gminy Branice [propozycja]

L. p.	Wskaźniki	Jednostka miary	Stan wyjściowy (dane z 2005r.)	Ocena realizacji Programu (dane z 2007r.)
1	2	3	4	5
1	Udział terenów zieleni publicznej w stosunku do powierzchni całkowitej	%		
2	Powierzchnia lasów	ha		
3	Grunty zdewastowane i zdegradowane	ha		
4	Jakość wód podziemnych – udział wód bardzo dobrej i dobrej jakości : pkt. Pkt.	Jakość wód podziemnych		
5	Jakość wód powierzchniowych, udział wód pozaklasowych	Klasa czystości wód		
6	Ładunki zanieczyszczeń w ściekach komunalnych odprowadzane do odbiorników w kg/rok	BZT5 - Mg/rok ChZT – Mg/rok		
7	Ludność korzystająca z sieci kanalizacyjnej	%		
8	Ludność obsługiwana przez oczyszczalnie ścieków (w % ludności ogółem)	%		
9	Emisja SO ₂ ogółem	Mg/rok		
10	Emisja NO ₂ ogółem	Mg/rok		
11	Emisja CO ₂	Mg/rok		
12	Długość dróg o stwierdzonym przekroczeniu dopuszczalnych poziomów natężenia hałasu			
13	Ilość wytwarzanych odpadów komunalnych przez jednego mieszkańca gminy w ciągu roku	kg/M/rok		
14	Ilość odpadów komunalnych wytwarzanych ogółem w gminie Branice	ton/rok		

15	Selektywna zbiórka surowców wtórnych (makulatura, papier, tworzywa sztuczne, szkło):			
	– Wytworzone ogółem	ton/rok		
	– Zebrane selektywnie	ton/rok % wytw.		
	– Konieczna segregacja z wymieszanych komunalnych	ton/rok % wytw.		
	– Ilość poddana recyklingowi	ton/rok % wytw.		
	– Ilość poddana odzyskowi	ton/rok % wytw.		
	– Ilość dopuszczona do składowania	ton/rok % wytw.		
	– Ilość zeskładowana	ton/rok % wytw.		
16	Ilość „dzikich” wysypisk odpadów komunalnych			
	– Stan na początek roku	szt.		
	– Stan na koniec roku	szt.		
17	Ilość zlikwidowanych „dzikich” składowisk odpadów komunalnych	szt.		
18	Ilość wytworzonych odpadów ściekowych			
	– Oczyszczalnia miejska	Ton		
	– Pozostałe oczyszczalnie	Ton		
19	Ilość materiałów zawierających azbest			
	– Ilość zewidencjonowana, stan na początek roku	Ton mb m ² m ³		
	– Ilość powstałych odpadów azbestowych	Ton m ² m ³		
	– Ilość oddanych do unieszkodliwienia	Ton m ² m ³		
20	Ilość wytworzonych odpadów weterynaryjnych	Ton		
	– Ilość oddanych do spalania	Ton		
	– Ilość wywieziona z terenu miasta	Ton		
21	Nakłady ogółem na ochronę środowiska	zł/rok		
22	Nakłady inwestycyjne na gospodarkę odpadami	zł/rok		
23	Ilość i jakość interwencji i wniosków mieszkańców	liczba/opis	b.d.	
24	Udział społeczeństwa w działaniach na rzecz ochrony środowiska		b.d.	

b.d. – brak danych

6.4 Sprawozdawczość z realizacji programu.

Zgodnie z art. 18 ust. 2 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001r. *Prawo ochrony środowiska* [Dz.U. nr 62, poz.627] z wykonania programu Wójt Gminy sporządza, co 2 lata raporty, które przedstawia Radzie Gminy. Dla niniejszego Programu raport powinien być sporządzony na koniec 2006 r.

6.5. Główne działania w ramach zarządzania Programem.

W oparciu o informacje zawarte w rozdziałach 4-6 główne działania związane z realizacją Programu w zakresie wdrażania Programu (koordynacja, weryfikacja celów ekologicznych, strategia ich osiągnięcia, przewidywane przedsięwzięcia), zarządzania i monitorowania przedstawiono w tabeli nr 26

Tabela 26 Działania w zakresie zarządzania Programem ochrony środowiska gminy Branice

L.p	Działania	Jednostka odpowiedzialna i współpracująca
Wdrażanie Programu		
	Wyznaczenie koordynatora realizacji Programu.	Burmistrz Gminy Branice Jednostki wdrażające Program
	Ocena wykonania Programu i przygotowanie raportu (2006 r.).	
	Współpraca z różnymi jednostkami.	
	Weryfikacja i aktualizacja Programu: - opracowanie raportu o realizacji Programu (2006) - aktualizacja harmonogramu rzeczowo-finansowego (2006 i 2008 r.) - aktualizacja celów i kierunków działań (2006 i 2010 r.)	
	Wspieranie finansowe samorządów, zakładów, instytucji, organizacji wdrażających Program	WFOŚiGW Fundusze celowe Fundusze UE
Monitoring środowiska i wdrażania programu		
	Prowadzenie i rozwój monitoringu środowiska (na bieżąco)	WIOŚ, RZGW, WSSE, Wojewoda, Urząd Gminy

7. NAKŁADY NA REALIZACJĘ PROGRAMU

Kalkulacja kosztów realizacji Programu dotycząca okresu najbliższych 3 lat, tj. lat 2004-2006, sporządzona została na podstawie danych ujętych w harmonogramie rzeczowo-finansowym przedsięwzięć przewidzianych lub planowanych do realizacji (rozdział IV). Kalkulacja kosztów na realizację przewidywanych przedsięwzięć ma charakter szacunkowy, z uwagi na niekompletność danych dotyczących finansowania zadania w wyróżnionym okresie. Należy stwierdzić, że jedynie w przypadku zadań określonych w Wieloletnim Programie Inwestycyjnym Gminy Branice możemy mówić o prawidłowo określonych kosztach i montażu finansowania podejmowanych przedsięwzięć.

W pozostałych przypadkach, z uwagi na szybko zmieniające się uwarunkowania gospodarcze (szczególnie podmiotów gospodarczych) występują trudności z długookresowym programowaniem inwestycji - koszty realizacji przedsięwzięć mają charakter szacunkowy. Ponieważ Program ma formułę otwartą, można go w późniejszym okresie aktualizować i uzupełniać nowe przedsięwzięcia i sposób ich finansowania.

Koszty na lata 2007-2010 mają charakter orientacyjny, gdyż tylko w kilku przypadkach gmina, podległe jej jednostki organizacyjne i podmioty gospodarcze dysponowały wieloletnimi planami i programami inwestycyjnymi (np. wieloletnie plany inwestycyjne, programy działań i.t.p.). W pozostałych przypadkach lista przedsięwzięć i koszty ich realizacji są obciążone zbyt dużym błędem, stając się mało przydatne dla określenia w odległej perspektywie potrzeb finansowych.

7.1. Ramy finansowe wdrażania Programu.

Elementem Programu jest wskazanie ram finansowych poprzez wstępny szacunek środków na realizację przedsięwzięć, w ramach poszczególnych dziedzin zdefiniowanych w Programie, w rozbiciu na zadania inwestycyjne i pozainwestycyjne.

Tabela 27 Szacunkowe, sumaryczne koszty realizacji Programu na lata 2004-2006.

Lp.	Dziedzina	Koszty w latach 2004-2006 [tys. PLN], w tym:		
		pozainwestycyjne	inwestycyjne	Razem
1	2	3	4	5
1.	Ochrona przyrody i krajobrazu oraz wykorzystanie lasów.	123	0	123
2.	Ochrona zasobów wodnych, w tym ochrona przed powodzią.	87	0	87
3.	Ochrona powierzchni ziemi i gleb.	63	0	63
4.	Poprawa jakości wód podziemnych i powierzchniowych.	28	12813	12841
5.	Ochrona powietrza, przeciwdziałanie zmianom klimatu i wykorzystanie energii odnawialnej.	38	100	138
6.	Ochrona przed hałasem.	75	0	75
7.	Poważne awarie przemysłowe.	0	0	0
8.	Edukacja ekologiczna społeczeństwa.	12	0	12
9.	Ekologizacja strategii i polityk sektorowych.	51	0	51
12.	Monitoring środowiska.	51	0	51
		Koszty ujęte w Planie gospodarki odpadami		
13.	Gospodarka odpadami w sektorze komunalnym	110	0	110
14.	Gospodarka odpadami w sektorze gospodarczym	0	0	0
SUMA		638	12913	13551

Analiza ekonomiczno-finansowa budżetu gminy jest nieodłączną częścią Programu, gdyż możliwości finansowania zadań z budżetu gminy są ograniczone, a zadania inwestycyjne, które stoją przed samorządem są bardzo duże. Stan środowiska przyrodniczego w Polsce ulega jednak stopniowej poprawie dzięki wzrostowi nakładów inwestycyjnych na jego ochronę. Przeznaczenie środków w budżecie na daną inwestycję jest bardzo ważnym elementem planowania, gdyż samorząd finansuje różne sfery życia społeczności lokalnej.

Mając świadomość znaczenia planowanych inwestycji dla poprawy stanu środowiska naturalnego stwierdza się, że wielkość projektowanych zamierzeń daleko wykracza poza możliwości finansowe. Stąd też realizacja wnioskowanych zadań jest możliwa wyłącznie przy wspomaganie ich realizacji ze źródeł zewnętrznych.

7.2. Źródła finansowania.

Wdrażanie Programu ochrony środowiska wiąże się z funkcjonowaniem sprawnego systemu finansowania przedsięwzięć. Środki finansowe na realizację programu będą pochodziły z budżetu wojewody, z budżetów samorządów terytorialnych (wojewódzkiego, miejskiego), ze środków własnych przedsiębiorstw i inwestorów prywatnych, funduszy ekologicznych oraz z funduszy pomocowych i strukturalnych UE.

Wdrażanie Programu ochrony środowiska wiąże się z funkcjonowaniem sprawnego systemu finansowania przedsięwzięć. Środki finansowe na realizację programu będą pochodziły z budżetu wojewody, z budżetów samorządów terytorialnych (wojewódzkiego, miejskiego), ze środków własnych przedsiębiorstw i inwestorów prywatnych, funduszy ekologicznych oraz z funduszy pomocowych i strukturalnych UE.

Największy udział w finansowaniu przedsięwzięć z zakresu ochrony środowiska będą miały budżet gminy, podmioty gospodarcze (głównie poprzez środki własne i kredyty), następnie fundusze ekologiczne i pomocowe. Najmniejszy udział przewiduje się dla budżetu państwa i budżetów samorządowych.

Inwestycje w sektorze energetycznym i przemysłowym będą finansowane głównie ze środków własnych podmiotów gospodarczych i kredytów bankowych, w mniejszej części z funduszy ochrony środowiska. Natomiast inwestycje komunalne związane przede wszystkim z infrastrukturą techniczną będą współfinansowane w dużej części z budżetu gminy, funduszy ekologicznych i strukturalnych UE.

Źródła finansowania inwestycji w zakresie ochrony środowiska można podzielić na trzy grupy:

- **źródła publiczne** – np. pochodzące z budżetu państwa, miasta lub pozabudżetowych instytucji publicznych,
- **źródła prywatne** – np. z banków komercyjnych, funduszy inwestycyjnych, towarzystw leasingowych,
- **źródła prywatno-publiczne** – np. ze spółek prawa handlowego z udziałem gminy.

W ramach montażu finansowego możliwe jest łączenie środków pochodzących z różnych źródeł oraz zawieranie umów na wspólną realizację inwestycji przez samorządy terytorialne i podmioty prywatne.

Dla gminy dostępnymi sposobami finansowania inwestycji są:

- fundusze własne inwestorów
- pożyczki, dotacje i dopłaty do oprocentowania preferencyjnych kredytów udzielane przez Narodowy i Wojewódzkie Fundusze Ochrony Środowiska i gospodarki Wodnej
- kredyty preferencyjne udzielane przez Bank Ochrony Środowiska S.A. z dopłatami do oprocentowania
- zagraniczna pomoc finansowa udzielana poprzez fundacje i programy pomocowe (np. z ekokonwersji poprzez EKOFUNDUSZ, funduszu ISPA)
- kredyty międzynarodowych instytucji finansowych (Europejski Bank Odbudowy i rozwoju – EBOiR, Bank Światowy)
- kredyty i pożyczki udzielane przez banki komercyjne
- leasing

Po przystąpieniu Polski do Unii Europejskiej podstawowe znaczenie dla pozyskania środków finansowych na realizację inwestycji posiadają programy i fundusze strukturalne (możliwość większego niż dotychczas wykorzystania środków strukturalnych i funduszu spójności w szczególności w inwestycjach związanych z infrastrukturą techniczną, rozwojem obszarów wiejskich, rekultywacją terenów oraz turystyką i edukacją ekologiczną). Fundacje i programy pomocowe udzielają bezzwrotnej pomocy finansowej w różnych formach. Są to między innymi: pomoc finansowa na zadania inwestycyjne lub projekty, pomoc konsultingowa oraz pomoc szkoleniowa.

7.2.1 Fundusze i programy funkcjonujące w zakresie ochrony środowiska, rozwoju regionalnego i rozwoju wsi.

W zakresie ochrony środowiska, rozwoju regionalnego i rozwoju wsi funkcjonują m.in.: takie organizacje i fundusze jak:

- ⇒ NARODOWY FUNDUSZ OCHRONY ŚRODOWISKA I GOSPODARKI WODNEJ – największa instytucja finansująca przedsięwzięcia ochrony środowiska o zasięgu ponadregionalnym i ogólnokrajowym w Polsce,
- ⇒ WOJEWÓDZKI, POWIATOWY I GMINNY FUNDUSZ OCHRONY ŚRODOWISKA I GOSPODARKI WODNEJ – dofinansowuje zadania z zakresu ochrony środowiska i gospodarki wodnej z uwzględnieniem celów określonych w ustawie z dnia 27.04.2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz. U. nr 62 poz. 627 z 2001r.), Polityce Ekologicznej Państwa,
- ⇒ GLOBAL ENVIRONMENTAL FACILITY (Program Małych Dotacji GEF/SGP oraz Średnich i Dużych Dotacji GEF/MSP) – światowa organizacja o charakterze kapitałowego funduszu celowego na rzecz ochrony środowiska, zarządzany przez 3 agendy ONZ: Bank światowy, UNEP oraz UNDP. Celem Funduszu jest osiągnięcie poprawy stanu środowiska naturalnego poprzez programy i projekty przyczyniające się do rozwiązywania problemów o charakterze globalnym w tak kluczowych dziedzinach jak: ochrona bioróżnorodności, ochrona wód międzynarodowych, zapobieganie zmianom klimatycznym, oraz ochrona gruntów przed degradacją.
- ⇒ PROGRAM WWF DLA POLSKI – krajowe przedstawicielstwo międzynarodowej organizacji World Wild Fund,
- ⇒ NARODOWA FUNDACJA OCHRONY ŚRODOWISKA - fundacja zajmująca się opracowywaniem ekspertyz w zakresie ochrony środowiska oraz edukacją ekologiczną,
- ⇒ FUNDACJA PARTNERSTWO DLA ŚRODOWISKA – Fundacja promuje działania na rzecz ekorozwoju,

- ⇒ REGIONALNE CENTRUM EKOLOGICZNE NA EUROPE ŚRODKOWĄ WSCHODNIĄ – wspomaga swobodną wymianę informacji oraz udział społeczeństwa w podejmowaniu decyzji dotyczących ochrony środowiska,

7.2.2 Programy i Fundusze Unijne

Finansowanie przedsięwzięć w ramach programów i funduszy unijnych odbywać się będzie za pomocą funduszu przedakcesyjnego ISPA, funduszy strukturalnych i funduszy spójnościowych.

7.2.2.1. Fundusze przedakcesyjne - ISPA (Instrument for Structural for Pre-Accession).

Pomoc Wspólnoty w ramach funduszy ISPA (Instrument for Structural for Pre-Accession) miał przyczynić się do lepszego przygotowania krajów kandydujących do wejścia do UE w dziedzinie gospodarczej infrastruktury, a w szczególności w sektorach ochrony środowiska i transportu. ISPA jest instrumentem finansowym do realizacji celów określonych w dokumencie „Partnerstwo dla Członkostwa” oraz priorytetów wskazanych w Narodowym Programie Przygotowania do Członkostwa w UE. Rok 2003 był ostatnim rokiem, w których przyznawano dofinansowanie w ramach środków ISPA (po akcesji zastąpiony funduszami spójnościowymi).

7.2.2.2. Fundusze strukturalne.

Inicjatywy w dziedzinie ochrony środowiska będą miały możliwości otrzymania dofinansowania głównie z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (European Regional Development Fund – ERDF). Jego głównym zadaniem jest niwelowanie dysproporcji w poziomie rozwoju regionalnego krajów należących do UE. Priorytety środowiskowe współfinansowane z ERDF będą realizowane w ramach dwóch programów operacyjnych, przygotowanych przez rząd Polski na podstawie Narodowego Planu Rozwoju 2004-2006:

- Sektorowego Programu Operacyjnego „Wzrost Konkurencyjności Przedsiębiorstw”
- Zintegrowanego Programu Operacyjnego Rozwoju Regionalnego ZPORR zarządzanego na poziomie krajowym, ale wdrażanego w systemie zdecentralizowanym na poziomie wojewódzkim (na szczeblu województwa opolskiego środki finansowe ZPORR umożliwiają finansowanie zadań, realizowanych w ramach tzw. I komponent Programu Rozwoju Województwa Opolskiego na lata 2004-2006)

Celem generalnym **SOP WKP** jest poprawa pozycji konkurencyjnej polskiej gospodarki funkcjonującej w warunkach otwartego rynku. Cel programu będzie osiągany poprzez koncentrację środków finansowych kierowanych bezpośrednio do sektora przedsiębiorstw, sektora naukowo-badawczego oraz instytucji otoczenia biznesu (główni beneficjenci programu) na najbardziej efektywne, gwarantujące wzrost innowacyjności produktowej i technologicznej projekty i przedsięwzięcia. Program operacyjny koncentruje dostępne środki finansowe na realizacji dwóch priorytetów:

Priorytet 1 - Rozwój przedsiębiorczości i wzrost innowacyjności z wykorzystaniem instytucji otoczenia biznesu,

Priorytet 2 - Wzmocnienie pozycji konkurencyjnej przedsiębiorstw działających na Jednolitym Rynku Europejskim.

Bezpośrednie znaczenie dla ochrony środowiska będą miały działania prowadzone w ramach priorytetu 2. Jego celem jest zwiększenie konkurencyjności przedsiębiorstw poprzez poprawę poziomu technologicznego i organizacyjnego, dostosowanie do wymogów standardów UE w zakresie ochrony środowiska oraz wzrost wymiany handlowej poprzez wsparcie jej promocji. Realizacja priorytetu wesprze przedsiębiorców w dokonywaniu zmian modernizacyjnych, inwestycji mających na celu poprawę stanu środowiska, wdrażaniu innowacji technologicznych i organizacyjnych. Ponadto preferowane będą m.in. inwestycje w technologie informacyjne umożliwiające poprawę produktywności i jakości, wspólne inwestycje podejmowane przez przedsiębiorstwa działające w kooperacji, w dostosowanie przedsiębiorstw do wymogów norm zharmonizowanych oraz inwestycje związane z wdrażaniem systemów zarządzania. W ramach priorytetu ochronie środowiska sprzyjać będą w szczególności następujące działania:

- działanie 2 – Wsparcie doradcze w zakresie zwiększania konkurencyjności produktowej i technologicznej MSP. Celem działania jest zwiększenie dostępu przedsiębiorstw do specjalistycznej pomocy doradczej dla poprawy ich oferty produktowej. Wsparcie będzie udzielane na projekty obejmujące usługi doradcze w zakresie m. in. poprawy warunków bezpieczeństwa i higieny pracy, podejmowania przedsięwzięć w zakresie ochrony środowiska, wdrażania systemów jakości lub zarządzania środowiskowego oraz uzyskiwania certyfikatów
- działanie 4 – Wsparcie dla inwestycji w zakresie dostosowania przedsiębiorstw do wymogów ochrony środowiska. Celem działania jest dostosowanie przedsiębiorstw do wymogów wybranych dyrektyw UE w obszarach: ochrona powietrza, ochrona wód i gospodarka odpadami. Wsparcie będzie udzielane w formie pomocy publicznej dla inwestycji proekologicznych w przedsiębiorstwach m.in. w zakresie ograniczania poziomu emisji z dużych zakładów energetycznego spalania, zagospodarowania odpadów przemysłowych i niebezpiecznych, budowy przemysłowych oczyszczalni ścieków, uzyskiwania energii ze źródeł odnawialnych, osiągnięcia standardów bezpieczeństwa ekologicznego oraz wdrażania Najlepszych Dostępnych Technik (BAT).

Celem generalnym **ZPORR** jest zapewnienie wszystkim regionom w Polsce, w powiązaniu z działaniami podejmowanymi w ramach innych programów operacyjnych, udziału w procesach rozwojowych i modernizacyjnych gospodarki poprzez tworzenie warunków wzrostu konkurencyjności regionów oraz przeciwdziałanie marginalizacji niektórych obszarów. Program będzie finansowany ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (ERDF) i Europejskiego Funduszu Społecznego (ESF) oraz ze środków krajowych. Beneficjentami końcowymi pomocy są przede wszystkim samorządy województw, powiatów i gmin, stowarzyszenia oraz związki gmin i powiatów, instytucje naukowe, instytucje rynku pracy, agencje rozwoju regionalnego i instytucje wspierania przedsiębiorczości, a za ich pośrednictwem przedsiębiorstwa, w tym głównie małe i średnie.

W ramach ZPORR o dofinansowanie mogą ubiegać się projekty, które ze względu na mniejszą skalę oddziaływania (do 10 mln euro) nie kwalifikują się do Funduszu Spójności.

Na terenie województwa opolskiego finansowanie przedsięwzięć ze środków ZPORR prowadzone będzie w ramach Programu Rozwoju Województwa Opolskiego na lata 2004 – 2006.

7.2.2.3. Fundusze spójnościowe.

Fundusz Spójności, inaczej zwany Funduszem Kohezji, stanowi czasowe wsparcie finansowe dla krajów Unii Europejskiej, których PKB na mieszkańca nie przekracza 90 % średniej dla wszystkich państw członkowskich. Fundusz Spójności nie należy do funduszy strukturalnych Unii Europejskiej, ale jest elementem polityki strukturalnej. Funduszu Spójności różni się od funduszy strukturalnych:

- krajowym, a nie regionalnym zasięgiem pomocy,
- podejmowaniem ostatecznej decyzji o przyznaniu środków na dofinansowanie przez Komisję Europejską, a nie indywidualnie przez państwo członkowskie,
- kwot możliwych do dofinansowania projektów powyżej 10 mln euro

Głównym celem strategii środowiskowej Funduszu Spójności jest wsparcie dla realizacji zadań inwestycyjnych władz publicznych, wynikających z wdrażania prawa Unii Europejskiej. Współfinansowanie działań w ramach Funduszu Spójności realizowane będzie równoległe z realizacją sektorowych programów operacyjnych i programu regionalnego ZPORR i obejmować będzie duże projekty, przekraczające wartością 10 mln euro. Środki pochodzące z tego funduszu nie będą przekazane na działania wykonywane w ramach programów operacyjnych, ale będą z nimi powiązane. W ramach Funduszu Spójności wsparcie uzyskają dwa sektory: środowisko i transport.

Środowisko

Głównym celem strategii prośrodowiskowej Funduszu Spójności będzie wsparcie realizacji zadań inwestycyjnych władz publicznych, wynikających z wdrażania prawa ochrony środowiska Unii Europejskiej transponowanych do polskiego systemu prawnego.

Działania podejmowane w sferze ochrony środowiska w ramach polityki spójnościowej będą ukierunkowane na zachowanie, ochronę i poprawę jakości środowiska, ochronę zdrowia ludzkiego, oszczędne i racjonalne wykorzystanie zasobów naturalnych, a przez to w dłuższym horyzoncie czasowym wpłyną na realizację paradygmatu rozwoju zrównoważonego. Środki tego instrumentu będą przeznaczone przede wszystkim na niżej wymienione kierunki interwencji:

1. Poprawa jakości wód powierzchniowych, polepszenie dystrybucji i jakości wody do picia, w tym:
  - budowa i modernizacja kanalizacji sanitarnej i burzowej oraz oczyszczalni ścieków tam, gdzie przyniesie to największy efekt ekologiczny przy uwzględnieniu efektywności kosztowej,
  - rozbudowa i modernizacja urządzeń uzdatniających wodę i sieci wodociągowej (w powiązaniu z systemami sanitacji),
2. Racjonalizacja gospodarki odpadami i ochrona powierzchni ziemi, w tym:

- budowa, rozbudowa lub modernizacja składowisk odpadów komunalnych oraz tworzenie systemów recyklingu i utylizacji odpadów komunalnych (sortownie, kompostownie itp.).
- tworzenie systemów zagospodarowania osadów ściekowych (w tym spalarnie),
- rekultywacja terenów zdegradowanych przez działalność przemysłową.

3. Poprawa jakości powietrza, w tym:

- modernizacja i rozbudowa miejskich systemów ciepłowniczych (źródeł, sieci) połączona z likwidacją "niskiej emisji" w strefach o znaczących przekroczeniach dopuszczalnych stężeń zanieczyszczeń w powietrzu,
- systemowa konwersja palenisk domowych na rozwiązania przyjazne zdrowiu i środowisku (głównie zamiana węgla na gaz, w okresie początkowym – eliminacja węgla niskiej jakości, przejście na paliwa bezdymne).

4. Poprawa bezpieczeństwa przeciwpowodziowego, w tym renaturyzacja rzek, budowa polderów, zbiorników wielofunkcyjnych.

Odbiorcami pomocy tj. beneficjentami końcowymi są samorzady terytorialne (gminy, związki gmin) i przedsiębiorstwa komunalne.

Transport

Głównym celem polityki transportowej państwa jest utworzenie układu zapewniającego odpowiedni poziom spójności społecznej i gospodarczej w układzie regionalnym, krajowym i europejskim. Powyższy cel realizowany będzie w ramach dwóch priorytetów:

1. Zrównoważenie rozwoju systemu transportowego zdominowanego przez transport kołowy, poprzez utrzymania proporcji przewozów transportem kolejowym. Zostanie to osiągnięte poprzez modernizację sieci kolejowej. Pozwoli ona na zwiększenie atrakcyjności oferty przewozowej zarówno w transporcie towarowym, jak i pasażerskim.
2. Rozwój bezpiecznej infrastruktury drogowej poprzez budowę autostrad i dróg ekspresowych z uwzględnieniem potrzeb ratownictwa drogowego i medycznego. Celem priorytetu jest skokowe zwiększenie spójności w układzie europejskim i krajowym, a także zwiększenie udziału dróg o wysokich parametrach technicznych.

7.2.2.4. Środki budżetowe - Kontrakt dla Województwa Opolskiego na rok 2004.

Kontrakt dla Województwa Opolskiego jest instrumentem wspierania rozwoju społeczno – gospodarczego województwa w sferze wzmocnienia konkurencyjności oraz wzrostu poziomu życia. Finansowanie kontraktu zapewniane jest na podstawie umowy podpisanej przez Województwo Opolskie ze stroną rządową ze środków budżetu państwa (środki krajowe), a zadania w nim ujmowane realizowane będą w ramach tzw. II komponentu Programu Rozwoju Województwa Opolskiego na lata 2004 – 2006).

W ramach Kontraktu, wsparcie uzyskują przedsięwzięcia realizowane przez jednostki samorządowe miasta, regionalne i lokalne instytucje publiczne oraz działające *non-profit*

instytucje i organizacje pozarządowe i społeczne, wspierające w ramach swej działalności statutowej rozwój społeczno – gospodarczy województwa, wpisujące się w ramy priorytetu 1 - Rozbudowa i modernizacja elementów infrastruktury technicznej oraz systemu oświaty, kultury i świadczeń społecznych w regionie, w działania 1.1 – Podnoszenie standardu technicznego dróg i lokalnego transportu miejskiego oraz priorytetu 2 - Wzmocnienie systemu ochrony środowiska. W ramach priorytetów realizowane będą działania ukierunkowane na:

- w zakresie podnoszenia standardu technicznego dróg:
  - zapewnienie dostępności do dobrze rozwiniętej infrastruktury komunikacyjnej
  - modernizację dróg lokalnych
  - poprawę jakości transportu na terenach miejskich (w tym unowocześnienie środków transportu)
- w zakresie wzmocnienia systemu ochrony środowiska:
  - modernizację i rozbudowę miejskich systemów ciepłowniczych
  - zachowanie i ochrona najcenniejszych zasobów przyrodniczych
  - zwiększenie gospodarczego wykorzystania odpadów

7.2.2.5. Wieloletni Program Inwestycyjny.

Konieczność dostosowania warunków panujących w Polsce do standardów przyjętych w Unii Europejskiej wywołała potrzebę przygotowania przez Gminę Branice wieloletniego programu inwestycyjnego. Program ten, zapewniającego koncentrację środków na realizację inwestycji służących osiągnięciu najistotniejszych celów rozwojowych, zwiększa atrakcyjność miasta dla potencjalnych inwestorów oraz podwyższa poziom życia mieszkańców.

Ze względu na ograniczone możliwości finansowania inwestycji z dochodów budżetowych, koniecznym staje się finansowanie zadań inwestycyjnych środkami ze źródeł zewnętrznych, zwrotnych i bezzwrotnych. Ponieważ szybka realizacja potrzeb rozwojowych miasta nie jest możliwa, wieloletni program inwestycyjny wskazuje na wyodrębnione zadania priorytetowe, kluczowe dla dalszego rozwoju gminy.

7.3. Koszty realizacji i struktura finansowania przedsięwzięć na lata 2004-2006.

Szacunkowe koszty wdrażania "Programu..." w latach 2004 - 2006 przedstawiono w tabeli zbiorczej (rozdział 7.1. Ramy finansowe wdrażania Programu – tabela 27. Koszty te zostały określone w oparciu o:

- szczegółowe dane zgłoszone przez różne jednostki nt. kosztów realizacji konkretnych przedsięwzięć lub szacunek kosztów przeprowadzony w oparciu o średnie wskaźniki dotyczące budowy i eksploatacji urządzeń,
- ocenę wielkości środków możliwych do zaangażowania (tzw. ramy finansowe)

Struktura finansowania Programu w latach 2004–2006 oparta o ramy finansowe przedstawione w rozdziale 7.1. (tabela 28) przedstawia się w sposób następujący:

Źródło	Udział	
	%	tys. PLN
Środki własne gminy	4,61	625
Środki pozostałe [zewnętrzne]	95,39	12926
RAZEM	100,00	13551